

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Coğrafya Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

COĞRAFYA ÖĞRETİM METODLARININ 2020-2021 ONLINE EĞİTİM SÜRECİNDE
GEÇİRDİĞİ DEĞİŞİKLİKLERİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ

Halime DOĞAN

ORCID: 0000-0001-5349-3265

Danışman

Prof. Dr. Adnan PINAR

ORCID: 0000-0002-5256-7901

Konya – 2023

ÖNSÖZ

Bu araştırmada coğrafya öğretimine katkı sağlamak amacıyla yüz yüze ve online eğitim sürecinde kullanılan ve kullanılmayan metodlar incelenmiştir. Bu kapsamda öğretmen görüşleriyle kullanılan metodların kazanımları karşılama düzeyi, öğrenci başarısına etkisi ve öğrencilerin derslerdeki etkileşim düzeyi gibi konular değerlendirilmiştir. Araştırmanın coğrafya eğitime katkı sağlamasını dilerim.

Yükseköğrenim hayatım boyunca akademik bilgisi ve desteklerini esirgmeden bana kılavuz olan başta değerli hocam ve danışmanım Prof. Dr. Adnan PINAR hocama olmak üzere Dr. Öğr. Üyesi Adnan BULDUR, Prof. Dr. Tahsin TAPUR, Doç. Dr. Recep BOZYİĞİT, Doç. Dr. Caner ALADAĞ ve Doç. Dr. Baştürk KAYA hocalarıma katkılarından dolayı çok teşekkür ederim. Araştırma kapsamında görüşme yaptığım hocalarıma özverilerinden dolayı teşekkür ederim. Üniversite hayatımın bana kazandırdığı çok değerli dostum, kardeşim olarak gördüğüm Ebru KAYA'ya iyi ve kötü her anlamda yanımda olduğun için çok teşekkür ederim. Beni yetiştiren, dualarıyla ayakta tutan ve her zaman varlığını hissettiğim rahmetli annem Aygöl DOĞAN'a aynı şekilde her zaman yanımda olan babam Yasin DOĞAN'a ve canımdan öte bildiğim kardeşlerime çok teşekkür ederim.

Halime DOĞAN

OCAK 2023

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	v
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Problem Durumu	1
1.2 Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Araştırmanın Varsayımları	4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
1.6. Tanımlar.....	4
2. ALAN YAZIN.....	7
2.1. Öğretim İlke ve Metodları	7
2.1.1. Genel öğretim ilkeleri	7
2.1.2. Genel öğretim metodları	7
2.2. Coğrafya Öğretimi İlke ve Metodları	8
2.2.1. Coğrafya öğretiminin ilkeleri.....	8
2.2.2. Coğrafya öğretiminin metodları.....	9
2.3. İlgili Araştırmalar	26
3. YÖNTEM.....	30
3.1. Araştırmanın Modeli.....	30
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu	31
3.3. Verilerin Toplanması.....	33
3.4. Verilerin Analizi	33
3.5. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği	34
4. BULGULAR	36
4. 1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları ve Bulgular	36
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	65
5.1. Tartışma ve Sonuç	65
5.2. Öneriler.....	70

KAYNAKÇA 72

EKLER..... 75

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Coğrafya Öğretim Metodlarının 2020-2021 Online Eğitim Sürecinde Geçirdiği Değişikliklerin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi başlıklı tez çalışmamın toplam **80** sayfalık kısmına ilişkin, 16/01/2023 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **% 8** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

17/01/2023

Halime DOĞAN

Prof. Dr. Adnan PINAR

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

17/01/2023

Halime DOĞAN

SİMGELER VE KISALTMALAR

f: Frekans

%: Yüzde

EBA: Eğitim Bilişim Ağı

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

MTAL: Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

OGM: Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

ÖDM: Ölçme ve Değerlendirme Merkezi

ÖSYM: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi

TEDEM: Temel Değerler Eğitim Kurumları

TV: Televizyon

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Coğrafya Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Coğrafya Öğretim Metodlarının 2020-2021 Online Eğitim Sürecinde Geçirdiği
Değişikliklerin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi

Halime DOĞAN

Araştırma, coğrafya öğretim metodlarının 2020-2021 online eğitim sürecinde geçirdiği değişikliklerin öğretmen görüşlerine göre incelenmesini amaçlamaktadır. Ortaöğretim kurumlarında coğrafya dersinde kullanılan metodların, kullanım oranları, kazanımları karşılama düzeyleri, öğrencilerin ders esnasındaki etkileşim ve başarı düzeyleri gibi konular araştırılmıştır. Coğrafya öğretim metodlarıyla ilgili daha önce yapılan çalışmalar incelendiğinde bu metodların neler olduğu veya nasıl kullanıldığıyla ilgili çalışmalar yapıldığı görülmüştür. Fakat 2020-2021 pandemi sürecinde online eğitimde ortaöğretim kurumlarında coğrafya dersinde öğretim metodlarının ne ölçüde kullanıldığı ile ilgili ayrıntılı bir çalışma olmadığı görülmüştür. Araştırma, bu problem durumunun giderilmesi katkı sağlamak ve coğrafya öğretiminde kaynak oluşturması amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırma kapsamında Konya'nın Selçuklu ilçesinde MEB'e bağlı ortaöğretim kurumlarında görev yapan 12 coğrafya öğretmeni ile görüşülmüştür. Öğretmenlerin gönüllü olarak katıldıkları görüşme, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile tarama modeli esas alınarak gerçekleştirilmiş olup betimsel analiz ve içerik analizi tekniği kullanılarak elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

Araştırma sonucunda katılımcı görüşlerine göre pandemi sürecinde online eğitimde coğrafya öğretiminde kullanılan metod sayısının yüz yüze eğitim sürecinde kullanılan metodlara kıyasla düştüğü ifade edilmiştir. Katılımcılar bu durumun konu kazanımlarının yeterli oranda karşılanamamasına neden olduğu ve öğrencilerin ders başarılarının yüz yüze eğitime göre düştüğü sonucuna varmışlardır. Bu bulgular neticesinde coğrafya öğretiminde az kullanılan metodların öğretmenlere verilecek eğitimle kullanımının artırılması önerilmiştir. Ayrıca online eğitimde yaşanan sıkıntıların olası bir durumda tekrar etmemesine yönelik öğretmen ve öğrencilerin bilgilendirilmesi ve bu süreçte kullanılan öğrenme kaynaklarının çeşitlendirilmesi yönünde alanda uzman kişiler tarafından çalışma yapılması öneriler arasında sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya Öğretimi, Metod, Yüz Yüze Eğitim, Online Eğitim,

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Turkish and Social Sciences Education
Geography Education Program
Master Thesis

Investigation of the Changes in Geography Teaching Methods in the 2020-2021 Online
Education Process According to Teachers' Views

Halime DOĞAN

The research aims to examine the changes in geography teaching methods in the 2020-2021 online education period according to the views of the teachers. Subjects such as the usage rates and the level of meeting the gains of the methods used, the interaction and success levels of the students during the geography courses in secondary education institutions were analyzed. When the previous studies on geography teaching methods were examined, it was seen that there were studies on what these methods are or how they are used. However, it was seen that there were no detailed studies on what extent the teaching methods were used in the geography courses, in online education in secondary education institutions, during the 2020-2021 pandemic. The research was carried out in order to contribute to the elimination of this problem and to create a resource in geography teaching.

Within the scope of the research, 12 geography teachers working in secondary education institutions affiliated to the Ministry of National Education, in Selçuklu district of Konya were interviewed. The interview, in which the teachers participated voluntarily, was carried out with the semi-structured interview method, which is one of the qualitative research methods, based on the scanning model, and the findings were interpreted using descriptive analysis and content analysis techniques.

As a result of the research, it was stated that the number of methods used in geography teaching in online education during the pandemic decreased compared to the methods used in the face-to-face education, according to participant opinions. The participants concluded that this situation led to the fact that the subject gains were not met sufficiently and the course achievement of the students decreased compared to face-to-face education. As a result of these findings, it was recommended to increase the use of less used methods in geography teaching with teacher training. In addition, it is recommended to carry out studies by experts in the field to inform teachers and students and to diversify the learning resources used, in order to prevent the problems experienced in online education from recurring in such possible situations.

Keywords: Geography Teaching, Method, Face to Face Education, Online Education

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

1.1 Problem Durumu

Coğrafya bilimi, geçmişten günümüze ‘‘yeryüzünün tasviri’’ olarak nitelendirilmiştir. Yeryüzü; atmosfer, hidrosfer ve litosferin temas sahası olarak kabul edilmiş olup bu temas sahası, insan ve diğer tüm canlıların ortak yaşamı olarak kabul edilmekte ve karşılıklı olarak birbirlerini etkilemektedir. Bu bağlamda, insan ile bu kadar iç içe geçmiş bir bilimin amacı, insanı her anlamda geliştirmek olan eğitim ve öğretimden uzak olması beklenemez.

Öğrenme bir ömür boyu devam eden bir faaliyet olup bu faaliyeti daha anlamlı ve sistemli hale getirmek okulların görevidir. Okullarda öğrenme faaliyetini gerçekleştiren öğrencilerin, klasik öğrenme metodları kullanılarak eğitilmesi günümüz teknoloji ve bilim çağında elbette yetersiz kalacaktır. Nitekim insanın görerek yaparak ve yaşayarak gerçekleştirdiği öğrenme faaliyetlerinin, duyarak ve okuyarak gerçekleşen faaliyetlerden çok daha kalıcı ve anlamlı olduğu kanıtlanmış bir yargıdır. Bu açıdan coğrafya öğretiminde klasik öğrenme-öğretme çabalarının yetersiz kaldığı anlaşılmış olup her geçen gün daha farklı öğrenme metodları uygulanmaya çalışılmıştır.

Eğitim, insanlık tarihi kadar eski olan bireyin kendi isteğiyle davranış değişikliği gösterdiği yaşantılar olarak nitelendirilen bir kavramdır. İnsanın doğumundan ölümüne kadar devam eden bu süreç 1700’lü yıllarda farklı bir boyut kazanmış olup uzaktan eğitim kavramı hayatımıza girmiştir. Uzaktan eğitim, zamana, mekâna ve öğretim kaynaklarına bağlı kalınmadan gerçekleştirilir. Türkiye’de bu sistem 1927 yılında mektupla öğretim yöntemi adı altında kullanılmaya başlanmış günümüzde gelişen teknoloji ile farklı bir boyut kazanmıştır (Kırık, 2014). Bütün öğretim kademelerinde uygulanabilen bu yöntem son yıllarda internet tabanlı öğretim yolu ile gerçekleştirilen online eğitim kavramıyla karıştırılmaktadır. Türkçede canlı veya çevrimiçi anlamında kullanılan online eğitim uzaktan eğitimin aksine öğretmen, öğrenci ve öğrenme kaynaklarının eş zamanlı (senkron), ayrı zamanlı (asenkron) veya her ikisinin aynı eğitim programında olduğu karma (hibrit) dersler şeklinde internet bağlantısı aracılığıyla sanal sınıflarda gerçekleştirilir (<https://uskudar.edu.tr/> Erişim Tarihi: 25/05/2022).

Bu araştırma 2020 yılı başlarında başlayan Covid-19 salgın sürecinde tüm dünya genelinde kullanımı zorunlu hale gelen online eğitimin, ortaöğretim kurumlarında coğrafya

öğretimi ve coğrafya öğretim metodlarının kullanımının yüz yüze eğitime kıyasla nasıl bir değişime yol açtığı sorusuna yanıt aramak için gerçekleştirilmiştir. Coğrafya öğretimi üzerinde yapılan çalışmalar incelendiğinde coğrafya öğretim metodları özelinde bir çalışma olmadığı tespit edilmiş ve bu eksiğin giderilmesine katkı sağlamak adına araştırma yapma zorunluluğu ortaya çıkmıştır.

Araştırma kapsamında belirlenen ve araştırmanın alan yazın bölümünde sunulan coğrafya öğretim metodları, araştırmacılar tarafından bu konuda şimdiye kadar yapılmış olan çalışmalar incelenerek belirlenmiştir. (Doğanay 1993, Ergün ve Özdaş 1997, Güngördü 2002, Akbulut 2004, Atasoy 2004, Demirci ve Özey 2008, Efe 2013, Doğanay 2014, Ünlü 2014, Aydın ve Güngördü 2016, Ünaldı 2019).

Araştırma kapsamında, orta öğretim düzeyinde coğrafya öğretimi açısından kullanılan metodlar, yüz yüze eğitim ve 2020-2021 eğitim-öğretim yılı pandemi sürecinde online eğitim dikkate alınarak incelenmiştir. Araştırmanın problemi açısından geçmişten günümüze bir değişim yaşanıp yaşanmadığı veya bir değişim var ise bunun ne şekilde gerçekleştiği açıklanmaya çalışılmış ve kullanılan metodlar birbirleriyle karşılaştırılmıştır. Bu kapsamda coğrafya öğretimi açısından hem yüz yüze eğitim süreci hem de online eğitim süreci dikkate alınarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır. Araştırma kapsamında belirlenen alt problemler aşağıda verilmiştir.

Araştırmanın Alt Problemleri

- Kullandığınız metodlar nelerdir?
- Kullanmadığınız metodlar nelerdir?
- Bu metodların program kazanımlarını karşılama düzeyi nedir?
- Öğrencilerin derslerdeki etkileşim düzeyi nasıldır?
- Başarıya olan etkisini açıklayınız?

1.2 Araştırmanın Amacı

Öğretim bir süreçtir ve bu süreç dâhilinde öğrencilerin anlatılan konuyu kavrayabilmesi belli bir takım metodlar sayesinde olmaktadır. Coğrafya öğretimi de bu metodlar yardımıyla sağlanmakta ve öğrenme anlamlı hale getirilmeye çalışılmaktadır.

Araştırma, yüz yüze eğitim ve online eğitimde coğrafya dersinde kullandığımız metodların ne ölçüde kullanıldığı ve bu durumun coğrafya öğretimini ne şekilde etkilediğini anlamaya yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada her iki süreç içinde kullanılan metodların öğrencilerin ders esnasındaki etkileşim düzeylerini nasıl etkilediği, kazanımları yeterli oranda karşılayıp karşılamadığı bu durumun öğrenci başarısını nasıl etkilediğini öğrenmek amaçlanmıştır. Bu kapsamda coğrafya öğretim metodlarının 2020-2021 online eğitim sürecinde geçirdiği değişiklikler Konya ilinde görev yapan öğretmenlerin görüşleri dikkate alınarak incelenmiştir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Coğrafya öğretimi tüm branşlarda olduğu gibi öğrencilere bilişsel, duyuşsal ve devinişsel bazı tutum ve davranışları kazandırmayı amaçlar. Bu amaca ulaşmasında öğretimde kullandığı metodların önemi yadsınamaz. Özellikle öğrencilerin izafi konuları anlamlı hale getirmesi ve üst düzey düşünme becerilerinin kazandırılmasında problem çözme, tartışma ve aktif öğrenme gibi metodların payı büyüktür. Bunun yanında arazi, gezi ve gözlem metodu aracılığıyla içinde yaşadığı fiziki ve beşeri çevre ile birebir temas edip gözlemleyerek yaşadığı coğrafyayı daha yakından tanıma fırsatı bulabilir. Tüm bu öğrenme faaliyetleri neticesinde vatanını her yönüyle tanıyan yakın ve uzak çevresiyle kıyaslayabilen gelişmesine katkı sağlayacak nesiller yetiştirilebilir.

Araştırma kapsamında literatüre ilişkin yapılan incelemeler sonucunda yüz yüze eğitimde coğrafya öğretimi ile birçok çalışma olmasına rağmen pandemi sürecinde online eğitimin coğrafya öğretimini nasıl etkilediği ile ilgili çok fazla araştırma yapılmadığı görülmüştür. Yapılan araştırmalar incelendiğinde ise araştırmamızın eksenini oluşturan coğrafya öğretim metodlarının kullanımı ve bunun yol açtığı etkiler ile ilgili özel bir çalışma olmaması araştırmamızın önemini arttırmaktadır. Ayrıca bu araştırma kapsamında coğrafya öğretimi ile ilgili sorulan soruların hem yüz yüze eğitim hem de online eğitime yönelik olması her iki sistemin de avantaj ve dezavantajlarının karşılaştırmasına olanak sağlar. Böylece coğrafya öğretimine katkı sağlaması amaçlanan araştırma, olası bir online eğitim sürecinde alınması gereken önlemler ile ilgili fikir sahibi olunması açısından önem arz etmektedir. Ayrıca araştırma sonucu elde edilen bilgilerin bu alanda yapılmış kuramsal bilgilere hangi oranda katkı sağladığı, bu alanda seçilen soruların neden önemli olduğu ve araştırma

sonuçlarına göre elde edilen bilgilerin konu alanının uygulaması açısından hangi oranda yararlı olacağı gibi sorulara yanıt aranmasında katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmanın varsayımları aşağıda yer almaktadır.

- Verilen cevapların tarafsız bir bakış açısı ile değerlendirildiği
- Çalışma grubunun görüşme esnasında sorulan soruları içtenlikle yanıtladıkları
- Çalışma grubunun yeterli bilgi birikime sahip oldukları varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma,

- Konya'nın Selçuklu ilçesi ile
- 2021-2022 eğitim öğretim yılı ile
- Anadolu, fen, meslek ve özel lise olmak üzere toplamda dört farklı okul türünde görev yapan random seçilen 12 coğrafya öğretmeni ile
- Veri toplamak için hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ve bu formda yer alan sorular ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Coğrafya: Eski Yunanca'da arzın tasviri (geo, arz ve graphe, tasvir) anlamına gelen coğrafya, bugünkü tanımıyla insanın mekân ile ilişkisini, doğal ve beşeri olayların dağılışını, nedensellik ilkesi doğrultusunda inceleyen bir bilim dalı olarak tanımlanır. Bu bilim dalını incelediğimizde öne sürülen tanımların hemen hemen hepsinde gördüğümüz insanın yeryüzünde yaşanan olaylar ile etkileşim halinde olmasıdır. Yeryüzünden kasıt ise litosfer, hidrosfer ve atmosferin temas ettiği alandır ve bu alan başta insan olmak üzere tüm canlıların hayat sahasıdır. Bu sahada gerçekleşen bazı olaylar insan etkisiyle gerçekleşirken bazı olaylar ise tabiidir (Aydın ve Güngördü, 2016).

Eğitim: Eğitim, bireyin kasıtlı olarak geçirdiği yaşantıları sonucunda meydana gelen davranış değişiklikleridir. Bu değişikliklerin meydana gelmesi için zamanla belli bir süreçten geçmesi gerekir. Coğrafya eğitimi ise bu süreçte coğrafyanın nasıl öğretileceği ve eğitimin nasıl verileceği konuları üzerinde durmaktadır. Bu bağlamda coğrafya eğitim öğretiminin ilke,

yöntem, teori ve uygulamaları üzerinde durur. Elbette tüm bunların gerçekleşmesi için belli bir ders programı, plan, ölçme-değerlendirme, ders materyalleri, öğretim teknolojileri gibi birçok faktörün bir araya gelmesi gerekir (Ünlü, 2014).

Uzaktan Eğitim: Uzaktan eğitim, öğretmen, öğrenci ve öğrenme faaliyetlerinin aynı ortamda bulunmadığı posta hizmeti ve iletişim teknolojisi aracılığıyla gerçekleşen bir eğitim sistemidir. Planlı öğrenmeleri kapsayan bu sistem önceleri ilkel sayılabilecek teknolojik araçlarla uygulanırken günümüzde daha modern iletişim teknolojileriyle uygulanmaktadır. Bu sistem sayesinde dünyanın farklı ülkelerindeki eğitim programına dahil olabilen öğrenciler ile öğretmenlerin birbirlerinden bağımsız bir şekilde bireysel ve işbirlikli çalışma ortamlarına girmeleri sağlanır (Çallı vd., 2002). Bu sistem coğrafya eğitiminde çoğunlukla açık öğretim fakülteleri aracılığıyla lisans ve lisansüstü düzeylerde bulunan eğitimlerde kullanılmaktadır.

Online Eğitim: Online eğitim, öğretene ile öğrenenin fiziksel anlamda aynı ortamda bulunmadan yürütülen eğitim sürecidir. Bu süreçte öğretmen ve öğrenciler hem birbirleriyle hem de öğretimde kullanılan kaynaklarla iletişimlerini teknoloji aracılığıyla kurarlar. Zaman ve mekân konusunda kısıtlayıcı olmayan bu eğitim modeli çok sayıda öğrenci ile aynı anda etkileşim kurmaya yarayarak esnek bir yapıya sahiptir. Online eğitimin dezavantajlarını değerlendirdiğimizde; grup çalışmalarında yetersiz olması, motivasyon eksikliğine yol açması, uygulamaya yönelik ders ve konularda yeterli olmaması gösterilebilir (Balaman ve Tiryaki, 2021). Dünyada bu eğitim sisteminin kullanımı 2020 yılında başlayan Covid-19 salgın süreciyle birlikte artmıştır. Çin’de başlayıp tüm dünyaya yayılan bu salgın sonrasında dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi ülkemizdeki eğitim öğretim faaliyetleri de bir süre online olarak devam etmiştir.

Öğretim: Öğretim kavramı ise Senemoğlu’na göre “içsel bir süreç ve ürün olan öğrenmeyi destekleyen ve sağlayan dışsal olayların planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi sürecidir”. Tanımdan da anlaşılacağı üzere öğretim süreci planlama, uygulama ve değerlendirme olarak üç aşamadan oluşur. Bu bağlamda coğrafya öğretmenlerinin öğretimi planlamada, olası sorunları öngörerek çözüme, sağlıklı ve kalıcı öğrenme yöntemlerini uygulayarak bunların sonuçlarını değerlendirmede yetkin olmaları gerekir (Atasoy, 2004).

Metod: Günümüz Türkçesinde yöntem olarak bilinen metod, en genel tanımıyla belli bir amaca ulaşmak için uyulan uygulanan yoldur. Çağdaş eğitim öğretimde amaçlanan

hedeflere ulaşmak için faaliyetlerin belli metodlar dâhilinde ve süreç içerisinde uygulanması gerekir (Doğanay, 1993).

Coğrafya öğretimi için metod seçimi yapılırken; öğretmenin, eğitim-öğretim ortamının, öğrenci grubunun, öğretim konusunun özellikleri ile öğretim programının amaçları, zaman, maliyet ve kullanım kolaylığı gibi hususlar dikkate alınmalıdır (Ünlü, 2014).

Uygulanması planlanan her metodun kendi içerisinde üstünlük ve sınırlılıkları vardır. Bu nedenle öğretim yapılırken uygulanan metodlar çeşitlendirilerek birden fazla metodun uygulanması öğretimin kalitesini artırarak daha fazla öğrenciye hitap edebilir. Bu bağlamda uygulanan metodlar öğrencilerin görsel, işitsel ve sezgisel hislerine ve duyularına hitap edebilir. Zira coğrafya öğretimi her şeyden önce öğrenciye uygunluğu, çekiciliği ve katkısı ile öğrenciyi hedef alır (Atasoy, 2004).

BÖLÜM 2

2. ALAN YAZIN

Araştırmanın bu bölümünde genel öğretim ilke ve metodları ile coğrafya öğretim ilke ve metodları incelenmiş olup ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Öğretim İlke ve Metodları

Eğitim faaliyetinde ilk olarak amaçlar belirlenir ve bu amaçlar doğrultusunda eğitim politikaları ve sonrasında eğitim felsefesi oluşturulur. Amaç belirlendikten sonra ise belirlenen amaçlara ulaşmak için uygun program seçilerek ilke ve metodlar tespit edilir. Bu bağlamda, Program Geliştirme, amaca ulaşacak programın disiplinini ortaya koyarken bu programa nasıl uygulanacağını ise öğretim ilke ve metodları belirler (Ergün ve Özdaş, 1997).

2.1.1. Genel öğretim ilkeleri

Öğretim ilkesi, eğitim öğretim esnasında göz önünde bulundurulacak prensiplerdir. Bu prensipler doğrultusunda konu ve metod belirlenir. Ergün ve Özdaş (1997) çalışmasında öğretim ilkelerini aşağıda verildiği gibi sıralamıştır.

- Öğrenciye Görelik İlkesi
- Bilinenden Bilinmeyene İlkesi
- Somuttan Soyuta İlkesi
- Yakından Uzağa İlkesi
- Tasarruf (Ekonomi) İlkesi
- Açıklık İlkesi
- Aktivite İlkesi
- Hayata Yakınlık İlkesi
- Bütünlük İlkesi
- Otoriteye İtaat ve Özgürlük İlkesi (Sosyallik İlkesi)
- Bilgi ve Becerilerin Güvence Altına Alınması İlkesi

2.1.2. Genel öğretim metodları

Öğretim metodu, bazı eğitimciler tarafından "öğretim tekniği" olarak adlandırılırken bazı eğitimciler ise tekniğin, metod kapsamında daha küçük öğrenme yolları olduğu görüşünü

savunur. Bu açıdan ele alacak olursak metodların kendi içinde birçok tekniği barındırdığını söylemek yanlış olmaz. Hangi metod veya teknik kullanılacağını dersin konusu ve kazanımları belirler. Öğrenmenin üst düzeyde gerçekleşebilmesi için öğretmenin her derste sürekli olarak aynı metod veya tekniği uygulamaması gerekir. Zaman zaman dersin konusu ve kazanımlarına göre metod ve tekniklerde değişikliğe gidilmesi uygun olur. Zira her öğretim metodu, her ders, konu, öğrenci grubu ve öğretim düzeyine uygun olmayabilir. Bazı durumlarda farklı metodların seçilmesi gerekir. Bu seçimi ise dersin içeriği, öğrenci ve öğretmenin özellikleri ile öğretimde kullanılan araç-gereçlerin durumu belirler. Ergün ve Özdaş öğretim metodlarını şu şekilde sıralamıştır (Ergün ve Özdaş, 1997).

- Anlatım Metodu (Brifing, Demeç, Konferans, Nutuk Teknikleri)
- Soru-Cevap
- Tartışma Metodu (Münazara, Panel, Zıt Panel, Kollegyum, Forum, Açık Oturum, Sempozyum, Çember, Seminer, Fikir Taraması, Çalıştay, Vızıltı Grupları Teknikleri)
- Problem Çözme Metodu (Beyin Fırtınası, Balık Kılçığı, İlişkilendirme Diyagramı Teknikleri)
- Gezi-Gözlem Metodu
- Laboratuvar Metodu
- Örnek Olay Metodu
- Drama Metodu
- Ev Ödevleri Metodu

2.2. Coğrafya Öğretimi İlke ve Metodları

2.2.1. Coğrafya öğretiminin ilkeleri

Her bilim dalında olduğu gibi Coğrafya biliminin de müfredat programında yer alan amaç ve kazanımların öğrencilere kavratılmasında katkı sağlayan temel ilkeleri vardır. Bu ilkeleri Ünlü (2014) şu şekilde sıralamıştır;

- Öğrenciye Görelik İlkesi
- Yakından Uzağa İlkesi
- Bilinenden Bilinmeyene İlkesi
- Somuttan Soyuta İlkesi
- Açıklık İlkesi
- Aktivite İlkesi

- Hayatîyet İlkesi
- Tasarruf (Ekonomî) İlkesi
- Bütünlük İlkesi
- Güncellik İlkesi
- Sosyallik (Otorîteye İtaat ve Özgürlük) İlkesi
- Bilgi ve Becerilerin Güvence Altına Alınması İlkesi

2.2.2. Coğrafya öğretiminin metodları

Günümüz Türkçesinde yöntem olarak bildiğimiz metod kavramı, en genel tanımıyla belli bir amaca ulaşmak için uyulan uygulanan yoldur. Çağdaş eğitim öğretimde amaçlanan hedeflere ulaşmak için faaliyetlerin belli metodlar dâhilinde ve süreç içerisinde uygulanması gerekir (Doğanay, 1993).

Coğrafya öğretimi için metod seçimi yapılırken; öğretmenin, eğitim-öğretim ortamının, öğrenci grubunun, öğretim konusunun özellikleri ile öğretim programının amaçları, zaman, maliyet ve kullanım kolaylığı gibi hususlar dikkate alınmalıdır (Ünlü, 2014).

Uygulanması planlanan her metodun kendi içerisinde üstünlük ve sınırlılıkları vardır. Bu nedenle öğretim yapılırken uygulanan metodlar çeşitlendirilerek birden fazla metodun uygulanması öğretimin kalitesini arttırarak daha fazla öğrenciye hitap edecektir. Bu bağlamda uygulanan metodlar öğrencilerin görsel, işitsel ve sezgisel hislerine ve duyularına hitap edebilir. Zira coğrafya öğretimi her şeyden önce öğrenciye uygunluğu, çekiciliği ve katkısı ile öğrenciyi hedef alır (Atasoy, 2004).

Alan yazın incelendiğinde en yaygın kullanılan coğrafya öğretim metodları anlatım, soru-cevap, tartışma, örnek olay, gösteri, arazi çalışmaları ve gezi-gözlem, drama, deney, problem çözme, proje tabanlı öğrenme, işbirlikli öğrenme, aktif öğrenme, beyin temelli öğrenme, bilgisayar destekli öğrenme metodları olduğu tespit edilmiştir (Doğanay 1993, Ergün ve Özdaş 1997, Güngördü 2002, Akbulut 2004, Atasoy 2004, Demirci ve Özey 2008, Efe 2013, Doğanay 2014, Ünlü 2014, Aydın ve Güngördü 2016, Ünaldı 2019).

2.2.2.1. Anlatım metodu

Geleneksel bir metod olan anlatım metodu, her dersin eğitim ve öğretiminde kullanılan bilgi, olgu ve ilkelerin sözel biçimde sunulduğu öğretmeni merkeze alarak öğrenciyi pasif

kılan bir öğretim metodudur. Bu durum öğrencinin ilgi ve dikkatinin kısa süre sürmesine neden olmaktadır. Bu metod, derse giriş yapıp özetlemede temel birtakım bilgileri sunarak bu anlamda davranış kazandırmada ve soyut konuları öğrencinin dikkatini çekerek sunma noktasında kullanılır. Ayrıca öğrenci sayısı bakımından kalabalık sayılabilecek sınıflarda sözel bilgileri öğrencilerde temel alt yapı oluşturacak biçimde verir (Aydın ve Güngördü, 2016).

Anlatım metodu kullanılırken dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır;

- Öncelikle bilgilerin belli bir düzen içinde organize olarak sunulmasını sağlamak için doğru bir ders planı hazırlanmalı ve bu plana uyulmalı,
- Öğretmen dış görünüşünü, konuşma kabiliyetini, konuya hâkimiyetini, beden dilini, jest ve mimiklerini doğru kullanarak ses tonunu iyi ayarlamalı ve öğrencilerle göz teması kurmalı,
- Ders anlatırken tüm öğrencileri görebileceği bir konumda durarak ne hızlı ne yavaş, düzgün bir diksiyonla açık anlaşılır ve akıcı bir dille tüm sınıfın anlayacağı şekilde konuşmalı,
- Anlatılan konu kolaydan zora, basitten karmaşığa, somuttan soyuta ve yakından uzağa gibi ilkeler gözetilerek anlatılmalı, yani bulunulan yerdeki veya dünyadaki güncel olayları yaşamdan örnekler vererek öğrencilerin dikkatini çekecek biçimde ve dikkat dağınıklığının önüne geçerek sunulmalı,
- Ders anlatımı esnasında somut örnekler (atlas, küre, harita, tablo, grafik, şekil, resim, istatistiki bilgiler vb.) kullanarak görsel ve işitsel araçlarla dersi zenginleştirmeli,
- Coğrafya biliminde jeolojik zamanlar, volkanizma, dünya'nın yıllık hareketi, gezegenlerin hareketi, eksen eğikliği, siklon, antisiklon, horst, graben, antiklinal, senklinal gibi soyut kavram ve olayların sayısının çokluğu, dersin anlatımı esnasında görsel araç kullanımının yanında zaman zaman başka anlatım metodları ile desteklenmesini zorunlu kılmaktadır (Atasoy, 2004).

2.2.2.2. Soru-cevap metodu

Coğrafya öğretiminde sıklıkla kullanılan soru-cevap metodu, öğretmenin çeşitli amaçlarla sorular sorduğu derse giriş yaptığı dersi tekrar ederek özetlediği öğrencilerin dikkatini çekerek derse aktif katılımlarını sağlayan anlatılan konunun kritik noktalarının

anlaşıp anlaşılmadığı hakkında geri dönüt almaya yarayan bir metoddur. Böylece anlatılan konu genişletilerek yeni fikirlerin ortaya çıkması sağlanabilir (Güngördü, 2002).

Coğrafya öğretmeni sorduğu soruların hedef ve davranışları gerçekleştirmeye yönelik olarak uygun bir sıra halinde sunmalıdır. Bu bağlamda Bloom taksonomisine göre her hedef davranışa uygun sorular vardır ve bu sorular bilgi, anlama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme soruları olarak sıralanabilir. Coğrafi sorgulama becerisinin geliştirilmesi açısından önem arz eden bu aşamaların coğrafyada en çok kullanılan Ne? Nerede? Nasıl? Neden? Niçin? Kim? Kimin? gibi sıklıkla başvurulan sorulara yanıt arama noktasında katkı sağladığını söyleyebiliriz. Bu sayede öğrencilerin konu ve problemin farkına vararak tanımlaması, açıklaması, analiz ederek yorumlaması, gelecek hakkında tahminlerde bulunarak çıkarımlar yapması ve değerlendirme yaparak yargıya varması gibi aşamaların ortaya çıkması sağlanır. Bu metod sadece öğretmenin soru sorduğu bir metod değildir. Bunun yanında öğrencinin öğretmene, öğrencinin öğrenciye veya oluşturulan öğrenci gruplarının birbirlerine soru sormasını sağlayan bir metoddur. Ayrıca ezberi ortadan kaldıran bu metod sayesinde öğrencinin anlatılan konuya ilişkin düşünmesi, tartışması, sebep sonuç ilişkisi kurarak derse olan ilgisinin artırılması sağlanır. Soru cevap metodunun tüm bu faydalarının yanında sınırlılıkları da var elbette. Bu bağlamda metodun sıklıkla uygulanması öğretimi sıkıcı bir hale getirebilir. Öğrencilerin sorulan sorulara çoğunlukla yanlış cevap vermeleri kendilerine olan özgüvenin azalmasına, dersin uzamasına ve öğrencilerin sıkılmasına neden olabilir. Bu nedenlerden ötürü zaman zaman diğer metodlarla desteklenerek öğretimin daha anlaşılır hale getirilmesi gerekir (Ünlü, 2014).

Soru cevap metodu uygularken dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır;

- Bu metodu uygulamaya geçmeden önce hazırlanan soruların öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyine, ilgi ve yeteneklerine uygun olarak hazırlanması açık, anlaşılır ve yalın bir dille ifade edilmesi gerekli,
- Sorular anlatılan konunun kazanımlarına uygun olarak hazırlanmalı içerisinde cevabı barındırmayan çok kapsamlı ve yönlendirici olmayan sorular olmasına dikkat edilmeli,
- Sorulacak sorunun önceden belirlenen bilgi ve değerlere uygun olmasına ve öğrenciye belli bir mesaj vermesine dikkat edilmeli,
- Bu metodu uygularken sadece coğrafya dersini seven öğrencilerin değil tüm sınıfın aktif katılımının sağlanmasına dikkat edilmeli,

- Coğrafi olgu ve olaylar ile ilgili soru sorulurken soruların tüm sınıfa yönelik olduğundan ve sorunun zorluğuna göre yeterli zaman verildiğinden emin olunmalı,
- Cevap verecek öğrenciler seçilirken aralarında ayırım yapılmadan tüm sınıfa eşit söz hakkı verilmeli, derse ilgisi olmayan veya çekingen öğrenciler var ise soru sorularak derse dâhil edilmeli,
- Sorulan soruya tüm sınıf yanıt verememişse ipuçları verilmeli, doğru cevap verildiği takdirde pekiştireç verilmeli fakat yanlış cevap verilmişse öğrenciyi küçük düşürmekten ve kırmaktan kaçınılmalıdır (Atasoy, 2004).

2.2.2.3. Tartışma metodu

Tartışma metodu, eğitim-öğretim ortamında iki veya daha fazla kişinin, belli bir konu üzerinde birbirlerine zıt görüş ve tutumlarını karşılıklı olarak savunduğu sorgulamalar yaptığı ve tartışma konusuna ilişkin çözüm önerileri getirdiği sonuca varmayı hedefleyen bir öğretim metodudur (Tan, 2005).

Kısa zaman birçok fikrin oluşmasına olanak sağlayan bu metod ‘‘beyin fırtınası’’ olarak da tanımlanır. Çok sayıda öğrenci tarafından uygulanıyorsa grup veya küme tartışması olarak da adlandırılabilir (Doğanay, 2014).

Geleneksel soru cevap metodundan farklı olarak daha yoğun bir etkileşim imkânı sunar. Ayrıca çoklu düşünmeyi geliştirerek faydalı ve demokratik bir iletişim ortamı sunar. Bunun yanında öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme becerilerini geliştirerek kalıcı öğrenmeye katkı sağlar (Aydın ve Güngördü, 2016).

Öğrencilerin tartışarak öğrendiği bu metod sayesinde sözel yetenekleri gelişerek kendilerine olan özgüvenleri artar. Özellikle ortaöğretim coğrafya eğitiminde sosyal içerikli konuların öğretilmesine katkısı fazladır. Örneğin, hızlı kentleşmenin neden olduğu sorunlar, nükleer enerjinin faydalı olup olmadığı kar yağışının ulaşım olumsuz etkileri gibi birçok konunun tartışılmasına ve daha iyi anlaşılmasına olanak sağlar. Bu faydalarının yanında bazı sınırlılıkları da vardır. Bu bağlamda, 15-20 dakika içinde bitirilmesi gereken tartışma bazen çok daha uzun sürebilmekte ve zaman yönetimi hususunda sıkıntılar yaşanmaktadır. Bunun yanı sıra tartışma konusu zaman zaman amacından saparak konu dışına çıkabilir, mantık dışı tartışmalara zemin hazırlayabilir ve konunun bir sonuca ulaşmasına engel olabilir. Bu nedenlerden dolayı kalabalık sınıf ortamında uygulanması ve tüm öğrencilerin katılımının sağlanması oldukça güçtür (Doğanay, 2014).

Grupla tartışma metodunun çok farklı teknikleri vardır. Bunlardan en yaygın olanları büyük grup tartışması, münazara, panel, zıt panel (kollegyum), vızıltı grupları, fikir taraması, forum, seminer, açık oturum, sempozyum ve çalıştay (workshop) teknikleridir (Hayta ve Tokdemir, 2014).

Tartışma metodu uygulanırken dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır;

- Tartışılacak konu veya problemin önceden belirlenmesi gerekli,
- Tüm sınıfın katılacağı tartışmalara öğretmen liderlik etmeli,
- Grup halinde tartışılacaksa grupların önce kendi aralarında daha sonra tüm sınıf ile tartışması sağlanmalı, bu tartışmayı da grup lideri olarak seçilen öğrenciler yönlendirmeli,
- Tartışma tüm ders saati boyunca devam etmemeli,
- Tartışmaya ilişkin konu, amaç, tartışma soruları, süre ve tartışma sonunda yapılacaklar tahtaya yazılmalı,
- Öğrencilerin kendilerini rahatça ifade edecekleri demokratik bir tartışma ortamı sunulmalı,
- Elde edilen sonuçlar özetlenmeli, gerekirse rapor haline getirilmelidir (Demirel, 2010).

2.3.2.4. Örnek olay metodu

Problemi meydana getiren bir olaya ilişkin öğrencilerin katılarak görüşlerini açıkladığı bu metod, bir grup öğrenci tarafından hazırlanan ve fikirlerinin sunulduğu bir rapor üzerinde sınıf içerisinde gerçekleştirilen tartışmalara dayanır. Öğrenci merkezli olan bu metod, öğrencilerin problem çözme ve karar verme becerisini geliştirerek gruplar halinde çalışmasına, ilgi ve güdülerinin arttırılmasına fayda sağlar. Coğrafya öğretiminde seçilecek güncel olaylarla öğrencilerin kendi yaşantıları hakkında bağ kurması sağlanabilir. Bu durum derse olan ilgi ve güdülerinin artmasına katkı sağlar (Doğanay, 2014).

Öğrenciyi aktif kılan bu metod, günlük hayat içerisinde birçok sosyokültürel ve bilimsel olayın derinlemesine incelenmesini, bağımsız düşünülmesini ve orijinal fikirler üreterek tartışma yapılmasına olanak sağlar. Öğrenciler soyut düşüncelerini bu metod sayesinde pratiğe dökerek tartışır ve birlikte çalışma imkânı bulur. Bu faydalarının yanında örnek olay iyi seçilmezse sınıf içerisinde münakaşa çıkabilir, öğrencilerin dikkati dağınık ve çalışma planlanandan uzun sürebilir. Özellikle kalabalık sınıflarda bu metodu kullanmak

oldukça zor olabilir. Bu metodun uygulanmasında dikkat edilmesi gereken hususlar ise aşağıda verilmiştir (Ünlü, 2014).

Örnek olay metodu uygulanırken dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır;

- Öğrencilerin seviyelerine uygun, güncel ve gerçek konular seçilmeli,
- Öğrencileri duyuşsal açıdan geliştirmeye yönelik olaylar seçilmeli,
- Örnek olayın temel sorunları iyi analiz edilerek tüm sınıfın anlayacağı düzeyde açıklanmalı,
- Öğrenciye sunulan örnek olay, sınıf içerisinde değerlendirilerek özetlenmeli,
- Tartışmanın istenilen yönde devan etmesi için öncesinden kilit sorular hazırlanmalıdır.

2.2.2.5. Gösteri metodu

Gösteri metodu, öğretmen tarafından öğrencilerin önünde bir işin nasıl yapılacağını gösterildiği, prensiplerinin açıklandığı bir öğretim metodudur. Görsel ve işitsel iletişimin kullanıldığı bu metod, uygulama düzeyinde yer alan bilişsel davranışların yanı sıra psikomotor becerilerin de kazandırılmasında kullanılır (Akbulut, 2004).

Coğrafya dersini ezbercilikten kurtaran bu metodu uygularken gerçek araçlar kullanılabileceği gibi modeller de kullanılabilir. Bu bağlamda gezi-gözlem metodunun az kullanıldığı derslerde coğrafi unsurları yerinde inceleme imkânımızın olmadığı durumlarda okullarımızda, tepegöz, projektör, Data Show, etkileşimli tahta ve tablet bilgisayar gibi materyallerin gösteri metodu uygulanırken kullanımı dersin daha kalıcı olmasını sağlayacaktır. Bu metod sayesinde öğrencinin zihninde konuya ilişkin zihin haritaları oluşarak soyut konuların somutlaştırılması sağlanır. Öğrencilerin dikkatlerini üst düzeyde tutmalarına ve güdülenmelerine imkân veren bu metod dersin daha kolay anlaşılmasına ve zamandan tasarruf edilmesine olanak sağlar. Elbette gösteri metodunun bu üstünlüklerinin yanında sınırlılıkları da vardır. Örneğin, uygulanmadan önce yoğun ve uzun bir hazırlık aşamasından geçmelidir. Öğrenciyi pasif kılan bu metodun kalabalık sınıflarda uygulanması oldukça zordur. Ayrıca öğrencilerden dönüt alınmadığı takdirde uygulamanın da bir anlamı kalmaz (Doğanay, 2014).

Gösteri metodu uygulanırken dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır;

- Gösteri metodu, hazırlık aşamasında iken hangi hedeflere sahip olduğu yeterli araç-gereç olup olmadığı uygulama esnasında ders saatinin yeterli olup olmadığına dikkat edilmeli,
- Gösteri esnasında tüm öğrencilerin etkinliği gördüğünden ve iyi duyduğundan emin olunmalı,
- Öğretmen gösteriyi belli bir sıra halinde sunarak önceden planlamalı,
- Gösteri için gerekli araç ve gereçler önceden sınıfta hazır bulundurulmalı,
- Öğretmen açık, anlaşılır bir dille konuyu uzatmadan açıklamalı,
- Gösteri sonunda öğretmen konuyu özetleyerek tartışma ve değerlendirme yapmalıdır (Aydın ve Güngördü, 2016).

2.2.2.6. Arazi çalışması ve gezi-gözlem metodu

Coğrafya öğretiminde bu tür geziler, inceleme veya arazi gezisi olarak ifade edilir. Coğrafya öğretim programında yer alan hedefler ışığında, herhangi bir yerin fiziki ve beşeri özelliklerini gerçek ortamında görmek, incelemek amacıyla yapılan bu faaliyetler öğretimin daha kalıcı olmasını sağlar. Rehber gözetiminde her aşaması önceden planlanarak gerçekleştirilen bu metodun amacı, sınıf içindeki çalışmaları tamamlayarak anlamlı kılmaktır (Aydın ve Güngördü, 2016).

Gezi gözlem metodu ile gerçekleştirilen arazi çalışmaları, bilimsel araştırmalar noktasında gözlem yapmaya insan, çevre ve olay arasındaki ilgiyi kurmaya yarayan bu unsurları yerinde incelememizi sağlayan bir faaliyettir. Bu tür faaliyetler kısa mesafede gerçekleşeceği gibi uzun mesafelerde de gerçekleştirilebilir. Fiziki ve beşeri laboratuvar ortamı sunan bu metod, bizlere somut ve zengin yaşantılar sunar. Böylece öğrencilerin yaratıcılıkları güçlenerek sosyal becerileri gelişir. Metodun bu faydalarının yanında, uzun zaman alması, maliyetli olması, yasal sorumluluk getirmesi, disiplin ve ulaşım sorunlarına yol açması gibi sıkıntılar nedeniyle çok fazla uygulanma fırsatı bulunmaz (Doğanay, 2014).

Gezi-gözlem metodunun uygulanmasıyla beklenen faydayı sağlamak için gezi öncesi, gezi esnası ve gezi sonrasında çok dikkatli planlanması gerekir. Bu bağlamda yapılan hazırlıkları Doğanay aşağıdaki gibi sıralar (Doğanay, 1993).

Gezi öncesi hazırlıklar şunlardır;

- Öğrencilere, gezilecek bölge veya bölgeler ile ilgili bilgiler verilerek gezinin amaçları açıklanır,
- Okul yönetimi ile velilerden izin alınır,
- Öğrencilerin kıyık kıyafetleri ve yanlarında bulunduracakları araç ve gereçler hakkında bilgi verilir,
- Uzun mesafeli bir gezi ise kalınacak yer okul idaresi tarafından gönderilen resmi yazıyla önceden ayarlanır,
- Geziye katılanların ad-soyad, iletişim bilgileri, gezi-gözlem planı okul yönetimine bildirilmeli,
- Gezi boyu ne zaman nereye gidileceği hangi konular üzerinde durulacağı, ne tür incelemeler yapılacağı nerede yemek yenileceği önceden belirlenir.

Gezi-gözlem boyunca uyulacak esaslar şunlardır;

- Beklenmedik sorunların ortaya çıkması ihtimaline karşı faaliyet tek kişi tarafından yönlendirilmeli,
- Uzun mesafeli gezilerin hazırlığı coğrafya öğretmenin başkanlığında biyoloji ve tarih öğretmenleri tarafından oluşturulan bir komisyon tarafından yapılmalı ve gezi coğrafya öğretmenin hazırladığı plan doğrultusunda uygulanmalı,
- Gezi boyunca öğrencilerin araç içi veya gezi alanında olduklarından emin olunmalı,
- Gezi esnasında veya konaklama noktalarında serbest zaman verilen öğrencilerin vakti geldiğinde toplanma alanında olmaları sağlanmalı, geç gelenler öğrenciler uygun bir dille uyarılmalı ve mümkünse öğrenciler uzun süre yalnız bırakılmamalı,
- Gezinin daha sağlıklı ilerleyebilmesi için sayıya göre öğrenciler beşerli gruplara ayrılmalı ve içlerinden biri grup başkanı olarak seçilmeli,
- Öğretmen, öğrenci listesi ve iletişim numaralarını her daim yanında bulundurmalı,
- Gezi esnasında anlatılan konuların kalıcı olabilmesi için öğrencilerin gezi-gözlem defterlerine not alması sağlanmalı, zaman zaman öğrencilerin görüşlerini belirtmelerine ve soru sormalarına izin verilmeli,

- Gezi esnasında yönetici, tüm öğrencilerin araçta veya konaklama noktasında olduğundan emin olmalı ve mekânda unutulmuş bir şey var mı diye son kontrolleri yaparak mekânı en son kendisi terk etmeli,
 - Sürücü ile yalnızca yönetici muhatap olmalı,
 - Öğretmen sert davranışlardan kaçınarak öğrencilerle yakın olmalı,
 - Öğrenciler ve diğer öğretmenlere gezi esnasında eşit söz hakkı vermeli,
 - Öğretmen öğrencilerden sonra yatıp önce kalkmalı,
 - Gezi esnasında öğretmen, yanında harita, not defteri, şemsiye, çakı vb. araç-gereçler bulundurarak öğrenciye örnek davranışlar sergilemeli,
 - Gezi esnasında toplanma, serbest kalma gibi emirleri vermesi için yanında düdüğü bulundurmalı,
 - Gezi boyunca gidilen ve kalınan mekânların temiz kullanılması için öğrencileri uyarmalı, son kontrolleri kendisi yapmalıdır.

Gezi-gözlem sonrasında yapılacaklar şunlardır;

- Gezi esnasında elde edilen bilgi ve deneyimleri gezi sonrasında tartışılmalı,
- Öğretmen, gezi sonucuna ilişkin öğrencilerden bir rapor hazırlanmasını istemeli,
- Gezi sonunda hazırlanan rapor, okul yönetimine sunulmalıdır.

2.2.2.7. Drama metodu

İnsanlar geçmişten günümüze oyun ve taklit ile içinde buldukları durumu ifade etmeye çalışmıştır. Anadolu'da orta oyunuyla başlayan bu akım 20. Yüzyılın başlarında eğitimde kullanılmaya başlanmıştır. Dramatizasyon veya oyunlaştırma olarak bilinen bu metod, bir duygu, durum, düşünce, sorun veya olayın, hareketler, mimikler, sesler veya sözlerle bir grup insanın önünde canlandırılması olarak tanımlanır. Eğitimde, çoğunlukla güncel hayatta karşılaşılabileceğimiz olayları oyunlaştırarak öğrenciye sunmak amacıyla kullanılır. Doğal ve planlı drama olarak ikiye ayrılan bu metod, her yaşta öğrencinin seveceği ilgiyle katıldığı coğrafya eğitiminde de kullanılan öğretim metodlarından biridir (Ünlü, 2014). Coğrafya dersinde dünyanın günlük hareketi, aşırı nüfus artışı, afetler, göç ve çevre sorunları gibi konular drama metodu ile öğretilir (Ünaldı, 2019).

Coğrafya eğitiminde uygulanabilen bu yöntem yaratıcı drama şeklinde deprem öncesi, deprem esnası ve deprem sonrasında canlandırılması gibi birçok durumun o anı yaşıyormuşçasına sahnelenmesine imkân verir. Drama sayesinde öğrencilerin güdülenmesi sağlanarak, özgüven artışı, empati kurma, hissederek anı yaşama ve sosyal beceriler gibi kazanımlar sağlanır. Fakat öğrenci sayısının fazla olduğu sınıflarda her öğrenci uygulama şansı bulamaz. Bunun yanı sıra metodun, uzun bir ön hazırlık aşaması gerektirmesi bazı öğrencilerin çekingen olması ve rol yapamaması gibi nedenler uygulanmasını zorlaştırır. Ayrıca dersle ilişkisi kurulamazsa tiyatro oyununa dönüşerek amacından sapabilir (Doğanay, 2014).

Drama metodu uygulanırken dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır;

- Drama metodu uygulanırken öğretmenler öğrencileri çok zorlamamalı, öğrenciler ise yansıttıkları olay ve kişilerin ruh haline bürünebilmeli,
- Konu seçerken öğrenciye söz hakkı verilmeli ve öğrencilerle birlikte karar alınmalı,
- Oyun, öğretmenin önceden hazırladığı plan dâhilinde uygulanarak gerekmedikçe kesilmemeli,
- Öncesinde kısa bir prova yapılmalı ve ders saati içinde oyun bitirilmeli,
- Öğrencilere farklı roller verilerek değişik yönlerini ortaya koymaları sağlanmalı,
- Oyun sonunda sınıf içinde tartışma yapılarak bir sonuca varılmalıdır (Ünlü, 2014).

2.2.2.8. Deney metodu

Deney odası metodu veya laboratuvar metodu olarak da bilinen bu metod sonucunda anlaşılan gerçekler, bilimde kanun olarak görülür. Fen bilimlerinde daha fazla uygulanan bu metod sosyal bilimlerde de kendine yer bulmuştur. Metodun amacı, bilimsel bir gerçeği gözlemlemek, bir varsayımı ispatlamak ve bilimsel yasayı doğrulamak için olayı tekrar oluşturmaktır. Bu bağlamda coğrafya eğitiminde son aşama nedeniyle uygulanması zor gibi gözükse de kendine fazlasıyla yer bulabilir. Çünkü coğrafya dersinde sadece sınıf ortamı değil yeryüzünün tamamı laboratuvar olarak kullanılabilir. Doğada yaşanmış bir olayı yeniden oluşturamayız fakat bu metodun gözleme ve varsayımları ispat etme aşamaları coğrafya dersinde kendine fazlasıyla yer bulabilir. Örneğin yeryüzünde yağmur, rüzgâr, deprem gibi

olayların oluş halini veya bu olayların yeryüzü ve insan üzerindeki etkilerinin sonuçlarını gözlemleyebiliriz. Coğrafya eğitiminde varsayımların ispatlanması durumu bir örnek ile açıklanacak olursa; bir sanayi bölgesinin nüfus çekme özelliğine sahip olduğu varsayımı, bir yerde sanayi bölgesi kurulduktan sonra o yerin önceki ve sonraki nüfusu ortaya konarak ispatlanabilir (Doğanay, 1993).

Coğrafi deney, sınıf içinde sıcaklık, nem, basınç ölçümü gibi deneyler şeklinde yapılabileceği gibi sınıf dışında, erozyon, kuraklık, heyelan sonrası inceleme, çığ oluşumu gözleme vb. şekillerde uygulanabilir. Esasında coğrafi deneyler, gözlem metodu ile birlikte uygulanır. Çünkü coğrafi deneylerin büyük kısmı gözlemler yaparak uygulanır. Ayrıca deney metodu, öğrencilerin yaparak yaşayarak, doğrudan yaşantılar ile öğrenmesini sağlar. Ayrıca öğrencilerin, gözlem yaparak ölçme, mantık yürütme, veri elde ederek bilimsel bir sonuca varma gibi bilimsel araştırma kurallarını öğrenmelerine katkıda bulunur. Sonuç olarak öğrencilerin algı ve yaratıcılıkları gelişerek karmaşık konuları öğrenme hızları, özgüvenleri, derse olan merak ve ilgileri artar. Her ne kadar artışı fazla olsa da bu metodu her ders ve konu bazında uygulamak oldukça güçtür. Özellikle, araç-gereç temini, uzun zaman alması ve kalabalık sınıflarda bazı deneylere her öğrencinin katılamaması metodun sınırlılıkları arasında yer alır (Atasoy, 2004).

Deney metodu uygulanırken dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır;

- Öğretmen, konuya ilişkin problemi belirleyerek tanımını yapmalı, daha sonra konuya en uygun deneyi seçerek gerekli araç-gereci dersten önce hazırlamalı,
- Deneyin her aşaması önceden planlanmalı ve belli bir sıra dâhilinde uygulanmalı,
- Öğrenci sayısının fazla olduğu sınıflarda bireysel deney yapma şansı yoksa grup çalışması şeklinde deney uygulanmalı,
- Deney esnasında öğrencilerin soruları cevaplanmalı,
- Deney sonunda öğrencilerin öneri ve yorumları alınarak deney sonucu ile değerlendirmesi öğrencilere açıklanmalıdır (Demirci ve Özey, 2008; Aydın ve Güngördü, 2016).

2.2.2.9. Probleme çözme metodu

Bu metod, yaparak yaşayarak öğrenme metodlarından biridir. Probleme bilimsel bir bakış açısıyla yaklaşarak çözüme ulaşan bireysel ya da grup ile öğretim imkânı sunan bu

metod sayesinde öğrencilerin, bilgileri kullanması, veri toplaması ve problem çözme becerisini geliştirmesi sağlanıyor. Bu sayede öğrenciler hayatta karşılaşılabilecekleri zorlukları okul ortamında aktif katılımı deneyimleyerek daha hızlı çözümler üretebiliyor. Öğrenciler planlı ve düzenli çalışmalar yaparak uzun süreli öğrenme imkânı buluyor. Ayrıca araştırma yoluyla öğrenme yaklaşımında, analiz, sentez gibi üst düzey zihinsel etkinlikler kazanılmasında oldukça faydalı bir methodur. Tüm bu faydalarının yanında; uygulama aşamasının uzun oluşu, maddi yetersizlikler ve bazı öğrencilerin problemi anlayıp değerlendirme yapma olgunluğuna erişmemiş olması bu metodun dezavantajlarından bir kaçıdır. (Akbulut, 2004; Ünlü, 2014).

Birçok bilim dalında olduğu gibi Coğrafya biliminde de kullanılan bu metod, yeterli oranda anlaşılmadığından coğrafya açısından dağ, ova, ırmak, ülke adının ezberletildiği ampirik felsefenin ürünü olan basit ve sığ bilgilerden kaynaklanan bir bakış açısının ürünü olarak kabul edilir (Doğanay, 2014).

Problem çözme metodu, tümevarım ve tümdengelim olarak iki şekilde uygulanan beş aşamalı bir methodur. Tümevarım, parçadan bütüne ulaşmayı hedefleyen zihindeki somut kavramlardan yola çıkarak soyutlama imkânı sunan bir yaklaşım iken; tümdengelim yaklaşımı, genellemelerden ilke ve kural gibi daha özel durumlara varmayı hedefleyen doğrulama ve kanıtama işlemidir. Bu metodun aşamaları Ünlü aşağıdaki gibi açıklar (Ünlü, 2014).

- Problemin farkına varılarak ortaya çıkmasının sağlanması,
- Problem belirlendikten sonra karara varmak amacıyla bilgi ve ipuçlarının toplanması,
- Verilerin toplanması, analiz edilmesi ve değerlendirilerek açıklanması,
- Problemin çözümüne ilişkin hipotezler sunulup en uygun hipotezin seçilmesi ve verilerin toplanıp analiz edilerek yorumlanması ve deneme yapılması,
- Sonuçların test edilmesi ve bu sonuçlara dayanarak problemin çözümü için önerilerde bulunulması ve bir yargıya varılmasıdır.

Problem çözme metodu uygulanırken dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır;

- Öğretmen, öğrencileri problemlerle karşı karşıya bırakmalı,

- Problemin önemini öğrenciye kavratarak uygun araçları sağlamalı,
- Gerekğinde öğrencilere rehberlik ederek yönlendirmeli,
- Öğrencilerin değerlendirme yapabilmesi ölçüt geliştirmelerine yardım etmelidir (Küçükahmet, 1995).

2.2.2.10. Proje tabanlı öğrenme metodu

Proje, bir konu ile ilgili öğrenmeyi sağlayan derinlemesine uygulanan incelemelerdir. Bir konuyla ilgili öne sürülen sorulara yanıt bulmak amacıyla yapılan bilinçli olarak gerçekleştirilen araştırmalar olarak nitelendirilir. Sınıf içerisinde konuya bağlı olarak bireysel, küçük veya büyük gruplar halinde uygulanabilir. Proje birkaç saat sürebildiği gibi birkaç ay da sürebilir. Proje sonunda öğrenciler, somut birtakım ürünler ortaya koyar. Üst düzey düşünme becerisi gerektiren bu metod, öğrencilere problem çözme becerisi kazandırarak kalıcı öğrenme olanağı sağlar (Aydın ve Güngördü, 2016).

Proje metodu, tanım, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme düzeyinde hedefleri kapsayan aktif öğrenme metodudur. Öğrencilerde merak uyandıran bu metod, derinlemesine araştırmalar yapma, deneyim kazanma, problem çözme, yaparak yaşayarak öğrenme gibi imkânlar sunan yaşam boyu öğrenmelerdir. Tüm bu artılarının yanında; uzun zaman alması, bireysel çalışmalarda sosyal gelişimi engellemesi, bazı projelerin araç-gereç ihtiyacından dolayı ekonomik açıdan maliyetli olması ve araştırma sınırlarının doğru çizilmediğinde proje amacından sapması gibi sınırlılıkları da vardır. Bu metodun uygulanmasında dikkat edilecek hususlar aşağıda yer almaktadır (Ünlü, 2014).

Proje tabanlı öğrenme metodu uygulanırken dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır;

- Proje amacını saptayarak buna uygun bir isim verilmeli,
- Proje amacını gerçekleştirmek için uygulanacak etkinlikler planlanmalı,
- Projenin başlama ve bitiş tarihi saptanarak grup projelerinde iş bölümü yapılmalı,
- Projede kullanılacak metodlar belirlenerek maliyet hesabı yapılmalı,
- Proje sonunda sonuçlar bir rapor halinde teslim edilmelidir.

2.2.2.11. İşbirlikli (Kubaşık) öğrenme metodu

İşbirlikli öğrenme, Öğrenciyi aktif kılan her öğretim kademesinde uygulanabilecek zengin bir kuramsal geçmişi bulunan ve öğrencilerin küçük gruplar halinde birbirlerinin öğrenmelerine yardım ederek çalışmalarını olarak tanımlanabilir. İşbirlikli öğrenmenin başarılı olması için gereken; grup ile aynı amaca sahip olma, bireysel sorumlulukları yerine getirme ve eşit şansa sahip olmaktır (Genç ve Şahin, 2015).

Bilişsel öğrenme açısından en etkili metodlardan biri olan işbirlikli öğrenme metodu; öğrencilerin üst düzey bilişsel becerileri ile sosyal becerilerinin gelişmesini, derse, okula ve öğretmene karşı pozitif yaklaşmasını sağlayan, öğrenci başarısını arttırarak kalıcı öğrenme imkânı sunan yapılandırmacı bir öğretim metodudur (Aydın ve Güngördü, 2016). Metodun faydalarının yanı sıra, bazı öğrencilerin grup çalışmalarında hazıra konmaları, başarılı öğrencilerin başarılı olmayan öğrencilere karşı olumsuz tutum geliştirmesi ve kalabalık sınıflarda uygulamanın zaman alması bu metodun sınırlılıkları arasındadır (Ünlü, 2014).

İşbirlikli öğrenme metodunun belli aşamaları vardır. Bu aşamaları Aydın ve Güngördü (2016) aşağıdaki gibi açıklar.

- Öğretime başlamadan önce; eğitim materyali ve konu seçilerek gruplar oluşturulur. Daha sonra, öğrencilerin işbirlikli öğrenme ile ilgili bilgi edinmeleri sağlanır, sınıf düzenlemesi ve planlama yapılarak materyal hazırlanır.
- Öğretim esnasında; Öğrencilere, hedefler duyurulur, bilgiler sözel veya yazılı olarak sunulur ve grup çalışması başlatılır. Takım çalışmaları yönetildikten sonra ders tamamlanır.
- Öğretim sonrasında; Öğrenciler süreç sonunda belirlenen hedeflere ulaşabilmek amacıyla değerlendirmeler yapar bu esnada uygun araç seçilerek sadece sonuç değil süreçte değerlendirilir ve ortaya bir ürün konulur.

İşbirlikli öğrenme metodu, derste işlenecek konunun özelliğine ve hangi kazanımın kazandırılmak istendiğine göre öğretmenin seçeceği birçok tekniği bünyesinde barındırmaktadır. Metodun uygulanması halinde kullanılacak teknikler; öğrenci takımları-başarı grupları tekniği, takım-oyun-turnuva tekniği, birlikte öğrenme, grup araştırması, birlikte sorulmuş birlikte öğrenelim, birleştirme, gibi tekniklerdir (Bayrakçeken vd., 2015).

İşbirlikli (Kubaşık) öğrenme metodu uygulanırken dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır;

- Öğretmenin rehber, öğrencinin ise aktif olduğu bu metod uygulanırken her öğrencinin çalışmaya katkı sağladığından emin olunmalı,
- Öğrencilerin birbirlerine yardım etmesi ve işbirliği içinde süreci tamamlamaları sağlanmalı,
- Her öğrenci kendi grubunun başarısı için özverili olarak çalışmalı,
- Grup içindeki tim öğrencilere eşit çalışma ve söz hakkı verilmeli,
- Süreç sonunda gruplar kendi içerisinde ortak bir ürün ortaya koymalıdır (Ünlü, 2014).

2.2.2.12. Aktif öğrenme metodu

Felsefi anlamda pragmatist bir akıma dayanan aktif öğrenme metodu, öğrenenin, öğrenme sürecinin sorumluluğunu aldığı öğrenme sürecinin farklı yönleriyle ilgili karar alarak öz düzenleme fırsatı bulduğu karmaşık öğrenme durumları karşısında zihninin yeteneklerini kullanmaya çalıştığı öğrenme sürecidir (Açıkgöz, 2014).

Aktif öğrenme metodu öğrencileri eleştirel ve yaratıcı biçimde düşündüren, problem çözme gibi üst düzey düşünme becerilerini geliştiren, yaparak yaşayarak öğrenme imkânı sunan özgüvenlerini geliştiren ve zamanı yönetme becerisi kazandırarak başarılarının artmasını sağlayan bir methodur. Bunun yanında öğrenme alanında çok sayıda materyal bulunmasıyla oluşan kafa karışıklığı, uzun zaman gerektirmesi ve her etkinliğin her öğrenciye uygun olmaması bu metodun sınırlılıkları arasındadır. Aktif öğrenme metodu sınırlılıklarının yanında içerisinde birçok tekniği barındırır. Bu tekniklerden hangisinin kullanılacağı konunun ve öğrencinin özelliğine, elde bulunan materyallere ve hedeflenen amaca göre belirlenir. Bu tekniklerden; Kartopu, İstasyon, Akvaryum, Köşelenme, Beyin Fırtınası, Altı Şapkalı Düşünme, Altı Ayakkabılı Düşünme, Balık Kılçığı, Sokratik Tartışma, Akademik Çelişki, Konuşma Halkası, Kavram ve Zihin Haritaları gibi teknikler Coğrafya öğretiminde sıklıkla kullanılan tekniklerden bir kaçıdır (Aydın ve Güngördü, 2016).

Aktif öğrenme metodu uygulanırken dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır;

- Rehber konumunda bulunan öğretmen, mantıksal sorgulama tekniklerini iyi kullanmalı,
- Öğretmen, öğrencilerin karşılıklı konuşarak tartışmasına izin vermeli, üst düzey düşünme becerilerinin gelişmesine katkıda bulunmalı,
- Öğretmen, öğrencilere sunacağı etkinliği iyi seçmeli ve süreci iyi planlamalı,
- Metodun uygulama aşamasında öğrenciler düşünmeye sevk edilerek çıkmaza girdiklerinde baskı yapılmadan destek olunmalıdır (Efe, R. 2013).

2.2.2.13. Beyin temelli öğretim metodu

İnsan beyninin işlevsel yapısına göre belirlenen bu metod, öğrencilerin bilgileri yapılandırmasına ve anlamlı öğrenmelerine katkı sağlar. İnsan beyni, karşılaştığı yeni bilgiyi zihnindeki mevcut bilgiyle karşılaştırarak bir sıraya koyar ve anlamlı bulduğu bilgileri eski bilgilerine entegre eder anlamlı bulmuyorsa bilgiye direnir. Bu metod, karmaşık öğrenmeler esnasında öğrenciye özgüven aşılayarak, motive eden, eleştirel düşünme ile analiz ve sentez etme becerisi kazandıran bu metod, aynı zamanda öğrencinin, bilgiyi anlamlı kılarak organize etmesini, olgu ve durumlara dair kavram haritaları oluşturmasını sağlar. Fakat her öğrencinin öğrenme hızı aynı olmadığından tüm öğrencilerde aynı etkiye sahip olmasını bekleyemeyiz. Bu metodun uygulanmasında dikkat edilecek hususlar aşağıda sunulmuştur (Ünlü, 2014).

Beyin temelli öğrenme metodu uygulanırken dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır;

- Çevre düzeni öğrencinin kendini güvende hissederek stresten uzak bir biçimde işini yapabileceği şekilde düzenlenmeli,
- Öğrencinin duygu ve düşüncelerini rahatça ifade edebileceği bir sınıf ortamı oluşturulmalı,
- Dersin kazanımlarına ilişkin materyaller sınıfta hazır bulundurulmalı,
- Ölçme değerlendirme işlemi, bireysel farkları ortaya çıkaracak Portfolyo ve öğrenci gelişim dosyası gibi ölçeklerle yapılmalıdır.

2.2.2.14. Bilgisayar destekli öğretim metodu

Bilginin hızla çoğalarak yayıldığı günümüz toplumlarında eğitim alanında her geçen gün kendine daha fazla yer bulan ve öğrenme aracı olarak kullanılan bir metod olarak gösterilebilir. Bu metod, bilgisayarlarda kullanılan yazılımlar sayesinde öğrenciler, kendi hızlarında öğrenirken dersi tekrar etme imkânı bulurlar (Engin vd., 2010).

Öğrenci merkezli bu metod sayesinde öğrenciler, aktif bir şekilde yaparak yaşayarak öğrenme imkânı bulur, tekrar ederek alıştırmalar yapar ve problem çözme becerisi kazanır. Ayrıca işbirlikli öğrenmeyi arttırması, kaynaklarının zengin olması geri dönüt almayı sağlaması ve her öğrenciye kendi hızında öğrenme fırsatı vermesi metodun diğer faydalı yönleri arasında sayılabilir. Metodun tüm bu faydalarının yanında sınırlılıkları da vardır elbette. Bu sınırlılıklar; Birtakım bilgi, beceri ve donanımları gerektirmesi, üretkenliği engellemesi, maliyetli olması, her konuya uygun program bulunmaması ve bazı programların maliyetli olmasıdır (Taş, 2014).

Coğrafya öğretiminde görsel ve işitsel anlamda öğrenme ortamı sunan bu metod çoğunlukla, grafik, çizim, diyagram ve haritaları hazırlamada, çoklu ortam araçlarını kullanmada, bilgiye erişerek görüntü elde etme ve burada işlem yapmada, uzaktan algılama gibi yöntemlerle edinilen görüntüleri değerlendirmede ve CBS uygulamaları esnasında kullanılmaktadır (Aydın ve Güngördü, 2016).

Yanpar (2006) Bilgisayar Destekli Öğretimi şu şekilde kategorilere ayırmıştır; laboratuvar yöntemi, her sınıfta PC yöntemi, kişisel PC yöntemi, internet yoluyla eğitim yöntemi.

Bilgisayar destekli öğrenme metodu uygulanırken dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır;

- Öğretmen konuya ve kazanıma en uygun programı seçmeli,
- Alıştırma ve uygulama faaliyetlerinden önce planlama yapılmalı,
- Eğitim esnasında öğrencinin yaptığı uygulamalar kontrol edilmeli,
- Uygulanacak programın öğrenciye etkileşim imkânı sunarak, esnek bir yapıda olmasına, öğrenciyi güdülemesine, ihtiyacına cevap vererek bir amaca hizmet etmesine dikkat edilmeli,

- Öğrencinin cevap verme süresinin sınırlandırılarak verilen cevapların doğruluğu ve yanlışlığı hakkında geri dönüt verilmesine dikkat edilmelidir (Çeliköz, 1995).

2.3. İlgili Araştırmalar

“ Corona Virüs (Covid-19) Nedeniyle Mecburi Yürütülen Uzaktan Eğitim Hakkında Öğretmen Görüşleri” adlı araştırma Covid-19 sürecinde zorunlu olarak gerçekleştirilen uzaktan eğitimin verimliliğini artırmak amacıyla öğretmenlerle yapılan görüşmeleri kapsar. Araştırma, Hatay ili merkezinde bulunan okullarda farklı branş dallarında görev yapan 12 öğretmen ile sanal ortamda gerçekleştirilmiştir. Olgubilim (fenomenoloji) modeli ile nitel araştırma yöntemlerinden olan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile gerçekleştirilen çalışmada toplam sekiz soru sorulmuştur. Araştırma sonuçları incelendiğinde uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime oranla daha verimsiz olduğu, öğrencilerin derse katılımların ve öğrenme düzeylerinin düşük olduğu öğretmenlerin bilişim hususunda yetersiz olduğu sonuçlarına varılmıştır. Ayrıca bu süreçte kullanılan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ve EBA TV'nin geliştirilerek kullanımının arttırılması gerektiği savunulmuştur (Balaman ve Tiryaki, 2021).

Çok (2021) “*Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime İlişkin Özyeterlik Algısı ve Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitimde Karşılaştıkları Engeller*” adlı yüksek lisans tezinde 2020-2021 yılında mecburi olarak yürütülen online eğitim sürecinde öğretmenlerin karşılaştığı sorunları ve öz yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamıştır. Van ilinde bulunan ilk ve ortaokul kademelerinde çalışan 381 öğretmen ile görüşülmüştür. Yapılan görüşmeler üç bölüm olarak tasarlanmış olup öğretmenlerin sosyo-demografik özelliklerine yönelik sorular, öz-yeterlilik algılarına yönelik geliştirilen ölçek ve 25 sorudan oluşan anket yöntemi aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin bu sürece adapte olmakta zorlandıkları, yüz yüze eğitimde kullandıkları materyal, yöntem ve teknikleri pandemi sürecinde yeterli oranda kullanamadıkları, teknolojik yetersizlikler, kırsal bölgelerdeki öğrencilerin internet bağlantısı sağlayamaması gibi konular vurgulanmıştır.

Zan (2021) “*Kimya Öğretmenlerinin; Covid-19 Sürecinde Uzaktan Eğitim Uygulamaları Hakkında Görüşleri*” adlı araştırma Covid-19 salgın sürecinde kimya/kimya teknolojileri öğretmenlerinin bu süreçte neler yaşadığını inceleyerek ileride olası bir uzaktan eğitim uygulamasında kimya eğitimindeki faaliyetlere yön vermeyi amaçlamıştır. Çalışma, MEB'e bağlı devlet okullarında çalışan toplamda 286 kimya/kimya teknolojileri öğretmeni ile

gerçekleştirilmiştir. Araştırmada tarama modeli esas alınmış ve veriler çevrimiçi ortamda anket yöntemi ile toplanmıştır. Araştırma neticesinde derslerde anlatım ve soru-cevap yönteminin fazla kullanıldığı bu nedenle kazanımların yeterli ölçüde sağlanamadığı ifade edilmiştir. Yaşanan sürecin öğrencileri olumsuz yönde etkilediği, derse yeteri kadar odaklanamadıkları bu nedenle başarılarının düştüğü sonucuna varılmıştır.

“Covid-19 Salgını Sürecinde Uzaktan Eğitimde Türkçe Dersine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri” adlı araştırmanın amacı uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerinin Türkçe dersinde neler yaşadığını ortaya koymaktır. Bu çalışmada veriler durum deseni kullanılarak 9 sorudan oluşan açık uçlu soru formu ile elde edilmiş olup betimsel analiz ile değerlendirilmiştir. Araştırma Afyon ilinde çalışan 15 öğretmen ile 2020-2021 eğitim öğretim yılının ilk yarısında gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin bu süreçte öğrencileri kontrol etmede zorlandıkları, öğrencilerin motivasyonlarının ve derse katılımlarının düşük olduğu görülmüştür. Ayrıca teknolojiye yaşanan sıkıntıların eğitimde sorunlara yol açtığı ifade edilmiştir (Bulut ve Kırmızı, 2021).

Arıkan ve diğerleri (2022) tarafından yayımlanan “Sosyal Bilgiler Dersine Giren Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi” adlı makalede sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Türkiye’nin farklı şehirlerinde çalışan 105 sosyal bilgiler öğretmeniyle 69 sınıf öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada hem nicel hem de nitel özellikte olup karma yöntemlerden oluşan eş zamanlı desen kullanılarak uygulanmıştır. Veriler anket yöntemi ile toplanarak betimsel ve içerik analizine göre değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin ders içi katılım düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenler bu süreçte derse ilişkin kazanım, bilgi ve becerilerin verilmesini uygun bulmadıklarını, ölçme ve değerlendirmenin güvenilir olmadığı ifade etmiştir.

“ Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlerin Yaşadığı Problemler: Sosyal Bilgiler Öğretmenleri Örneği” adlı çalışmada sosyal bilgiler dersi öğretmenlerinin gözünden uzaktan eğitim sürecinde yaşanan problemler, bu problemlere nasıl çözüm bulunacağı ve ailelerin hayatlarını nasıl etkilediğini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Araştırma 2020-2021 yılında İstanbul, Sakarya ve Düzce illerinde bulunan devlet okullarında çalışan 15 öğretmen üzerinde uygulanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun kullanıldığı çalışmada

analiz yöntemi olarak içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda online eğitim sürecinde kullanılan yöntem ve tekniklerin yetersiz kaldığı, bu tekniklerin uygulanmasında zorluklar yaşandığı ve derslerin kalıcılığını düşük olduğu belirtilmiştir. Ayrıca öğrencilerin süreç içerisinde motivasyonlarının düştüğü, ev ortamında derslere yeteri kadar odaklanamadıkları bu nedenle derse katılımın az olduğu vurgulanmıştır. Öğretmenlerin ise bu süreçte ev ortamında hem öğretmen hem de ebeveyn rolünde olmalarından dolayı rol karmaşası yaşadıkları aile hayatlarının olumsuz yönde etkilendiği ifade edilmiştir. (Dursun vd., 2021).

Öner ve Öner (2022) ‘‘Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Pandemi Döneminde Gerçekleşen Uzaktan Öğretmenlik Uygulamalarına Yönelik Görüşleri: Sorunlar, Öneriler ve Coğrafya Öğretiminde Materyal Kullanımı’’ adlı makalesinde online öğretmenlik uygulamalarının ne kadar etkili olduğu ve öğretmen adaylarının bu süreçte yaşadığı sorunlara kendilerinin buldukları çözüm önerilerini incelemeyi amaçlamışlardır. Sinop Üniversitesinde okuyan 7 öğretmen adayı üzerinde uygulanan araştırma online odak görüşmesi şeklinde uygulanmıştır. Açık uçlu soruların sorulduğu çalışmada fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Verilerin betimsel analizi yapılmış elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Yorumlar incelendiğinde bu süreçte öğretmenlerin en çok sıkıntı yaşadığı konuların öğrencilerin derse katılımlarının az olması ve teknolojik aksaklıklar olduğu görülmüştür. Öğretmenler üniversitedeki deneyimlerinin online eğitimde yetersiz kalmalarına neden olduğunu, eğitimin yüz yüze yapılacağına inandıklarını ve ileride online ders uygulamalarının olmasını istemediklerini ifade etmişlerdir.

Çoban ve Macit (2021) ‘‘Pandemi Döneminde 4.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Coğrafya Konularının Öğretilmesinde Karşılaşılan Sorunlar ve Öğretmen Görüşleri’’ adlı çalışmada pandemi sürecinde sosyal bilgiler dersinde 4. Sınıf coğrafya konularını öğretilmesi esnasında yaşanan sorunları ortaya çıkarmayı amaçlamışlardır. Araştırma 8 öğretmen üzerinde olgubilim deseni kullanılarak 6 tane açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile uygulanmıştır. Bu süreçte öğretmenlerin çoğunlukla anlatım ve soru-cevap yöntemi ile ders işledikleri, konuların soyut olmasından dolayı kazanımları istenilen düzeyde karşılayamadıkları sonucuna varılmıştır. Bu durumun yaşanmasında ders saatinin az olmasının ve uygulamaya yönelik konuların uygulanamamasının etkili olduğunu ifade etmişlerdir.

Karademir ve Kılınç (2021) tarafından yayımlanan “*Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Pandemi Sürecinde Coğrafya Eğitimi*” adlı araştırmanın amacı, pandemi sürecinde coğrafya eğitiminin durumu ile 9. sınıfta yer alan kazanımların ne oranda gerçekleştiğini coğrafya öğretmenlerinden görüş alarak tespit etmektir. Araştırma Kahramanmaraş ilinde çalışan toplamda 10 coğrafya öğretmenin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Tarama yöntemiyle yürütülen araştırma nitel bir durum çalışması olup yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak uygulanmıştır. İçerik analizi sonucunda yorumlanan çalışmada, 9. Sınıf kazanımlarının karşılanma düzeyleri ve bunun yanında coğrafya eğitiminin durumuna ilişkin beş sorulmuştur. Araştırma sonucunda, online eğitimlerde öğrencilerin derse katılım oranlarının düşük olduğu bu durumun yaşanmasında ders saatinin yeterli olmadığı ifade edilmiştir. Ayrıca EBA aracılığıyla gerçekleştirilen canlı derslerde bağlantı ve zaman sorunları yaşandığı bu gibi teknolojik yetersizlikler nedeniyle kazanımların yeterli düzeyde sağlanamadığı vurgulanmıştır.

“ *Coğrafya Öğretmenlerinin Covid-19 Sürecinde Uzaktan Eğitim Yöntemiyle Coğrafya Öğretimi Hakkındaki Görüşleri: İstanbul Örneği*” adlı araştırma coğrafya öğretmenlerinin Covid-19 salgın sürecinde gerçekleştirilen coğrafya öğretimiyle ilgili görüşlerinin tespit edilmesini amaçlayan bir çalışmadır. İstanbul ilinde 29 farklı ilçede çalışan toplam 324 coğrafya öğretmeni üzerinde uygulanan bu çalışmada ölçme araçları üç bölüm halinde sunulmuştur. Birinci bölüm demografik bilgileri, ikinci bölüm araştırmacıların geliştirdiği açık uçlu sorulardan oluşan anket sorularını üçüncü bölüm ise araştırmacıların daha önceden geliştirdiği coğrafya öğretiminin etkinliğinin ölçüldüğü 13 sorudan oluşan bir ölçekten oluşmaktadır. Araştırma sonucu elde edilen nicel ve nitel veriler betimsel analiz sonucu yorumlanmıştır. Yorumlar incelendiğinde uzaktan eğitimde yüz yüze eğitime kıyasla öğrencilerin derse yeterli oranda katılmadığı ve derslere yoğunlaşamadığı tespit edilmiştir. Bu süreçte teknolojik imkanların yetersizliği ve öğrencilerin motivasyonlarının düşük olması vurgulanmıştır (İnce vd., 2021).

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde ‘‘Coğrafya Öğretim Metodlarının 2020-2021 Online Eğitim Sürecinde Geçirdiği Değişikliklerin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi’’ başlıklı araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması, verilerin analiz edilmesi, geçerlik ve güvenilirlik gibi hususlar üzerinde durulacaktır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, coğrafya öğretim metodlarının 2020-2021 online eğitim sürecinde geçirdiği değişikliklerin öğretmen görüşlerine göre incelenmesini amaçlamaktadır. Araştırma görüşme formu aracılığıyla uygulanmış olup araştırma modellerinden tarama modeli esas alınarak hazırlanmış ve betimsel bir özellik taşımaktadır.

Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve vaka araştırmaları gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanılarak algı ve olayların doğal ortam içerisinde bütüncül bakış açısıyla ortaya konmasını hedefleyen bir sürecin izlendiği araştırma yöntemi olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Nitel araştırmaların amacı bireyin algıladığı gerçeği nasıl bir biçimde benimsedikleri ve nasıl inşa ettikleri üzerine odaklanması olarak belirtilmiştir. Bu nedenle araştırmacılar bireyin kendi hayatını nasıl algıladığıyla ve algılarını nasıl bir şekle dönüştürdükleriyle ayrıca tecrübelerine nasıl bir anlam kattıklarıyla ilgilenirler (Merriam, 2009). Nitel araştırmalar bireyin veya grupların oluşturduğu sosyal ve beşeri problemleri keşfederek değerlendirmek amacıyla kullandıkları bir araç olarak görülmektedir (Creswell vd., 2007).

Nitel araştırma yaklaşımlarından biri olan tarama modelinin amacı, geçmiş veya günümüzde olan bir durumu olduğu haliyle betimlemektir. Betimlenen unsur, kendi koşulları dikkate alınarak olduğu haliyle açıklanan bir insan, olay veya nesne olabilir Bu modelde amaçlar genellikle ‘‘Neydi?’’, ‘‘Nedir?’’, ‘‘Neyle ilgilidir?’’, ‘‘Nelerden oluşur?’’, gibi soru cümleleri ile ifade edilir. Bu model tek başına uygulanabildiği gibi başka modellerle birlikte de uygulanabilir. Zira tarama modelinin dâhil olmadığı bir araştırma modeli düşünülemez. Bu modelin veri bulmada ve kontrol etmede yaşadığı sıkıntılar sınırlılıkları arasında gösterilir (Karasar, 1999).

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın hedefi coğrafya öğretim metodlarının 2020-2021 online eğitim sürecinde geçirdiği değişikliklerin öğretmen görüşlerine göre incelenmesidir. Bu çalışmada evren örneklem tayinine gidilmemiş ve çalışma grubu saptanarak veriler elde edilmiştir. Bu bağlamda çalışma grubu, Konya ilinin Selçuklu ilçesinde MEB'e bağlı orta öğretim kurumlarında görev yapan coğrafya öğretmenleri esas alınarak oluşturulmuştur. Çalışma grubu, araştırmaya gönüllü olarak katıldıklarını yazılı olarak beyan eden fen, anadolu, meslek ve özel liselerde görev yapan toplamda 12 coğrafya öğretmeniyle oluşturulmuştur. Çalışma grubunda yer alan öğretmenlere, K (Katılımcı) harfi ve her bir öğretmene 1 den 12'ye kadar bir rakam (K1, K2... gibi) verilerek kodlama yapılmış ve çalışma süresince öğretmenler bu kodlarla tanımlanmıştır. Konya ilinde görev yapan tüm coğrafya öğretmenlerine ulaşmanın güçlüğü nedeniyle kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi kullanılarak 4 okul türüne ait 12 farklı lise belirlenmiştir. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme, nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılır. Bunun nedeni araştırmacı açısından az maliyetli, pratik ve kolay olarak algılanmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Ayrıca kıdem aralığı 1-16 ve üzeri yıl aralığında olan öğretmenler belirlendiğinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Bu örnekleme yöntemi, önceden belirlenen ölçütleri sağlamak için tüm durumları çalışmayı hedefler. Bu kapsamda araştırmacının kullandığı bir yargıya varmak veya değer biçmek için başvurulan ilkeler olarak tanımlanabilen ölçütler, araştırmacı tarafından oluşturulabildiği gibi önceden hazırlanmış ölçüt listelerinden oluşabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Araştırmaya katılan çalışma grubuna ait bazı bilgiler aşağıda yer alan tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3.1. Öğretmenlerin Çalıştığı Okul Türü, Frekansı ve Yüzde Değerleri

Okul Türü	Frekans (f)	Yüzde (%)
Fen Lisesi	3	25
Anadolu Lisesi	3	25
Meslek Lisesi	3	25
Özel Anadolu Lisesi	3	25

Tablo 3.1.'i incelediğimizde çeşitliliği sağlamak adına coğrafya öğretmenlerinin fen, anadolu, meslek ve özel anadolu lisesi olmak üzere dört farklı okul türünde görev yaptıkları görülmektedir. Ayrıca tabloda verilen okul türlerinde görev yapan coğrafya öğretmenlerinin sayı bakımından eşit biçimde dağıtıldığı görülmektedir.

Araştırmada K 1 ile K 12 arasında verilen kodlarla ifade edilen katılımcıların kişisel ve mesleki özellikleriyle çalıştıkları kurumlar aşağıda yer alan tabloda görülmektedir.

Tablo 3.2. Öğretmenlerin Kişisel ve Mesleki Özellikleri

Kod	Cinsiyet	Mesleki Kıdem (Yıl Aralığı)	Çalıştığı Kurum Türü
K 1	Erkek	16 ve üzeri	Fen Lisesi
K 2	Kadın	6-10	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
K 3	Kadın	11-15	Özel Anadolu Lisesi
K 4	Kadın	1-5	Özel Anadolu Lisesi
K 5	Erkek	6-10	Özel Meslek Lisesi
K 6	Kadın	11-15	Anadolu Lisesi
K 7	Kadın	16 ve üzeri	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
K 8	Erkek	1-5	Anadolu Lisesi
K 9	Kadın	1-5	Özel Anadolu Lisesi
K 10	Erkek	11-15	Özel Fen Lisesi
K 11	Erkek	6-10	Anadolu Lisesi
K 12	Erkek	16 ve üzeri	Fen Lisesi

Tablo 3.2. incelendiğinde araştırmaya katılan toplamda 12 coğrafya öğretmenin erkek ve kadın sayısı bakımından eşit olduğu görülmektedir. Ayrıca öğretmenlerin mesleki kıdem aralıklarının her bir meslek kademesinde (1-5, 6-10, 11-15, 16 ve üzeri) üç öğretmen olacak şekilde eşit olarak dağıtıldığı ve öğretmenlerin görev yaptıkları kurumlar görülmektedir. Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin görev yaptıkları okulların seçilmesi sırasında Konya Selçuklu ilçesi içerisinde yer alan Fen Lisesindeki öğretmen sayısının üçten az olduğu ve diğer okul türlerindeki öğretmen sayısına ulaşmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle özel olan Özel Fen Lisesinden bir öğretmen okul türü açısından eşitliğin sağlanması için seçilmiştir. Buna benzer bir durum mesleki kıdem aralığında da yaşandığından 6-10 yıl mesleki kıdem aralığında çalışan bir öğretmen, Özel Meslek Lisesinden seçilmiştir. Bu çalışmada yer alan diğer özel okulların, kurum türü bakımından Anadolu Lisesi özelliği taşıdığı görülmektedir.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak nitel araştırma kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme formundan yararlanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, yapılandırılmış görüşmelere kıyasla daha esnek bir tekniktir. Bu teknikte araştırmacı sorularını önceden planlayarak hazırlar. Araştırmacı görüşmenin gidişatına göre görüşmecilerden daha ayrıntılı cevaplar almak amacıyla farklı sorular sorarak görüşmeye yön verebilir. Bu tekniğin en avantajlı yönü araştırmacıya sistematik bilgiler sunmasıdır. (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Araştırmanın görüşme formu alanında uzman eğitimcilerden destek alınarak meydana getirilmiş olup araştırma grubuna uygulanmadan önce toplamda üç pilot görüşme gerçekleştirilmiştir (Ek-3). Bu görüşmeler sonrasında iki uzmandan daha görüş alınmıştır. Yapılan görüşmeler neticesinde araştırmanın uygulamaya hazır hale geldiği kanaatine varılarak araştırma için gerekli izinler, tez önerisi ile beraber bilimsel etik kurul aracılığıyla elektronik ortamda alınmıştır (Ek-1). Görüşmelere ait kodlamalar ve görüşme süreleri aşağıda yer alan tabloda verilmiştir.

Tablo 3.3. Görüşme Süreleri

Kod	K 1	K 2	K 3	K 4	K 5	K 6	K 7	K 8	K 9	K 10	K 11	K 12
(Dak.)	46	28	40	30	40	27	42	32	25	48	28	33

Araştırma kapsamında 2020-2021 eğitim öğretim yılında kullanılan metodlar esas alınmış olup hem yüz yüze eğitim hem de pandemi sürecinde online eğitim dikkate alınarak her iki dönem içinde toplamda beş soru sorulmuştur. Araştırma 15 Ocak-15 Mart 2022 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Ortalama 30-40 dakika arasında süren görüşmelerde çalışma grubunun izni ile ses kaydı alınmış ve bu kayıtlar daha sonra araştırmacı tarafından Word' aktarılıp düzenlenerek betimsel analizle okuyucuların anlayacağı şekilde sunulmuştur. Araştırmaya katılan öğretmen grubunun tanımlanmasında ise K 1, K 2, K 3, K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 9, K 10, K 11, K 12 şeklinde kodlamalar yapılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Bu araştırmada nitel veri analiz türlerinden olan betimsel analiz ve içerik analizi birlikte kullanılmıştır. Betimsel analiz, bir olayın nedenine ve kimlerle ilgili olduğuna yönelik hazırlanan sorulara yanıt vermek amacıyla elde edilen verilerin önceden belirlenen kurallara

göre özetlenerek yorumlanmasını esas alır. Bu analiz türünde bir olay, olgu veya durum doğrudan alıntılar neticesinde analiz edilerek yorumlanır. Bu tür araştırmalarda, araştırmacı betimlediği verileri ayrıntıya çok fazla yer vermeden belli bir çerçevede sunar. Araştırmacı elde ettiği verileri işleyerek indirger ve arasından seçtiklerini belli bir düzen oluşturacak şekilde sıralayarak tanımlamaları yapar. Daha sonra ise tanımladığı bulguları neden sonuç ilişkisi kapsamında karşılaştırarak yorumlar (Yıldırım ve Şimşek, 2008; Gökçe ve Türkdoğan, 2015). İçerik analizi, belli kavram ve temaların tanımları ve ilişkilerini ölçmeye yarayan sosyal anlamda etkileşimin niteliğini analiz eden bir tekniktir. Bu analiz tekniğinde doğrudan elde edilen veriler kategorize edilerek bir takım kodlamalar yapılır. Böylece tüm verilerin istatistiksel anlamda analiz edilmesi, yorumlanması ve özetlenebilir hale gelmesi sağlanabilir (Kâhya ve Sallan, 2020).

Araştırma esnasında kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu neticesinde elde edilen veriler nitel veri analiz süreçlerinden betimsel analiz ve içerik analizi kullanılarak yorumlanmıştır. Görüşmeler, araştırmaya katılan öğretmenlerin kendi istedikleri bir zaman dilimi ve ortamda uygulanmıştır. Uygulama esnasında katılımcıların rızası alınarak ses kayıtları oluşturulmuş ve bu kayıtlar word belgesi halinde birleştirilerek kaydedilmiştir. Araştırma esnasında elde edilen veriler analiz edilerek frekans ve yüzde dağılımları oluşturulmuş tablolar halinde sunulmuştur. Yapılan çalışmalar sonrasında öğretmenlerin sorulara verdikleri yanıtlar arasında ortak bir görüş birliği olup olmadığı yorumlanmıştır.

3.5. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Nitel araştırmalarda geçerlik, araştırmacının bir olguyu, olduğu haliyle yansız bir biçimde ele almasıdır. Bu tür araştırmalarda geçerliği tam olarak sağlamak güvenirlilik kadar kolay değildir. Bir araştırmada elde edilen veriler aynı olmasa bile benzer şekilde tekrar elde edilebiliyor ve ayrıntılı biçimde raporlandırılıyorsa geçerli sayılır. Ayrıca araştırma esnasında araştırmacının esnek davranması, görüşmelerin yüz yüze gerçekleştirilmesi ve elde edilen sonuçlara nasıl ulaşıldığının açıklanması geçerliğin ölçütleri arasında yer alır. Burada iç geçerlik ele alınan olay veya olgunun gerçeği yansıtması, dış geçerlik ise araştırma sonuçlarının genellenebilir olmasıdır. Nitel araştırmalarda genelleme çok zor olduğundan dış geçerliği sağlamak güçtür (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Geçerlik güvenirliliği kapsayan bir kavram olduğundan dikkat ettiği bazı hususlar güvenirlilik ile örtüşür. Bu kapsamda araştırmanın geçerliği için araştırmadan önce yapılan pilot görüşmelerden elde edilen verilerin çalışma grubu verileriyle örtüştüğü ve daha sonra çalışma grubundan iki kişiyle tekrarlanan

görüşme verilerinin önceki verilerle aynı doğrultuda olduğu görülmüştür. Bu durum iç geçerliğin artmasına katkı sağlamıştır. Her aşaması uzman görüşü alınarak gerçekleştirilen araştırmada uygulama esnasında katılımcıların kendilerini rahat hissettiği bir ortamda birebir olarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Nitel araştırmalarda güvenilirlik, davranışlardaki tutarlılık yerine gözlemin doğruluğudur. Bu nedenle araştırmacı verileri detaylı olarak kayıt altına alır. Burada kayıt altına alma işlemi, not alma ses, görüntü ve video kaydı alma şeklinde gerçekleştirilebilir. Alınan kayıtlara ekleme yapılmaması, kaydın alındığı kişi veya kişilere doğruluğunun teyit ettirilmesi güvenilirliğin artmasını sağlar. Bunun yanında birden fazla veri kaynağı ve araştırmacının kullanılması da güvenilirliği arttıran faktörler arasında yer alır. (Akgün vd., 2015). Bu bilgiler doğrultusunda, gerçekleştirilen araştırmada iki yıl saklanmak üzere alınan ses kayıtları ekleme yapılmadan ve değiştirilmeden Word belgesi haline getirilmiştir. Oluşturulan belgelerin doğruluğu katılımcılara teyit ettirilmiştir. Görüşmeler veri çeşitliliği sağlamak ve güvenilirliği arttırmak için 12 öğretmen ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunun büyüklüğü nitel araştırmalarda belli bir standartta değildir. Bu nedenle geçerlik ve güvenilirliğin sağlanmasında kişi sayısı bakımından alt ve üst sınırdan bahsedilemez (Öztürk, 2014).

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde 2020-2021 eğitim öğretim yılı içerisinde hem yüz yüze eğitim hem de pandemi sürecinde online eğitimde coğrafya dersinde kullanılan ve kullanılmayan metodlar ile bu metodların kazanımları karşılama düzeyi, öğrenci etkileşimine etkisi ve başarıya olan etkisi araştırılmıştır. Konya ilinde toplamda 12 coğrafya öğretmeni ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler ve bu görüşmelerin analizleri neticesinde hazırlanan tablolar aşağıda sunulmuştur.

4. 1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları ve Bulgular

Yüz yüze eğitimde coğrafya dersinde;

Soru 1. Kullandığımız metodlar nelerdir?

Coğrafya öğretiminde yüz yüze yapılan derslerde hangi metodların daha fazla kullanıldığını öğrenmek amacıyla “Yüz yüze eğitimde coğrafya dersinde kullandığımız metodlar nelerdir?” sorusu yöneltilmiş ve bu doğrultuda alınan cevaplar aşağıda verilmiştir.

“... Klasik olarak anlatım metodu bir konuyla ilk defa karşılaştıklarında kullanıyorum fakat fen lisesindeki öğrencileri bu metod biraz sıkıyor. Çalıştığım okulda daha çok etkileşimli tahtaları kullanıyoruz. Bu tahtalarda önceden hazırladığımız slayt, video ve animasyonlar aracılığıyla görselliği artırarak Microsoft Office program eklentileri ve Web 2.0 aracılığıyla öğrenci ilgisini çekmeye çalışıyoruz. Ayrıca sınıfa getirdiğim kayaç ve toprak gibi unsurlarla öğrencinin birçok duyu organına hitap etme şansı buluyoruz. Bunların yanında beyin fırtınası, örnek olay, soru-cevap, aktif öğrenme, problem çözme, gezi-gözlem ve arazi çalışması metodlarına da yer veriyoruz. TÜBİTAK projeleri yaparak öğrencinin yaparak yaşayarak öğrenmesini sağlıyoruz. Az da olsa drama metoduna da yer vermeye çalışıyorum...” (K 1)

“... Ağırlıklı olarak anlatım metodunu ve bunun yanında soru-cevap, tartışma, gösteri, örnek olay, problem çözme ve proje tabanlı öğrenme metodlarını kullanıyorum. Akıllı tahtalar üzerinden slayt, belgesel gibi kaynakların yanında Web 2.0 aracılığıyla Kahoot, Word Wall gibi uygulamalar ile öğrencinin harita becerilerinin gelişmesini sağlıyorum. Bu becerinin gelişmesinde öğrencilere verdiğim ev ödevleri ile çeşitli harita uygulamaları da etkili oluyor.

Çok sık olmasada zaman zaman gezi-gözlem, arazi çalışmaları metoduna da yer vermeye çalışıyorum. Örneğin, e Twinning çalışması ile coğrafyada enler adı ile Çatalhöyük ve çevresine gezi yaptık...” (K 2)

“... Çoğunlukla anlatım metodunundan faydalanıyoruz. Bunun yanında soru-cevap metoduna sık sık yer veririm. Zaman zaman derslerde özellikle nüfus, göç veya afet gibi konularda tartışma, örnek olay veya problem çözme metoduna yer veririm. Ev ödevleri vererek konuları pekiştiriyor öğrenci takibini sağlıyorum. Bunların yanında gezi-gözlem ve arazi çalışması metodlarını okulumuz desteklediği için yapabiliyoruz. Örneğin, kayaçlar konusu için MTA, volkanizma veya kurak arazileri inceleyebilmeleri için Konya çevresindeki yerleri geziyor arazi çalışmaları yapıyoruz. Böylece öğrencinin derslerde karşılaştığı birçok konuyla birebir etkileşime geçmesini ve öğrenirken aktif olmasını sağlıyoruz. Bunu yapamadığımızda harita, küre, maket vb. araçlar da kullanıyoruz. Açıkçası eskiden her branşın kendine ait sınıfında birçok materyal olurdu şuan böyle bir durum olmadığı için öğrenciye her ders götürüp göstereceğimiz kadar araç gerekimiz yok. Bu durumu da biraz akıllı tahtalarla kırdığımızı düşünüyorum. Akıllı tahtalarımızda birçok unsurun üç boyutlu halini öğrenciye gösterebiliyoruz. Ayrıca animasyon, sunu, video ve bazı uygulamalar aracılığıyla bulmaca oyunları oynayarak bilgisayar destekli öğretim metoduna da yer vermiş oluyoruz...” (K 3)

“... Daha çok anlatım metodunu kullanıyorum. Bunun yanında dersin başında tartışma (beyin fırtınası) metodu tekniklerinden fikir taramasına yer vererek bir durum hakkında öğrencileri düşünmeye sevk ediyor ders ortası ve sonunda ise soru-cevap metodunu kullanıyorum. 10. sınıfta kayaçlar konusunu işlerken derse getirdiğim kayaç örneklerini öğrencilere göstererek gözlem yapmalarını sağlıyorum. Bilgisayar destekli öğretim metodunda hazırladığım slaytlar üzerinden veya maketler göstererek dünyanın içyapısı, levha tektoniği ve jeolojik zamanlar gibi soyut konuları öğretiyorum. Nüfus ve göç konusunu işlerken daha çok tartışma ve örnek olay metodlarını uyguluyorum. Çok sık olmasa da ara ara gezi-gözlem metodunu kullanıyorum. Tüm bunların yanında ev ödevleri vererek öğrencilerin konuları pekiştirmesini sağladım...” (K 4)

“... Anlatım, soru-cevap, örnek olay, problem çözme, proje ve gösterme metodlarını uyguluyorum. Tartışma medonunda ise daha çok fikir taraması yapıyorum. Bilgisayar destekli öğretim metodunu temel aldığımızda akıllı tahtalar üzerinden Web 2.0 gibi belli uygulamalar ile oyun, bulmaca, animasyonlar ile slayt, fotoğraf ve video aracılığıyla dersi işliyorum.

Disiplinler arası geçişler yapıyor öğrenciyi derse aktif olarak katmaya çalışıyorum. Akran eğitimimin öğrenmede etkili olduğunu düşündüğümden zaman zaman işbirlikli öğrenme metoduna yer veriyorum. Ayrıca coğrafya dersi için daha önemli olduğunu düşündüğüm gezi-gözlem ve arazi çalışmalarına yer veriyorum. Özellikle Şehrimi Tanıyorum projesi kapsamında il içi geziler de yapıyorum...” (K 5)

“... Çoğunlukla anlatım metodu, soru-cevap, tartışma metodunda fikir taraması ve ev ödevleri metodunu kullanıyorum. Ayrıca örnek olay, problem çözme, proje ödevleri ile bilgisayar destekli öğrenme metodu dâhilinde etkileşimli tahtalar üzerinden slayt, video ve belgesel gösterileri ile dersi desteklemeye çalışıyorum...” (K 6)

“... En fazla kullandığımız metodlar anlatım ve soru cevap metodudur. Görseller yani sunularla ders işliyoruz genellikle bu noktadan akıllı tahtalar işimizi çok kolaylaştırıyor. Çünkü coğrafya dersinde bazı konular görsel olmadan öğrencinin zihninde canlanmıyor. Dersin giriş kısmında öğrencinin bir konuda ne düşündüğünü veya var olan bir sorunla ilgili başka ne yapılabilir gibi sorular yönelterek beyin fırtınası yapıyoruz. Bunların yanında nüfus vb. konularda örnek olay veya gösteri metodunu da ara ara kullanıyoruz. Esasında imkânlarımız yeterli olsa öğrenciyi aktif kılacak gezi-gözlem veya arazi çalışmaları da yaptırmak istiyoruz ama yılda bir defa bile yapamıyoruz bazen...” (K 7)

“... Müfredat yoğun olduğundan derslerimde genel olarak anlatım metodunu kullanıyorum. Dersin son dakikalarında soru-cevap metodu üzerinden öğrencilerimin anlama düzeyini ölçüyorum. Bu metodların yanında dersin konusuna göre örnek olay, tartışma, problem çözme, aktif öğrenme ve akıllı tahta ile bilgisayar destekli öğrenme metodunu da kullanıyorum. Akıllı tahtalar aracılığıyla haritalar üzerinden bazı sitlerde haritada şehir ve ülke bulmaca oyunu oynuyorum. Dönem sonu teslim edilmek üzere proje ödevleri veriyorum...” (K 8)

“... Genellikle anlatım, soru-cevap ve tartışma metodunu kullanıyorum. Bunun yanında örnek olay, gösteri, problem çözme, proje, işbirlikli öğrenme, aktif öğrenme, gezi-gözlem, arazi çalışması ve bilgisayar destekli öğretim metodlarını da kullanıyorum...” (K 9)

“... Yüz yüze eğitimde anlatım, soru-cevap, örnek olay, bilgisayar destekli öğretim metodunu sıklıkla kullanırım. Öğrencilere ev ödevleri vererek onların derse hazırlıklı gelmelerini sağlıyorum. Öğrencilere konu hakkında ilginç bir soru sorarak problem çözme metoduna yer veriyorum. Böylece öğrencilerin ilgilerini çekerek konu hakkında seviyelerini

de anlamaya çalışıyorum. Ayrıca tartışma ve proje tabanlı öğrenme metodlarını da kullanıyorum. Coğrafya dersi görsel materyallerin çok önemli olduğu bir ders olduğu için bunları çok etkili kullanıyorum. Dersi genellikle slayt ile sürdürüyorum ama slaytta ki bilgileri okumam ve bağlı kalmam. Sürekli yeni bilgiler ile ve slaytta ki görseller ile dersi sıkıcı olmaktan kurtarmaya çalışırım. Bu nedenle gösteri metodunu da kullanıyorum. Coğrafya dersinde en etkili metod gezi ve gözlem olmasına rağmen bu imkânımız yılda bir iki defa yaptığımız gezilerde mümkün oluyor. Bu nedenle derslerimde sıklıkla gösteri metodunu kullanıyorum. Bu konuda akıllı tahtayı kullanıyorum. Slayt, video, harita, fotoğraf, animasyon gibi materyalleri dersten önce hazırladığım için planlamama uygun olarak yeri geldiğinde bunları göstererek öğrencilerin farklı duyularına da seslenebiliyorum. Bunu yapmamda ki amacım bilginin daha kalıcı olmasıdır...” (K 10)

“... Dersin giriş kısmına anlatım metodu ile başlıyorum. Öğrenci hazır bulunuşluk düzeyini ölçmek için soru-cevap yapıyorum. Örnek olay ve problem çözme metodunu çok sık kullanıyorum. Ayrıca öğrencileri ders içinde canlı tutmak için tartışma tekniklerinden münazara ve forum tekniklerine yer veriyorum. Maddi imkânlarımız kısıtlı olduğundan gezi-gözlem metoduna pek fazla yer veremiyorum. Bu nedenle gösteri metodunu daha fazla kullanmak durumunda kalıyorum. Akıllı tahtalarımız sayesinde kullandığımız uygulamalar aracılığı ile de bilgisayar destekli öğretim metoduna yer veriyorum...” (K 11)

“... Yüz yüze eğitimde bilgi yüklemek için anlatım geri dönüt almak için ise daha çok soru-cevap metodunu kullanıyoruz. Tartışma (beyin fırtınası) ve örnek olay metoduna ise daha çok nüfus, yerleşme ve göç gibi günlük hayat ile ilişkilendirebilecekleri konularda ağırlık veriyoruz. Akıllı tahtalar üzerinden slayt, video, grafikler gösteriyoruz. Sınıf ortamına getirdiğimiz kayaçlar veya toprak katmanları örneği ile öğrencilere gözlem yapma görebilme dokunarak inceleme yapma şansı veriyoruz. Bunların haricinde ev ödevleri veriyor, bulmaca çözüyor ve konu bitimlerinde karma (boşluk doldurma, doğru-yanlış, açık uçlu sorular, çoktan seçmeli sorular vs.) testler uyguluyoruz. Aktif öğrenme adına şehir ve ülkelerin yerlerini öğrenmeleri için harita çizimleri yaptırıyoruz. Proje ödevleri vererek bunları sergiliyor öğrenci motivasyonunu arttırıyoruz. Maddi olanaklar doğrultusunda yılda bir veya iki defa geziler düzenleyerek arazi çalışmaları yapıyor öğrencilere coğrafyanın esas sahası olan doğada gözlem yapma şansı veriyoruz. Bunun yanında ara ara doğa yürüyüşleri yapıyoruz. Böylelikle ders esnasında izafi kalan konuların doğadaki karşılıklarını incelemelerini aktif olmalarını ve en önemlisi yaparak yaşayarak öğrenmelerini sağlıyoruz...” (K 12)

Araştırmaya katılan coğrafya öğretmenlerinin yüz yüze eğitim esas alınarak hazırlanan 1. soruya verdikleri yanıtlar neticesinde oluşturulan tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4.1. Yüz Yüze Eğitimde Coğrafya Dersinde Kullanılan Metodların Öğretmen Dağılımı

METODLAR	Frekans (Kullanılan Metodların Öğretmen Dağılımı)	Yüzde (%)
Anlatım	K 1, K 2, K 3, K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 9, K 10, K 11, K 12	100
Soru-Cevap	K 1, K 2, K 3, K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 9, K 10, K 11, K 12	100
Tartışma	K 1, K 2, K 3, K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 9, K 10, K 11, K 12	100
Örnek Olay	K 1, K 2, K 3, K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 9, K 10, K 11, K 12	100
Gösteri	K 1, K 2, K 3, K 4, K 5, K 6, K 7, K 9, K 10, K 11	83,3
Arazi Çalışması ve Gezi Gözlem	K 1, K 2, K 3, K 4, K 5, K 6, K 9, K 10, K 11, K 12	83,3
Drama	K 1	8,3
Deney	-	0
Problem Çözme	K 1, K 2, K 3, K 5, K 6, K 7, K 8, K 9, K 10, K 11, K 12	91,6
Proje Tabanlı Öğrenme	K 1, K 2, K 3, K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 9, K 10, K 12	91,6
İşbirlikli Öğrenme	K 5, K 9, K 10, K 12,	33,3
Aktif Öğrenme	K 1, K 2, K 3, K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 9, K 10, K 11, K 12	100
Beyin Temelli Öğrenme	K 1, K 2, K 3, K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 9, K 10, K 11, K 12	100
Bilgisayar Destekli Öğrenme	K 1, K 2, K 3, K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 9, K 10, K 11, K 12	100

Tablo 4.1. incelendiğinde tüm öğretmenlerin yüz yüze eğitimde coğrafya dersinde anlatım, soru-cevap, tartışma, örnek olay, aktif öğrenme, beyin temelli öğrenme ve bilgisayar destekli öğrenme metodlarını kullandığı görülmüştür.

Soru 2. Kullanmadığınız metodlar nelerdir?

Coğrafya dersinde yüz yüze eğitim verilirken hangi metodların kullanılmadığını tespit etmek amacıyla “Yüz yüze eğitimde coğrafya dersinde kullanmadığınız metodlar nelerdir?” sorusu sorularak verilen cevaplar aşağıda verilmiştir.

“... Deney metodu yerine daha çok gözlem metodu kullanıyorum. Ayrıca sınıflarımızda yaklaşık otuz civarı öğrenci olduğu ve zaman yetersiz olduğu için işbirlikli öğrenme metodunu proje grupları dışında sınıfta pek kullanamıyorum...” (K 1)

“... Deney ve drama metodlarını kullanmıyorum. Bunun yanında işbirlikli öğrenme metodu sınıflarımız kalabalık olduğundan çok fazla uyguladığımız bir metod değil...” (K 2)

“... Açık söylemek gerekirse daha önce hiç deney ve drama metodlarına yer vermedim. Dersimizde özellikle deney yapabilmek için uygun araç gereç veya ortam bulmak biraz zor oluyor. Drama metoduna da genellikle edebiyat tarih branşı yer veriyor bizim branşımız için yaygın olarak kullanıldığını düşünmüyorum. Bunların yanında ben kendi adıma işbirlikli öğretim metodunu da pek kullanamıyorum...” (K 3)

“... Şimdiye kadar drama ve deney metoduna yer vermedim. Problem çözme, işbirlikli öğrenme ve beyin temelli öğrenme metodlarını daha az kullandığımı söyleyebilirim. Doğal sistemler ile alakalı konularda tartışma metoduna oldukça az yer verdim...” (K 4)

“... Coğrafya dersinde yeterli araç-gereç ve uygun bir laboratuvar ortamı olmadığından deney metoduna yer veremiyorum. Ayrıca drama metodu da pek kullandığım aşına olduğum bir metod değil...” (K 5)

“... Deney, drama, işbirli öğrenme gibi metodlara sınıflar kalabalık olduğu için yer veremiyorum. Kaynak yetersizliğinden gezi-gözlem ve arazi çalışmalarını da kullanamıyorum...” (K 6)

“... Dersin süresi yeterli olmadığından işbirlikli öğretim metodunu kullanamıyoruz. Ayrıca proje tabanlı öğretim, deney ve drama gibi metodlar da kullanmadığımız metodlar arasında yer alıyor...” (K 7)

“... Derslerimde deney, drama, işbirlikli öğrenme, gösteri, gezi-gözlem ve arazi çalışmaları metodlarına yer veremiyorum. Aslında uygulayabilsem en çok gezi-gözlem metodu dersimde fayda sağlardı fakat okulumuzun imkânları kısıtlı olduğundan bu metodu kullanamıyorum...” (K 8)

“... Okulumuzda coğrafya laboratuvarı olmadığından deney metodunu kullanamıyorum. Drama metodu da yine pek kullanmadığım metodlar arasındadır...” (K 9)

“... Gezi ve gözlem metodunu imkânsızlıklar ve izin almanın zor olması nedeniyle pek kullanamıyorum. Bu metodu sık kullanabilsek bilgiler öğrencide daha kalıcı hale gelebilirdi. Drama metodunu ve deney metodunu kullanmıyorum...” (K 10)

“... Coğrafya laboratuvarımız olmadığı ve bizim dersimizde çok kullanılmadığı için deney metoduna derslerimde yer veremiyorum. Drama, işbirlikli öğrenme ve proje metodunu pek kullanmıyorum...” (K 11)

“... Okulumuzda bir coğrafya laboratuvarı olmadığından deney yöntemi en az kullandığımız metodların başında geliyor. Bunun haricinde gösteri, drama gibi yöntemler ise en az yer verdiğimiz yöntemler arasında yer alıyor...” (K 12)

Araştırmaya katılan coğrafya öğretmenlerinin yüz yüze eğitim esas alınarak hazırlanan 2. Soruya verdikleri yanıtlar neticesinde oluşturulan tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4.2. Yüz Yüze Eğitimde Coğrafya Dersinde Kullanılmayan Metodların Öğretmen Dağılımı

METODLAR	Frekans (Kullanılmayan Metodların Öğretmen Dağılımı)	Yüzde (%)
Anlatım	-	0
Soru-Cevap	-	0
Tartışma	-	0
Örnek Olay	-	0
Gösteri	K 8, K 12	16,6
Arazi Çalışması ve Gezi Gözlem	K 7, K 8	16,6
Drama	K 2, K 3, K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 9, K 10, K 11, K 12	91,6
Deney	K 1, K 2, K 3, K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 9, K 10, K 11, K 12	100
Problem Çözme	K 4	8,3
Proje Tabanlı Öğrenme	K 11	8,3
İşbirlikli Öğrenme	K 1, K 2, K 3, K 4, K 6, K 7, K 8, K 11	66,6
Aktif Öğrenme	-	0
Beyin Temelli Öğrenme	-	0
Bilgisayar Destekli Öğrenme	-	0

Tablo 4.2. incelendiğinde hiçbir araştırmacının yüz yüze eğitimde coğrafya dersinde deney metodunu kullanmadığı görülmektedir. Bunun yanında drama metodu ise K 1 hariç diğer öğretmenlerin kullanmadığı anlaşılmaktadır. Araştırmada gösteri metodu K 8, K 12, arazi çalışması ve gezi-gözlem metodu K 7, K 8, problem çözme metodu K 4, proje metodu

K 11, işbirlikli öğrenme metodu ise K 1, K 2, K 3, K 4, K 6, K 7, K 8, K 11 tarafından kullanılmayan metodlar arasında yer alır.

Soru 3. Bu metodların program kazanımlarını karşılama düzeyi nedir?

Yüz yüze coğrafya eğitiminde kullanılan metodların program kazanımlarını karşılama düzeyini öğrenmek amacıyla “ Bu metodların program kazanımlarını karşılama düzeyi nedir?” sorusu yöneltilerek alınan cevaplar aşağıda verilmiştir.

“...Okulumuza gelen öğrenciler seçilerek geldiğinden kavrama düzeyi yüksek olan öğrencilerdir. Bu da kazanımla paralel bir durum olduğundan uyguladığımız metodların kazanımların % 85-90 oranında öğrencilere verildiğini söyleyebilirim...” (K 1)

“... Genellikle derse ilgisi olan istekli öğrencilere kazanımları büyük oranda verebiliyorum. Fakat meslek lisesinde çalıştığım için teknik kısmında yer alan öğrencilere nazaran meslek kısmındaki öğrencilerimiz derse pek ilgi duymuyor bu nedenle bu alandaki öğrencilerde kazanım seviyesi biraz daha düşük kalıyor...” (K 2)

“... Özel bir kurum olduğumuzdan imkânlarımız biraz daha fazla bunun yanında öğrenci profilimizde genel olarak iyi sayılır bu da kazanımların karşılanmasında devlet okuluna göre bir adım önde olmamızı sağlıyor bana göre. Bunu kendi hazırladığım ünite değerlendirme ve kazanım testleri sonuçlarına bakarak açıkça söyleyebilirim...” (K 3)

“... Ne kadar çok metod kullanılırsa o kadar çok kazanım karşılanabiliyor fakat sınıflardaki öğrenci sayısı ve zaman faktörü için içine girince kazanımların karşılanma düzeyi düşüyor. Genel olarak kazanımları orta düzeyde karşılayabiliyoruz...” (K 4)

“... Sınıflarımızda ortalama yirmi civarı öğrenci var ve bu öğrencilerin %50-60 oranında kazanımları alabildiğini söyleyebilirim...” (K 5)

“... Coğrafyanın her zaman sınıf içerisinde değil zaman zaman sınıf dışında da öğretilmesi gereken konuları olduğunu düşünüyorum ama bunun için imkanlar kısıtlı olduğundan kazanımların da haliyle hepsini veremiyoruz. Kırk kişilik bir sınıfta akademik düzeyi ve motivasyonu yüksek, geleceğe dair bir hedefi olan yaklaşık on öğrenci bu kazanımları yüksek oranda karşılayabiliyor...” (K 6)

“... Tüm kazanımların yüzde yüz sağlandığını söyleyemem ama büyük oranda uyguladığımız metodlar bir çok kazanımın karşılanmasını sağlıyor...” (K 7)

“... Kazanımların çoğu karşılanıyor. Burada hangi kazanım hangi metoda uygun ona bakmak gerekiyor...” (K 8)

“... Soyut konulara göre somut konularda kazanımların karşılanması daha kolay oluyor. Genel anlamda öğrencilerin %30-40 arası kazanımları yüksek oranda sağlıyor...” (K 9)

“... Genel olarak kazanımların % 70-80 oranında karşılandığını söyleyebilirim. Metod çeşitliliği sağladığımız konularda kazanımların daha fazla sağlandığını söyleyebilirim...” (K 10)

“... Uyguladığım metodların %70 civarının kazanımları karşıladığını söyleyebilirim. Fakat coğrafya dersi sadece sınıf ortamında değil arazide de görülmesi gereken bir ders olduğu ve bu metodu çok fazla uygulayamadığımız için kazanımların tamamını sağlayamadığımızı söyleyebilirim...” (K 11)

“... Kullandığımız birçok metod var fakat bunlar içerisinde öğrenciyi aktif kılan merak uyandırarak sorgulamasını sağlayan günlük hayat ile ilişkilendirebildikleri konulara yönelik kullanılan metodlar kazanımların karşılanmasında daha etkin rol oynuyor...” (K 12)

Araştırmanın 3. sorusunda yüz yüze eğitimde coğrafya dersinde kullanılan metodların kazanımları karşılayıp karşılamadığı veya ne oranda kazanımların karşılandığı sorusu öğretmenlere yöneltilmiştir. Soru kapsamında daha önce belirttiğimiz kullanılan metodların doğal sistemler, beşeri sistemler, küresel ortam bölgeler ve ülkeler ile çevre ve toplum başlıkları içerisinde yer alan konuların kazanımlarını ne ölçüde karşıladığı sorulmuş ve alınan cevaplara yer verilmiştir.

Katılımcıların verdiği cevaplar neticesinde oluşturulan tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.3. Yüz yüze Eğitimde Coğrafya Dersinde Kullanılan Metodların Kazanımları Karşılama Düzeyinin Öğretmen Dağılımı

Kazanım Düzeyi	Frekans (Kazanımları Değerlendiren Öğretmenler)	Yüzde (%)
Düşük	K 2	% 8,3
Orta	K 4, K 5, K 6	% 25
Yüksek	K 1, K 3, K 7, K 8, K 9, K 10, K 11, K 12	% 66,6

Tablo 4.3' den anlaşılacağı üzere coğrafya öğretiminde kullanılan metodların kazanımları düşük oranda karşıladığını savunan öğretmen K 2, orta oranda karşıladığını savunan öğretmenler K 4, K 5, K 6, yüksek oranda karşıladığını savunan öğretmenler ise K 1, K 3, K 7, K 8, K 9, K 10, K 11, K 12 olarak görülmektedir. Oranlayacak olursak kazanım düzeyine düşük diyen öğretmenler % 8,3, orta diyen öğretmenler % 25, yüksek diyen öğretmenler ise % 66,6 olduğu görülmüştür.

Soru 4. Öğrencilerin derslerdeki etkileşim düzeyi nasıldır?

Öğrencilerin derslerde etkileşim düzeylerini anlamak amacıyla “Öğrencilerin derslerdeki etkileşim düzeyi nasıldır?” sorusu sorulmuş ve alınan cevaplar aşağıda verilmiştir.

“...Öğrencilerimizin etkileşim düzeyi, derslerde anlatım metodu dışındaki görselliği ve uygulamayı baz alan metodlara daha fazla yer verdiğimiz için yüksek oluyor. Ortalama otuz öğrenciden yirmibeşinin etkileşiminin iyi olduğunu söyleyebilirim...” (K 1)

“... Sınıflarımızdaki öğrenci sayısı, devamsız öğrenciler nedeniyle 5,7 ve 20 kişi civarında seyrediyor. Öğrencilerimizin isteksiz olması nedeniyle etkileşim bir kaç öğrenci dışında düşük seviyede kalıyor. Özellikle aile baskısı ile okula gelen öğrencilerin devamsızlık oranları ve etkileşim düzeyleri oldukça düşük...” (K 2)

“... Derslerde öğrenci hem öğretmen hem teknoloji hem de birbirleriyle etkileşim kurarak öğreniyor. Özellikle sınıflarımızda öğrenci sayısı az olduğundan zamanı daha verimli kullanıyoruz. Bir öğrenci rahatlıkla aynı derste iki veya üç defa söz hakkı alabiliyor üstelik öğrenci içine kapanık bir yapıya sahip olsa bile bir şekilde söz vererek derse katılımını sağlıyoruz. Ayrıca sınıflarda ve okul genelinde yaptığımız bilgi yarışmaları da bu etkileşimin artmasında önemli bir rol oynuyor...” (K 3)

“... Özellikle doğal sistemler içerisindeki konular öğrencilerin dikkatini çekerek merak duygusu uyandırdığından derse katılım oldukça fazla veya beşeri sistemler ile çevre ve toplumda yer alan birçok konuyu günlük hayatlarıyla ilişkilendirdiklerinden daha fazla soru sorabiliyorlar. Bunların yanında küresel ortam ile ilgili konulara yönelik konulara ilgi daha düşük seviyede kalıyor. Örneğin, dünyadaki ulaşım hatları dendiğinde veya bunların yerleri harita üzerinde gösterildiğinde ön bilgileri yetersiz kaldığından ezberlenecek konular olarak algılanabiliyor veya kendi yaşadıkları ülkeden uzak bir konum olduğundan pek ilgilerini

çekmiyor. Bu durumun biraz da öğrencilerin harita bilgisindeki eksikliklerden kaynaklandığını düşünüyorum...” (K 4)

“... Etkileşim öğretmen, öğrenci ve dersin konusuna bağlı olarak değişir. Sınıflarımızda ortalama % 50-60 oranında etkileşim sağlıyoruz. Özellikle sınıfta ön sıralarda oturan öğrencilerin etkileşimi daha yüksek arka sıralara doğru gidildikçe etkileşim düzeyinin düştüğünü söyleyebilirim...” (K 5)

“... Genellikle etkileşim kuruyorlar. Öğrenciler dersi dinleyip soru soruyorlar fakat konuların bir kısmını somut olmadığından anlama açısından zaman zaman sıkıntı yaşıyorlar. Bana göre etkileşimi en çok arttıran metod görsel metodlar oluyor düz anlatım tek başına yetersiz kalıyor...” (K 6)

“... Meslek lisesinde çalıştığım için her öğrenciyle etkileşim kuramıyoruz bazı öğrenciler derse orta düzeyde katılırken bazıları ise çok az katılıyor. Biz öğretmenlerin çabasıyla biraz daha katılım artıyor ama yine de birçok öğrenci coğrafya dersine gereken önemi vermiyor. Öğrencilerin çoğu sadece güncel hayat ile ilgilendirdiği nüfus gibi konular olunca derse katılıyor onun dışında ezberlemesi gereken bir konu ise geri planda duruyor. Bu durumun yaşanmasında bana göre coğrafya ders kitaplarında bazı konularda geçen terimlerin fazlalığı etkili oluyor. Meslek lisesindeki öğrenciler için kitaplarımız bu kadar fazla terim veya bilgi yerine daha sade, anlaşılabilir şekilde düzenlense katılım daha yüksek olabilir...” (K 7)

“... Etkileşim düzeyi genelde orta seviyede diyebilirim. Yaklaşık otuz beş kişilik sınıflarımızda yirmi kişiyi derse katabiliyoruz. Derse katılmayan öğrenciler ya dersi ya da okulu sevmeyen öğrenciler oluyor. Bu öğrenciler genelde geleceğe dair üniversite hayali olmayan öğrenciler oluyor...” (K 8)

“... Öğrencilerin genel olarak % 50-60 oranında derse katıldığını konu ilgilerini çekiyor ise bu oranın bazen %100’ü bulduğunu söyleyebilirim. Özellikle örnek olay, tartışma ve problem çözme metodları sınıf içerisinde öğrencinin dikkatini çekiyor ve derse katılımın artmasını sağlıyor. Ayrıca gezi-gözlem gibi öğrenciyi aktif kılan metodlar etkileşimin artmasını sağlıyor...” (K 9)

“... Sınıflarımızdaki öğrenci sayısı ortalama 20-23 civarındadır ve bu öğrencilerin % 90 oranında derse katıldığını söyleyebilirim. Özellikle örnek olay, tartışma ve soru-cevap metodlarını kullandığımda etkileşim daha fazla oluyor...” (K 10)

“... Öğrencilerimin birçoğu eğlenme amacıyla derse geliyor. Onları ne kadar eğlendirebilirsek o kadar fazla derse katılıyorlar. Bu bağlamda tartışma ve problem çözme metodları etkileşimi en çok arttıran ve gizil öğrenmeyi sağlayan metodların başında geliyor. Fakat bu metodlar sınıflar kalabalık olduğundan hakkıyla her öğrenciye aynı oranda uygulanamıyor. O nedenle sınıfın tamamının etkileşim kurduğunu söyleyemem özellikle içe kapanık öğrencileri yeterli zaman olmadığından derse katmakta zorlanıyoruz. Kabataslak bir hesap yaparsam otuz beş öğrencinin maksimum yirmi kadarı etkileşime kuruyor...” (K 11)

“... Çalıştığım okul fen lisesi olduğundan daha çok sayısal ağırlıklı öğrenciler yer alıyor ve öğrencilerimiz Coğrafya dersinden üniversite giriş sınavında gelen soru sayısı az olduğu için yeterince bu derse ağırlık vermiyor. Bu durum derse olan ilgiyi olumsuz yönde etkileyerek etkileşim düzeyinin düşmesine sebep oluyor. İyi not iyi bir üniversite getirir mantığı güden birçok öğrencimiz sadece sınavları geçmek niyetiyle coğrafya dersine çalışıyor ve bir anda hızlıca öğrendikleri bilgileri yine aynı hızda unutuyorlar ne yazık ki. Tabi bu durum tüm sınıf için genellenemez. Yaklaşık otuz-otuz beş kişilik sınıfta gerçek anlamda derse katılan yedi-sekiz civarında öğrenci mevcut. Geride kalan öğrenciler ise dersin konusu ilgisini çekince daha fazla katılım sağlıyor. Örneğin, doğal sistemlerde izafi kalan dünyanın içyapısı, jeolojik zamanlar gibi konular öğrencilerin ilgilerini çekip merak uyandırdığından soru soruyor derse katılıyorlar veya göç konusu son yıllarda ülkemize gelen Suriyeli mültecilerden dolayı etkileşimi arttırıyor. Kısacası bana göre öğrenci günlük hayat ile ilgili bağ kurabildiği konularla ilgili konuşmayı etkileşim kurmayı daha çok seviyor...” (K 12)

Araştırmanın 4. sorusunda öğrencilerin yüz yüze eğitimde coğrafya dersindeki etkileşim düzeyleri araştırmaya katılan öğretmenler tarafından değerlendirilmiş ve aşağıda yer alan tabloda bu öğretmenlerin dağılımı verilmiştir.

Tablo 4.4. Yüz yüze Eğitimde Öğrencilerin Derslerdeki Etkileşim Düzeyini Değerlendiren Öğretmenlerin Dağılımı

Etkileşim Düzeyi	Frekans (Etkileşim Düzeyini Değerlendiren Öğretmenlerin Dağılımı)	Yüzde (%)
Düşük	K 2	% 8,3
Orta	K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 11	% 50
Yüksek	K 1, K 3, K 9, 10, 12	% 41,6

Tablo 4.4'ü incelediğimizde öğrencilerin ders etkileşiminin düşük düzeyde olduğunu savunan öğretmenin K 2, orta düzeyde olduğunu savunanların K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 11 ve yüksek düzeyde olduğunu savunanların ise K 1, K 3, K 9, K 10, K 12 oldukları görülmektedir. Bu tabloyu değerlendirdiğimizde etkileşim oranının düşük olduğunu savunanların % 8,3 orta olduğunu savunanların % 50 yüksek olduğunu savunanların ise % 41,6 olduğu anlaşılmaktadır.

Soru 5. Başarıya olan etkisini açıklayınız?

Yüz yüze eğitimde coğrafya eğitiminde kullanılan metodların başarı üzerindeki etkisini anlamak amacıyla “ Başarıya olan etkisini açıklayınız?” sorusu yöneltilmiş ve alınan cevaplar aşağıda verilmiştir.

“... Fen lisesi olduğumuzdan öğrenciler puanla geliyor okulumuza bu nedenle başarı düzeyi yüksek oluyor ancak genel itibarıyla gördüğüm kadarıyla öğrencilerimizin dokuzuncu sınıfa gelene kadar coğrafya dersine dair çok az bilgi edindiklerinden dersimizin sözel mi yoksa sayısal mı olduğu ile ilgili bir şaşkınlık yaşıyorlar. Çünkü derslerimizde matematik, fizik, kimya, biyoloji, tarih ve felsefe gibi bir çok disiplin ile benzer konular var. Bu nedenle lisedeki ilk sınavlarında deyim yerindeyse dökülüyorlar. Fakat onuncu sınıfa geldiklerinde dersin mantığını kavrayıp deneyim kazandıklarından daha başarılı olduklarını söyleyebilirim. Bu bağlamda sınıflarımızda başarı düzeyi % 95 civarında seyrediyor diyebilirim. Tabi burada çoklu zekâ kuramına önem vererek sınavlarda sadece klasik veya çoktan seçmeli sorular yerine karma (boşluk doldurma, doğru-yanlış, eşleştirme vb.) sınav uygulamasına gitmemizin etkili olduğunu söyleyebilirim...” (K 1)

“... Meslek lisesi olduğumuzdan birçok kültür dersinde olduğu gibi coğrafya dersinde de başarı oranı düşük. Genellikle teknik bölümlerindeki öğrenciler meslek bölümlerindeki öğrencilere göre bir miktar daha başarılı diyebilirim...” (K 2)

“... Sınıflarımızda yaklaşık 15-20 civarında öğrenci var ve bu öğrencilerin %80 oranında, yapılan sınavlarda başarıya ulaştığını söyleyebilirim. Bu oran ile derslerde uyguladığımız metodların bizim adımıza Konya genelinde ortalama üzerinde bir başarı sağladığını görüyoruz. Özellikle tartışma, soru-cevap ve gezi-gözlem gibi metodlar bu hususta en çok fayda sağlayan metodlar arasında yer alıyor bana göre...” (K 3)

“... Kullandığım metodların hiçbiri tek başına başarıyı sağlamaz elbette. Fakat derse ilişkin bir konuyu ilk defa anlatırken kullandığımız anlatım metodu, vazgeçemeyeceğimiz metodların başında geliyor. Bunun yanı sıra başarıyı en çok sağlayan metodlar bana göre gezi-gözlem, problem çözme, aktif öğrenme ve gösterip yaptırma gibi öğrencinin dahil olarak aktifleştirdiği metodlar oluyor...” (K 4)

“... Yirmi kişilik sınıflarımızda düşük not alanlar olsada geneli ortalama ve üzerinde notlar alarak başarılı oluyorlar. Başarının artmasında gezi-gözlem, arazi çalışması, aktif öğrenme ve bilgisayar destekli öğretim metodları daha etkili oluyor...” (K 5)

“... Başarı oranı sınavda sorulan soruların zorluk derecesine göre değişiyor. Orta düzey bir sınavda başarı oranı sınıf genelinde %50 civarında oluyor. Sınav öncesi genel bir tekrar yapıp nerelerden soracağımı söyleyerek kolay bir sınav hazırladığımda başarı oranı daha da artıyor ama bu bana göre gerçek bir öğrenme sağlamıyor...” (K 6)

“... Bilgisayar destekli sunuların öğrenci başarısı açısından çok önemli olduğunu düşünüyorum. Örneğin, akıllı tahta bir gün bozuk olsa öğrenciler, “hocam ne güzel oradan görüyorduk anlattıklarınızı” diyorlar. Bu durum bile dersi görselleştirmenin başarıyı olumlu yönde etkilediğine bir kanıttır. Bunun yanında soru-cevap metodunu kullandığımızda öğrencinin anlatılan konuyu unutması daha zor oluyor. Ayrıca bu metod bize öğrencinin neyi ne kadar anladığını ölçebiliyoruz...” (K 7)

“... Derste etkileşimi olan öğrencilerin genel başarı düzeyi iyi seviyede. Özellikle bilgisayar destekli öğrenme, tartışma ve aktif öğrenme metodları başarıyı olumlu yönde etkiliyor. Başarı oranı düşük olan öğrencilerimiz sınıf içinde arka sırada oturup okula kendi isteği dışında gelen ilgisiz bir kaç öğrenciden oluşuyor diyebilirim...” (K 8)

“... Öğrencilerin % 60’ı başarıyı sağlıyor diyebilirim. Özellikle dersde ilgilerini çeken konularda etkileşim fazla olduğundan o konularla ilgili soruların doğru cevaplanma oranı çok daha fazla oluyor...” (K 9)

“... Özel okul olduğumuzdan buraya akademik başarı düzeyi yüksek olan öğrenciler kayıt yaptırabiliyor. Bu durumun genel olarak derslerde % 90 oranında başarı sağladığını söyleyebilirim...” (K 10)

“... Metodları ne kadar çok çeşitlendirebilirsek başarı oranı da o derce artıyor. Çünkü tek başına anlatım metodu sınıf içinde en fazla üç öğrenciyi derse katıyor. Yaptığımız sınavlar

doğrultusunda başarıyı değerlendirecek olursam, birinci dönem konuları öğrencilere izafi geldiğinden başarı oranı ikinci döneme göre düşük kalıyor...” (K 11)

“... Öğrencilerin görsel hafızasının çok fazla olduğunu düşünüyorum. Bu nedenle birebir etkileşim kurduklarında gözlem yaptıklarında veya dersin konusu ne olursa olsun geziye katıldıkları zaman başarı düzeyi daha da yükseliyor. Öğrenci ne kadar aktifse başarıda o kadar yüksek oluyor bana göre...” (K 12)

Araştırmanın 5. sorusunda coğrafya dersinde kullanılan metodların öğrenci başarısına etkisi araştırılmış ve yapılan değerlendirmeler neticesinde elde edilen veriler aşağıda yer alan tabloda verilmiştir.

Tablo 4.5. Yüz yüze Eğitimde Coğrafya Dersinde Kullanılan Metodların Öğrenci Başarısına Etkisini Değerlendiren Öğretmenlerin Dağılımı

Başarı Düzeyi	Frekans (Başarıyı Düzeyini Değerlendiren Öğretmenlerin Dağılımı)	Yüzde (%)
Düşük	K 2	% 8,3
Orta	K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 9, K 11	% 58,3
Yüksek	K 1, K 3, K 10, K 12	% 33,3

Tablo 4.5. incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerden K 2 başarının düşük olduğu ifade etmiştir. Bunun yanında öğretmenlerden K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 9 ve K 11 başarının orta düzeyde olduğu K 1, K 3, K 10 ve K 12 ise başarının yüksek düzeyde olduğu görüşünü savunmuştur. Başarı oranlarını değerlendirdiğimizde başarıyı düşük düzeyde bulan öğretmenlerin % 8,3 orta düzeyde bulan öğretmenlerin % 58, 3 yüksek düzeyde bulan öğretmenlerin ise 33,3 oranında olduğu görülmektedir.

Pandemi sürecinde online eğitimde coğrafya dersinde;

Soru 1. Kullandığınız metodlar nelerdir?

Pandemi sürecinde online eğitim esnasında coğrafya dersinde hangi metodların kullanıldığını öğrenmek amacıyla “ Pandemi sürecinde online eğitimde coğrafya dersinde kullandığınız metodlar nelerdir?” sorusu sorulmuş olup bu doğrultuda alınan cevaplar aşağıda verilmiştir.

“... Derslerimizde anlatım, beyin fırtınası, örnek olay, soru-cevap, problem çözme gibi metodları kullandık. Bunların yanında bilgisayar destekli öğretim metodu kapsamında Microsoft Office programları, Web 2.0 araçları ile Kahoot gibi uygulamalara yer vererek

dersleri eğlenceli bir hale getirdik. Esasında birebir aynı ortamda bulunmayı gerektiren metodlar dışında hemen hemen her metoda derslerimde yer verdim...” (K 1)

“... Bu süreçte, anlatım, soru-cevap, örnek olay metodlarını kullanarak derslerimi işledim. Öğrencilere bazen ders esnasında not almalarını istedim. Bilgisayar destekli öğretim metodu ile Web 2.0 araçlarını kullandım. EBA üzerinden etkileşimli kitap, konu anlatım videoları ve testler uyguladım...” (K 2)

“... Derslerimizde öğrencilerimiz genellikle kameralarını açtığı için sadece anlatım metoduna değil soru-cevap, tartışma ve problem çözme gibi metodlar kullandım Ayrıca pandemi döneminde bilgisayar destekli öğretim metodu aracılığıyla öğrencilere slayt, video gösterimi, animasyon, online deneme ve bilgi yarışmaları yaptık. Ayrıca Web 2.0 araçlarındaki Kahoot gibi uygulamalar aracılığıyla dersi eğlenceli hale getirmeye çalıştık. Bunun yanında akıllı kitap ve defterlerimiz üzerinden dersimizi işledik. Bireyselleştirilmiş öğretim metodu kapsamında bire bir öğrencilerimle tekrar dersleri ve soru çözümleri yaparak ev ödevleri verdim. Özellikle öğrencilerim verdiğim ev ödevlerini takip ettiğimi bildikleri ve evde geçirecek daha çok vakitleri olduğu için daha düzenli ve iyi hazırlanmış ödevler hazırladılar...” (K 3)

“... Bu süreçte en çok anlatım metodunu kullandım. Görsel anlamda katkı sağlaması için bilgisayar destekli öğretim metoduna yer verdim. Ayrıca soru-cevap, tartışma ve örnek olay metodlarına da yer verdim. Özellikle beşeri sistemler ile ilgili konularda tartışma ve problem çözme metodlarını kullanıyorum. Yüz yüze eğitimde olduğu gibi pandemi döneminde de ev ödevlerine fazlasıyla yer verdim...” (K 4)

“... Derslerimizi uzem ve perculus gibi sistemler üzerinden işledik. Dolayısı ile bilgisayar destekli öğretim metodu üzerinden Web 2.0 araçları ile video, fotoğraf ve animasyon gibi görselleri kullanarak derslerimizi anlattık. Her zaman olduğu gibi anlatım, soru-cevap ve tartışma metodları da kullandığımız metodlar arasındaydı...” (K 5)

“... Bilgisayar destekli öğretim metoduna yer vererek zoom programı üzerinden ders işledim. Bu süreçte anlatım, soru-cevap, tartışma metodlarına yer verdim. Konular bittikçe testler uyguladım. Fakat bu süreçte derse kırk kişiden sadece 3-4 kişi katıldı bu durum bir çok metodu uygulamamıza engel oldu...” (K 6)

“... Bilgisayar destekli metodu daha fazla kullandık bu dönemde. Dersi işlerken anlatım, tartışma ve örnek olay metodlarını kullandım. EBA platformu üzerinden öğrencilere konuları anlatmadan önce konu anlatım videolarını izleterek aynı sistem üzerinden konu bitiminde testler uyguladım ve katılan öğrencileri yüksek notlarla teşvik etmeye çalıştım...” (K 7)

“... Pandemi genel olarak bilgisayar destekli öğretim ile slayt, video ve animasyonlar kullandım. Bunun yanında anlatım, soru-cevap, tartışma ve örnek olay metodlarını kullandım. Ayrıca EBA üzerinden konu ile alakalı video ve testler gönderdim...” (K 8)

“... Çoğunlukla anlatım, soru-cevap metodlarını kullandım. Bunun yanında örnek olay, problem çözme ve tartışma metodlarını konuları anlatırken derslerimde kullandım. Bu metodlara ek olarak bilgisayar destekli öğretim metodu ile Google Earth ve Maps ile Web 2.0 uygulamalarından Kahoot ile dersi destekledim...” (K 9)

“... Pandemi döneminde derslerde bilgisayar destekli öğretim metodu ile slayt üzerinden anlatım, soru-cevap, tartışma, örnek olay metodlarına yer verdim. Covid-19 pandemi sürecinde online coğrafya derslerini genellikle Microsoft Teams sistemini üzerinden anlattım. Bu uygulama ile öğrencilere mesaj, doküman ve ev ödev yolladım. Web 2.0 araçlarından Kahoot ve Word Wall uygulamasını kullandım. Öğrencilere Quizizz uygulaması ile eğlenerek öğrenebilecekleri testler uyguladım...” (K 10)

“... Pandemi anlatım, soru-cevap ve örnek olay metodlarını kullanarak öğrencilere ev ödevleri verdim. Ayrıca bilgisayar destekli öğretim aracılığıyla öğrencilere slayt, animasyon ve videolar göstererek dersi işledik genelde. EBA üzerinden konu anlatım videoları izleterek testler uyguladık. Tartışma metodunu kullanmaya çalıştım fakat mikrofonda sesler bir birine girdiği için pek fayda sağlayamadım...” (K 11)

“... Bu süreçte en çok anlatım, soru-cevap bazen ise tartışma metodunu kullandım. Ayrıca bilgisayar üzerinden slayt gösterileri yaptık veya Quiz Maker gibi programları kullanarak öğrencilere testler hazırladık. Bunlar dışında okuldan bazı hocalarımız Web 2.0 araçları da kullandı fakat ben pek fazla kullanmadım...” (K 12)

Araştırmaya katılan coğrafya öğretmenlerinin 2020-2021 pandemi sürecinde online eğitim esas alınarak hazırlanan 1. Soruya verdikleri yanıtlar neticesinde oluşturulan tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4.6. Online Eğitimde Coğrafya Dersinde Kullanılan Metodların Öğretmen Dağılımı

METODLAR	Frekans (Kullanılan Metodların Öğretmen Dağılımı)	Yüzde (%)
Anlatım	K 1, K 2, K 3, K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 9, K 10, K 11, K 12	100
Soru-Cevap	K 1, K 2, K 3, K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 9, K 10, K 11, K 12	100
Tartışma	K 1, K 3, K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 9, K 10, K 11, K 12	91,6
Örnek Olay	K 1, K 2, K 3, K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 9, K 10, K 11, K 12	100
Gösteri	K 1, K 2, K 3, K 5, K 7, K 9, K 10, K 11, K 12	75
Arazi Çalışması ve Gezi Gözlem	-	0
Drama	-	0
Deney	-	0
Problem Çözme	K 1, K 2, K 3, K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 9, K 10, K 11, K 12	100
Proje Tabanlı Öğrenme	-	0
İşbirlikli Öğrenme	-	0
Aktif Öğrenme	K 1, K 2, K 3, K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 9, K 10, K 11, K 12	100
Beyin Temelli Öğrenme	K 1, K 2, K 3, K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 9, K 10, K 11, K 12	100
Bilgisayar Destekli Öğrenme	K 1, K 2, K 3, K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 9, K 10, K 11, K 12	100

Tablo 4.6’ da tüm öğretmenlerin online eğitimde coğrafya dersinde anlatım, soru-cevap, örnek olay problem çözme, beyin temelli öğrenme ve bilgisayar destekli öğrenme metodlarını uyguladıkları görülür.

Soru 2. Kullanmadığınız metodlar nelerdir?

Pandemi sürecinde coğrafya eğitiminde online derslerde kullanılmayan metodların neler olduğunu öğrenmek amacıyla ‘‘Pandemi sürecinde online eğitimde coğrafya dersinde kullanmadığınız metodlar nelerdir?’’ sorusu yöneltilerek alınan cevaplar aşağıda verilmiştir.

“...Bu dönemde arazi çalışması, gezi gözlem, deney ve drama gibi metodları kullanamadık. Ayrıca ara ara denetlememiz gereken proje ödevlerine ve işbirlikli öğrenme metodları da yine uygulayamadığımız metodlar arasında yer aldı...” (K 1)

“... Drama, deney, işbirlikli öğrenme, ev ödevi, gezi-gözlem ve arazi çalışmalarına bu süreçte yer veremedik. Ayrıca tartışma metoduna da öğrenci sayısı az olduğundan pek yer veremedim...” (K 2)

“... Pandemi koşullarında evde olduğumuz için gezi- gözlem, arazi çalışması, deney ve drama gibi metodları kullanamadık ne yazık ki. Ayrıca gösteri, işbirlikli öğrenme ve yaparak yaşayarak öğrenmeyi gerektiren aktif öğrenme metodları da yine en çok sekteye uğrayan öğretim metodlarımız arasında yer aldı diyebilirim...” (K 3)

“... Pandemi döneminde elbette hiç kullanılmayan metod gezi-gözlem metodu olsa gerek. Ayrıca yine deney, drama, gösteri ve işbirlikli öğrenme metodları kullanamadığımız öğrenme metodları arasında yer alıyor...” (K 4)

“... Arazi çalışması, gezi-gözlem, drama, deney, işbirlikli öğrenme, proje ve aktif öğrenme gibi metodları bu süreçte kullanamadım...” (K 5)

“... Pandemide sürecinde, gezi-gözlem, arazi çalışması, drama, deney, gösteri, işbirlikli öğrenme ve proje metodlarını kullanamadım...” (K 6)

“... Öğrenciyi derslerde çoğu zaman aktif bulamadığımızdan soru-cevap metodunu pek kullanamadık. Gezi-gözlem, arazi çalışması, deney ve drama gibi öğrenciyle bire bir aynı ortamda bulunmamızı gerektiren metodları kullanamadık. Proje ödevlerini de bu süreçte öğrencilere vermedik...” (K 7)

“... Gezi- gözlem, arazi çalışmaları, deney, drama, gösteri, proje ve işbirlikli öğrenme metodlarını kullanamadım. Aslında Web 2.0 araçlarını kullanmak isterdim fakat pandemi beklemediğimiz bir süreç olduğundan bu konuda yeterli eğitimim yoktu...” (K 8)

“... Dersimde deney, drama, işbirlikli öğrenme, proje ve gezi-gözlem gibi metodlara yer veremedim...” (K 9)

“... Bu süreçte gezi-gözlem, deney ve drama gibi metodları kullanamadım. Ayrıca proje tabanlı öğrenme ve işbirlikli öğrenme metodları da birebir sınıf ortamında olmadığımızdan uygulayamadığım diğer metodlar arasında yer alıyor...” (K 10)

“... Gezi-gözlem, drama ve deney metodlarına yer vermemiz mümkün olmadı elbette. Ayrıca proje, işbirlikli öğrenme ve aktif öğrenme gibi öğrencileri hayata katan metodlar da yine geri planda kalan metodlarımız arasında yer aldı...” (K 11)

“... Gezi-gözlem, arazi çalışmaları bunların başında geliyor. Ayrıca Deney, drama gibi metodlar ise yüz yüze eğitimde bile pek kullanmadığımız bir metodlar olduğundan pandemide de yer vermedik. Yüz yüze derslerde öğrencilere grup çalışmaları yaptırabiliyorduk pandemi bu metodu da geri planda bıraktı bana göre...” (K 12)

Öğretmenlerin pandemi sürecinde online eğitim esas alınarak hazırlanan 2. Soruya verdikleri yanıtlar neticesinde oluşturulan tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4.7. Online Eğitimde Coğrafya Dersinde Kullanılmayan Metodların Öğretmen Dağılımı

METODLAR	Frekans (Kullanılmayan Metodların Öğretmen Dağılımı)	Yüzde (%)
Anlatım	-	0
Soru-Cevap	-	0
Tartışma	K 2,	8,3
Örnek Olay	-	0
Gösteri	K 4, K 6, K 8,	25
Arazi Çalışması ve Gezi Gözlem	K 1, K 2, K 3, K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 9, K 10, K 11, K 12	100
Drama	K 1, K 2, K 3, K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 9, K 10, K 11, K 12	100
Deney	K 1, K 2, K 3, K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 9, K 10, K 11, K 12	100
Problem Çözme	-	0
Proje Tabanlı Öğrenme	K 1, K 2, K 3, K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 9, K 10, K 11, K 12	100
İşbirlikli Öğrenme	K 1, K 2, K 3, K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 9, K 10, K 11, K 12	100
Aktif Öğrenme	-	0
Beyin Temelli Öğrenme	-	0
Bilgisayar Destekli Öğrenme	-	0

Tablo 4.7. incelendiğinde hiçbir araştırmacının 2020-2021 pandemi süreci online eğitimde arazi ve gezi-gözlem, drama, deney, proje tabanlı öğrenme ve işbirlikli öğrenme metodlarını kullanmadığı görülmüştür. Araştırmada tartışma metodu K 2 gösteri metodu K 4, K 6, K 8 aktif öğrenme metodu ise K 3, K 5, K 7 ve K 11 tarafından kullanılmamıştır.

Soru 3. Bu metodların program kazanımlarını karşılama düzeyi nedir?

Pandemi sürecinde coğrafya dersinde kullanılan metodların coğrafya öğretim programında yer alan kazanımları ne ölçüde karşıladığını tespit etmek amacıyla ‘’ Pandemi sürecinde online eğitimde coğrafya dersinde kullanılan metodların program kazanımlarını karşılama düzeyi nedir?’’ sorusu sorulmuş ve sorulan soruların neticesinde alınan cevaplar aşağıda verilmiştir.

‘’... Yüz yüze eğitimle kıyaslayacak olursam elbette tamamına ulaşamadık fakat derslerimizdeki metod çeşitliliği kazanımların yaklaşık % 80 civarında karşılandığını söyleyebilirim. Çünkü yüz yüze eğitimde öğrenciyle göz teması kurduğumuzda dersin ne kadarını anladığını görebiliyorduk ancak pandemide çoğu zaman kamera açılmadığından öğrenciler sadece sestem ibaret kalıyordu bu da neyi ne kadar anladığını tam olarak bilmemizi güçleştirdi...’’ (K 1)

‘’... Derslere katılan öğrenci sayısı, sınıf bazında ortalama üç öğrenciyi geçmedi bu nedenle çok sayıda öğrencim kazanımlardan mahrum kaldı. Fakat derse kendi isteğiyle gelen geleceğe dair bir hayali ve planı olan öğrencilerde kazanımların birçoğunun karşılandığını söyleyebilirim...’’ (K 2)

‘’... Yaptığımız deneme ve kazanım değerlendirme sınavlarında kazanımların yüz yüze eğitime oranla daha az karşılandığını söyleyebilirim. Genel olarak ders verdiğim sınıflarda yaptığım sınavlardan yola çıkarak % 65-70 oranında kazanımları verdiğimizizi söyleyebilirim...’’ (K 3)

‘’... Kullanabildiğimiz metod sayısı bu süreçte oldukça az olduğundan kazanımların bir çoğunun karşılanamadığını söyleyebilirim. Verdiğim ev ödevleri veya testler ile yaptığım ölçme değerlendirmelerde öğrencinin zihninde canlandıramadığı soyut konulara ilişkin kazanımları sağlanamadığını gördüm...’’ (K 4)

‘’... Kazanımların pandemi döneminde tam anlamıyla kazanıldığını söyleyemem hatta bana göre çok az bir kısmı ancak karşılanabilmiştir. Verdiğimiz ödevler ve uyguladığımız

kazanım testlerinden gördüğüm kazanımı bir miktar sağlayan öğrencilerin derse aktif katılan ve soru soran öğrenciler olmasıydı. Online eğitimde bilgisayar destekli öğretim metodları sayesinde bu kazanımları az da olsa öğrencilere verebildik...” (K 5)

“... Derse katılmayan öğrenciler elbette kazanımları karşılayamadı. Bunun yanında katılan bir kaç kişi sürece adapte olamadığından derse yeterli ilgiyi göstermedi ve kazanımların çok az bir kısmını sağlayabildi...” (K 6)

“... Her ne kadar kullandığımız metod sayısı kısıtlı olsada derse katılan öğrenciler açısından kazanımların yarı yarıya kazandırıldığını söyleyebilirim. Bunda yüz yüze derslerde kullandığım sunuların aynısını pandemi döneminde de kullanmam etkili oldu. Yine de gerçekçi olmak gerekirse birebir etkileşim kurduğumuz yüz yüze eğitime oranla bu düzey biraz düşük kaldı. Kabataslak bir hesap yapacak olursam yaklaşık 30 kişilik sınıflarda sınıfın düzeyi normal ise 2-3 iyi ise 6-7 öğrenci bu yüzde elli oranında kazanımlara ulaşabildi...” (K 7)

“... Öğrencilerin sınav yapmadığımızdan kazanımlarını sağlayıp sağlamadığını tam anlamıyla bilemiyoruz. Derse katılan öğrenciler EBA üzerinden gönderdiğimiz kazanım kavrama testlerini ortalama bir puanla cevapladı. Fakat derse hiç katılmayan ve gönderdiğim çalışmalarını yapmayan öğrenciler bana göre birçok kazanımı elde edemedi...” (K 8)

“... Kazanımların % 20 oranında karşılandığını söyleyebilirim. Bana göre bu oranın bu kadar düşük olmasını daha önce hiç karşılaşmadığımız bir sürecin içinde olmamız ve öğrencilerin herhangi bir not kaygısının olmaması etkiledi...” (K 9)

“... Uyguladığım metodlar kazanımların % 50 oranında karşılanmasını sağladı. Özellikle bilgisayar destekli öğretim metodu aracılığıyla kullandığım uygulamalar bu oranı yakalamamı sağladı. Elbette yüz yüze eğitime göre oldukça düşük bir oran...” (K 10)

“... Pandemi koşullarında kullandığım metod sayısı yetersiz olduğu için kazanımların birçoğunu karşılayamadık. Derse katılan öğrenciler için kazanımların %20 civarını verebildiğimizi söyleyebilirim. Fakat derse katılmayan öğrenciler için sınav da yapmadığımızdan ne düzeyde oldukları hakkında bir şey söyleyemiyorum...” (K 11)

“... Pandemide birçok metodu uygulayamadığımız için kazanımların da birçoğunu öğrencilerimize kazandıramadık. Çoğunlukla bilme, anlama düzeyinde kaldı öğrenciler tam

olarak kavrayamadıkları uygulama şansı bulamadıkları için konuları içselleştiremediler. Tüm bu nedenlerden dolayı bana göre kazanımların birçoğu havada kaldı...’’ (K 12)

Araştırmanın 3. sorusunda 2020-2021 pandemi sürecinde online eğitimde coğrafya dersinde kullanılan metodların kazanımları karşılayıp karşılamadığı veya ne oranda kazanımların karşılandığı sorusu öğretmenlere yöneltilmiştir. Soru kapsamında daha önce belirttiğimiz kullanılan metodların doğal sistemler, beşeri sistemler, küresel ortam bölgeler ve ülkeler ile çevre ve toplum başlıkları içerisinde yer alan konuların kazanımlarını ne ölçüde karşıladığı sorulmuş ve alınan cevaplara yer verilmiştir.

Katılımcıların verdiği cevaplar neticesinde oluşturulan tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.8. Online Eğitimde Coğrafya Dersinde Kullanılan Metodların Kazanımları Karşılama Düzeyinin Öğretmen Dağılımı

Kazanım Düzeyi	Frekans (Kazanımları Değerlendiren Öğretmenler)	Yüzde (%)
Düşük	K 2, K 4, K 5, K 6, K 7, K 9, K 11	% 58,3
Orta	K 3, K 8, K 10, K 12	% 33,3
Yüksek	K 1	% 8,3

Tablo 4.8’den anlaşılacağı üzere kullanılan metodların kazanımları düşük oranda karşıladığını savunan öğretmenlerin K 2, K 4, K 5, K 6, K 7, K 9, K 11 orta oranda karşıladığını savunan öğretmenlerin K 3, K 8, K 10, K 12 yüksek oranda karşıladığını savunan öğretmenin ise K 1 olduğu görülmektedir. Kazanım düzeyini öğretmenlerin % 58,3 düşük, % 33,3 orta, % 8,3 yüksek olarak nitelendirdiği görülmüştür.

Soru 4. Öğrencilerin derslerdeki etkileşim düzeyi nasıldır?

Pandemi sürecinde coğrafya dersinde öğrencilerin etkileşim düzeyinin ne ölçüde sağlandığını anlamak amacıyla ‘‘ Öğrencilerin derslerdeki etkileşim düzeyi nasıldır?’’ sorusu sorularak alınan cevaplara aşağıda yer verilmiştir.

‘‘... Öncelikle okulumuzda diğer okullardan farklı olarak Microsoft Teams programını üzerinden sanal sınıflar oluşturarak sınıf ortamı kadar olmasa da yaklaşık % 60-70 oranında yüz yüze eğitime benzer etkileşim ortamı kurduk. Derslerde yoklama alma şansı veren bu program üzerinden coğrafya zümresi olarak aldığımız kararlar gereği derse katılım ve gönderilen çalışmaların yapılma oranı üzerinden öğrencilere performans notları verdik. Bu durum öğrencileri diri tutarak derse katılımı ve etkileşim düzeyini arttırdı. Ayrıca derslerde

kullandığımız beyin fırtınası metodu veya Kahoot uygulaması ile oyun, bilgi yarışmaları ve test uygulamaları sayesinde etkileşimi biraz daha arttırdık...” (K 1)

“... Derse katılan öğrenciler için etkileşim oranı genelde yüksekti fakat bu sayı az olduğu için etkileşimde haliyle istenilen seviyelere çıkamadı. Genellikle Web 2.0 araçları etkileşimi artırıp öğrenciyi online da olsa bir miktar aktif hale getirdi diyebilirim. Online derslerde fark ettiğim bir hususta içten denetimli öğrencilerin derse daha çok katılıp ilgi göstermeleri oldu bu öğrenciler ile yüz yüze eğitime nazaran daha fazla etkileşim kurduk...” (K 2)

“... Derslerde öğrenci-öğretmen, öğrenci-içerik ve öğrenci-arayüz yani teknoloji etkileşimi var. Pandemi döneminde sınıflarımızda ders esnasında öğrenci-öğrenci etkileşimi pek olmaz. Bu durum dersin bizim adımıza daha verimli geçmesini sağlıyor gibi görünse de bazen bir öğrencinin sınıftan bir arkadaşının ders esnasında anlamadığı bir konuyu farklı bir şekilde anlatması öğrenmeyi kolaylaştırarak akran desteği sağlıyor ve birbirleriyle olumlu yönde etkileşim kurlmalarına imkân veriyor. Sınıflarımızda yer alan öğrencilerin yaklaşık yarısının derse katılarak bir şekilde etkileşimde bulundu. Fakat yüz yüze eğitimde olduğu kadar göz teması kuramadığımız teknoloji aracılığıyla iletişim kurduğumuz için etkileşimin tam anlamıyla sağlıklı bir şekilde kurulduğunu söyleyemeyiz...” (K 3)

“... Öğrencilerin derse aktif katılımının oldukça az olduğunu söyleyebilirim. Örneğin soru-cevap metoduna başvurduğumda sistemde aktif görünen birçok öğrencinin aslında derse katılmadığını sorularımın havada kaldığını gördüm. Öğrencilerin birçoğunun görüntülerini açmadığından bu gibi durumlarla sıklıkla karşılaştığımızı söyleyebilirim. Bu bağlamda öğrencilerin % 20-30 civarının derse katıldığını gerçek anlamda iletişim kurduğunu söyleyebilirim...” (K 4)

“... Derslere katılımın çok yüksek olduğunu söyleyebilirim. Sınıflarda derse katılan öğrenci sayısı fazlaydı ama soru sorulduğunda cevap veren veya soru soran öğrenci sınıfın nerdeyse yarısı kadardı. Tabi burada pandeminin getirdiği moral bozukluğu ve sürece hemen uyum sağlanamaması öğrencilerin etkileşim düzeyini olumsuz yönde etkiledi...” (K 5)

“... Derse katılan az sayıdaki öğrenci bile soru sorduğumda çoğu zaman geri dönüt vermediğinden etkileşim düzeyi oldukça düşüktü...” (K 6)

“... Etkileşim düzeyi, öğrencinin devam zorunluluğu olmadığı için düşüktü. Derse katılan öğrenciler için ise soru-cevap yaptığımda öğrenci geri dönüt veriyorsa artı vererek etkileşimin daha da artmasını sağladım. Tabi burada da yine sınıf düzeyi yüksek olan öğrencilerde etkileşim düzeyi biraz daha yüksekti. Geri kalan bazı sınıflarda neredeyse bir iki öğrenci dışında derse katılan olmadı diyebilirim...” (K 7)

“... Pandeminin başında öğrencilerin birçoğu derse katıldı ve etkileşim düzeyi iyiydi. Fakat zaman geçtikçe derse katılan öğrenci sayısı veya katılanların etkileşim oranı düştü. Bu durumun önüne geçmek için derslerdeki konulara ilişkin bulmacalar çözdüm veya oyunlarla dersi eğlenceli hale getirerek etkileşimi az da olsa arttırdım fakat yine de istediğim oranda etkileşim kuramadım öğrencilerle...” (K 8)

“... Sınıflarımızdaki öğrenci sayısı özel okul olduğumuzdan 10 ile 23 arasında değişmektedir ve bu süreçte veli desteğiyle birlikte tüm öğrencilerin derse katılmasını sağladık. Fakat sürecin başında kameralarını açan öğrencilerin ilerleyen zamanlarda kameralarını kapatması soru sorulduğunda cevap vermemesi ve arka planda oyun vb. başka meşguliyetlerinin olması etkileşimin ortalama % 20 civarında kalmasına neden oldu. Burada öğrencileri de anlamak gerek sanırım daha önce alışık olmadıkları bu online eğitim süreci sınıf atmosferinden fazlasıyla uzak olduğundan haliyle etkileşimde olumsuz yönde etkilendi...” (K 9)

“... Esasında öğrencilerimizin tamamı derse giriş yaptı fakat bu öğrencilerin ancak % 30-40’ı sorulan sorulara cevap vererek veya soru sorarak gerçek bir etkileşimde bulundu. Etkileşimin özellikle Web 2.0 uygulamalarını kullandığımda arttığını söyleyebilirim...” (K 10)

“... Bu süreçte öğrencilerimin çok az bir kısmı derse katıldı. Katılanların birçoğu ise genellikle okul açıldığında sözlü notu kaygısı ile katıldı. Ayrıca derse katılan öğrenciler genellikle cep telefonları üzerinden katıldığı için çok fazla dikkatleri dağıldı. Örneğin ders esnasında telefonlarına gelen bildirimler veya arka planda oynadıkları oyunlar dikkatlerinin dağılmasına etkileşimin düşmesine neden oldu. Bu durumun yaşanmasında öğrencilerin sınıfı bir şekilde geçeceklerini bilmeleri etkili oldu bana göre...” (K 11)

“... Pandemi sürecinde öğrencilerin derse katılmış görülseler bile gerçekte katılıp katılmadıklarını çoğu zaman göremedik. Soru soran veya soru sorulduğunda cevap veren öğrenci sayısı ne yazık ki çok azdı. Bir kaç öğrenci dışında etkileşim kurduğumuz öğrenci

olmadığından düzey oldukça düşüktü. Coğrafya dersi, bana göre sadece sözel değil aynı zamanda birçok konusu gereği sayısal bir derstir. Bu nedenle birçok metodun uygulanması gerekir fakat biz öğretmenler olarak klasikleşen öğretim metodlarından vazgeçemiyoruz tabi pandemi süreci bunu daha da arttırdı. Bu nedenle yüz yüze eğitim taraftarıyım hem öğrenciyle göz teması kurabiliyor hem de birçok metodun uygulanabilirliğini sağlayarak etkileşimi daha da arttırabiliyoruz...” (K 12)

Araştırmanın 4. sorusunda 2020-2021 pandemi sürecinde online eğitimde coğrafya dersinde kullanılan metodların öğrencilerin derslerdeki etkileşim düzeyleri araştırmaya katılan öğretmenler tarafından değerlendirilmiş ve aşağıda yer alan tabloda bu öğretmenlerin dağılımı verilmiştir.

Tablo 4.9. Online Eğitimde Öğrencilerin Derslerdeki Etkileşim Düzeyini Değerlendiren Öğretmenlerin Dağılımı

Etkileşim Düzeyi	Frekans (Etkileşim Düzeyini Değerlendiren Öğretmenlerin Dağılımı)	Yüzde (%)
Düşük	K 2, K 4, K 5, K 6, K 7, K 9, K 10, K 11	% 66,6
Orta	K 3, K 8, K 12	% 25
Yüksek	K 1	% 8,3

Tablo 4.9’u incelediğimizde öğrencilerin ders etkileşiminin düşük düzeyde olduğunu savunan öğretmenlerin K 2, K 4, K 5, K 6, K 7, K 9, K 10, K 11 orta düzeyde olduğunu savunan öğretmenlerin K 3, K 8, K 12 yüksek düzeyde olduğunu savunan öğretmenin ise K 1 oldukları görülmektedir. Bu tabloyu değerlendirdiğimizde etkileşim oranının düşük olduğunu savunanların % 66,6 orta olduğunu savunanların % 25 yüksek olduğunu savunanların ise % 8,3 olduğunu görürüz.

Soru 5. Başarıya olan etkisini açıklayınız?

Pandemi sürecinde coğrafya öğretiminde kullanılan metodların öğrenci başarısına etkisini anlamak amacıyla ‘‘ Başarıya olan etkisini açıklayınız?’’ sorusu sorularak alınan cevaplara aşağıda yer verilmiştir.

‘‘... Öğrencilere Web 2.0 araçları ve Konya ÖDM gibi uygulamalar üzerinden yaptığımız sınavlarda otuz kişilik bir sınıfın yaklaşık yirmi beşinin başarılı olduğu gördük. Bu başarının sağlanmasında sınıflarımızdaki öğrencilerin seviyesinin ve derse ilgilerinin yüksek olması ile velilerin öğrenciyi pozitif anlamda yönlendirip takibini yapmasının etkili olduğunu

söyleyebilirim. Ayrıca fen lisesi olduğumuzdan öğrencilerin iyi bir üniversite ve bölüm hayalinin olması dersimizdeki başarının artmasını sağlayan faktörlerden biridir...” (K 1)

“... Yüz yüze eğitime oranla online eğitimde başarı oranının düşük düzeyde kaldığını söyleyebilirim. Özellikle derse arada bir veya hiç gelmeyen öğrenciler vardı bu öğrencilerin ertesi yıl yaptığımız sınavlarda zorluk çektiğini gördük. Sadece derse katılan öğrencilerde başarıyı bir miktar yakalayabildik. Özellikle online eğitimde OGM materyal, Quizz ve EBA üzerinden yapılan sınavlara katılarak eksiklerini gören ve bunları online derslerde tekrar edebilen öğrenciler hem pandemi döneminde hem de sonrasında daha başarılı oldu...” (K 2)

“... Yüz yüze işlediğimiz derslere göre başarı oranı elbette bir miktar düştü. Ayrıca her sınıfa da aynı kategoriye koyamam. Çünkü bazı sınıflar ortanın altında bazı sınıflar orta bazı sınıflar ise iyi düzeyde bir başarıya ulaştı...” (K 3)

“... Pandemide kullandığımız metod sayısı oldukça azdı bunlar içerisinde en çok anlatım, soru-cevap metodlarına başvurduk öğretmenler olarak bu da başarının düşmesine neden oldu. Öğrenciyi aktif kılan metodların uygulanabilirliği düşük olduğundan veya metodu uygulayacak öğrenciyi dersde bulamadığımızdan tam anlamıyla bir başarıdan bahsedemiyoruz...” (K 4)

“... Burada tam anlamıyla bir başarıdan bahsetmek mümkün değil sanırım. Bu süreçte genel başarı oranı biraz düşük seviyede kaldı. Fakat derse düzenli katılıp etkileşim kuran öğrenciler belli bir başarı oranını yakaladı...” (K 5)

“... Başarı düzeyi derse katılanlar açısından bile oldukça düşük bir seviyede kaldı. Bu nedenle derse katılmayan öğrencilerin tüm bir yıla ait konularda herhangi bir başarı sağlayamadığını düşünüyorum...” (K 6)

“... Öğrencilerin bu süreçten her anlamda özellikle de başarı anlamında olumsuz etkilendiğini söyleyebilirim. Öğrencilerimiz not kaygısı olmadan sınıfı geçebileceklerini düşündüklerinden neredeyse hiç ders çalışmadılar bu durum da başarının çok düşük olmasının en önemli sebebidir bana göre. Pandemi dönemini, derse katılan ileriye yönelik hedefi olan bir kaç öğrenci dışında başarı açısından kayıp bir dönem olarak görüyorum...” (K 7)

“... İmkânlarımız kısıtlı olduğundan bilgisayar destekli öğretim ve anlatım metodu gibi metodlar dışında birçok metodu hakkıyla uygulayamadık bu da başarı oranının yüz yüze eğitime kıyasla düşük olmasına neden oldu. Bu durumun yaşanmasında bana göre

öğrencilerin derslere yeterli miktarda ilgi göstermemesi, devamsızlık ve not kaygılarının olmaması etkili oldu. Elbette bütün öğrenciler için aynı şeyi söyleyemem bazı öğrenciler derse katılarak ilgi ve çalışma azimleri oranında belli bir başarı elde ettiler...” (K 8)

“... Başarı düzeyi açık söylemek gerekirse online eğitime kıyasla oldukça düşük kaldı. Dersde etkileşim kuran öğrencilerin bile başarı oranı yüz yüze eğitimin çok altında kaldı...” (K 9)

“... Öğrencilerim ders başarısının % 50 civarında olduğunu söyleyebilirim. Bu oranın yüz yüze eğitime kıyasla çok düşük olduğunun farkındayım fakat bunun nedeni, pandemi sürecinde öğrencilerin içinde buldukları belirsizliğin psikolojik durumlarını ve motivasyonlarını olumsuz yönde etkilemesiydi...” (K 10)

“... Açık söylemek gerekirse online öğrenme yapmasaydık başarı sifıra yakın olurdu. Bu şekilde en azından öğrencilerimizin % 20 civarının belli bir başarı elde ettiğini söyleyebilirim. Aslında sadece ders başarısı olarak bakamayız bu sürece. Çünkü öğrenciler toplumsal yaşamı, sosyalleşmeyi ve sınıf kuralları gibi birçok parametreyi unutarak psikolojik olarak da yıprandı...” (K 11)

“... Coğrafyadan örnek vermek gerekirse kuraklık anlık değildir etkisi çok uzun sürer deprem ise anlıktır bir anda yıkar. Pandemi, bana göre sağlık için deprem etkisi bizim için ise kuraklık etkisi yapmıştır. Sonuçlarını uzun vadede daha net göreceğimiz bu süreçte öğrenci başarısı oldukça düştü. Geçtiğimiz yıllarda öğrencilerimizin ÖSYM sınavlarında başarı düzeyi oldukça yüksekti fakat pandemide bu oran düştü...” (K 12)

Araştırmanın 5. sorusunda 2020-2021 pandemi sürecinde online eğitimde coğrafya dersinde kullanılan metodların öğrenci başarısına etkisi araştırılmış ve yapılan değerlendirmeler neticesinde elde edilen veriler aşağıda yer alan tabloda verilmiştir.

Tablo 4.10. Online Eğitimde Coğrafya Dersinde Kullanılan Metodların Öğrenci Başarısına Etkisini Değerlendiren Öğretmenlerin Dağılımı

Başarı Düzeyi	Frekans (Başarıyı Düzeyini Değerlendiren Öğretmenlerin Dağılımı)	Yüzde (%)
Düşük	K 2, K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 11	% 5 8,3
Orta	K 3, K 9, K 10, K 12	% 33,3
Yüksek	K 1	% 8,3

Tablo 4.10. incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerden K 2, K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 11 başarısının düşük olduğu K 3, K 9, K 10, K 12 başarısının orta düzeyde olduğu K 1

ise başarının yüksek düzeyde olduğu görüşünü savunmuştur. Başarı oranlarını değerlendirdiğimizde başarıyı düşük düzeyde bulan öğretmenlerin % 58,3 orta düzeyde bulan öğretmenlerin % 33,3 yüksek düzeyde bulan öğretmenlerin ise 8,3 oranında olduğunu görürüz.

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen veriler doğrultusunda ulaşılan sonuçlar yorumlanarak öneriler geliştirilmiştir.

5.1. Tartışma ve Sonuç

Yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak uygulanan araştırmamızın temel amacı yüz yüze ve online eğitimde coğrafya öğretiminde kullanılan metodlar ve bu metodlar aracılığıyla gerçekleştirilen öğretimde öğrenci etkileşimi, başarı ve kazanımların karşılanma düzeyi gibi parametrelerin açıklanarak elde edilen bulgular neticesinde coğrafya öğretimine katkı sağlamaktır.

Günümüz dünyasında değişim ve gelişim her alanda olduğu gibi eğitim alanında da görülmektedir. Eğitimde benimsenen ve geleneksellikten uzak yeni kuram ve metodlar gelişen teknoloji ile kendini daha çok hissettirmeye başlamıştır. Bu değişim geleneksel öğretim metodlarının yanı sıra daha modern ve kullanışlı öğretim metodlarını meydana getirmiştir. Daha önce açıkladığımız üzere metod kavramı yöntem ile aynı anlamı taşıyan öğretimin ilke ve amaçlarının en doğru şekilde gerçekleşmesini sağlayan yollardır. Bu yollar öğretimin daha anlamlı hale gelmesini sağlayarak öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarının karşılanmasında katkı sağlamaktadır.

Öğretim metodları, geleneksel anlayışın ürünü olan tüm derslerde uygulanan genel öğretim metodlarının yanı sıra her dersin veya konunun özelliğine göre daha kullanışlı olan özel öğretim metodları ile farklı bir boyut kazanmıştır. Bu anlayış ile akıl yürütme ve karşılaştırmayı esas alan birçok bilim dalının yanında coğrafya bilimi bunlara ek olarak gezigözlüm metodunu da kullanabilmektedir (Doğanay, 2014).

Coğrafya öğretim metodları ekseninde yüz yüze eğitim ve pandemi sürecinde online eğitimin kıyaslandığı bu çalışmada coğrafya öğretmenlerine sorulan sorular neticesinde elde edilen bulgular yorumlanmış ve birtakım sonuçlara ulaşılmıştır. Bu kapsamda öğretmenlere sorulan coğrafya dersinde kullandığınız ve kullanmadığınız metodlar nelerdir sorusuna verilen cevaplar gösteriyor ki hem yüz yüze eğitim hem de online eğitimde en fazla anlatım, soru-cevap, tartışma, örnek olay, problem çözme, beyin temelli öğrenme ve bilgisayar destekli

öğrenme metodları kullanılmıştır. Özellikle bilgisayar destekli öğretim metodunun pandemi sürecinde öğretmenlerin tamamı tarafından kullanıldığı görülmüştür. Bunların yanında yüz yüze eğitimde kullanılan, proje tabanlı öğrenme, işbirlikli öğrenme, arazi çalışması ve gezi-gözlem metodlarının online eğitimde hiçbir öğretmen tarafından kullanılmadığı anlaşılmıştır. Bu metodlar içerisinde yer alan doğa ile birebir temas etmeyi sağlayan arazi çalışması ve gezi-gözlem metodu, pandemi sürecinde online eğitimde kullanılması mümkün olmadığından göz ardı edilmiştir. Fakat diğer metodların hiç kullanılmaması daha önce böyle bir süreçle karşı karşıya kalmadıklarını söyleyen öğretmenlerin süreci doğru yönetme noktasında bilgi ve eğitim eksikliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Tüm bunların yanında çalışmamızda her iki dönem içinde hiçbir öğretmen tarafından deney metodunun kullanılmadığını söyleyebiliriz. Bu konuda öğretmenlerin ifadeleri doğrultusunda okullarında laboratuvar ortamı olmamasının gerekçe olarak sunulduğu anlaşılmıştır. Ayrıca pandemi sürecinde hiçbir öğretmenin kullanmadığını ifade ettiği drama metodu sadece yüz yüze eğitimde bir öğretmen (K 1) tarafından kullanılmıştır. Drama metodu, deprem gibi doğal afet tatbikatları dışında kalabalık sınıf ortamlarında öğrencilerle ön hazırlık çalışması yapılmadan gerçekleşmeyeceği inancıyla pek fazla kullanılmadığı düşünülmektedir.

Araştırmamızın sonuçlarıyla benzer bir doğrultuda öğretmenlerle çalışma yapan Çok (2021), pandemi sürecinde kullandıkları metod ve materyallerin yüz yüze eğitime kıyasla yetersiz kaldığı görüşünü savunmuştur. Bunun yanında Zan (2021) kimya öğretmenleri üzerinde yaptığı araştırma ile Çoban ve Macit (2021) pandemi döneminde sosyal bilgiler öğretmenleri üzerinde yaptığı araştırmada soru-cevap ve anlatım metodlarının yoğun olarak kullanıldığının ifade edilmesi, kazanımların yeterince karşılanamamış olması ve başarının yüz yüze eğitime göre düştüğü sonucuna varılması çalışmamızı desteklemektedir. Zan, araştırmasında bu görüşlerinin yanında çalışmamızda olduğu gibi öğrenci başarısının düştüğünü ifade etmiştir.

Susanthi ve Nursa (2022) Endonezya'da Covid-19 pandemi sürecinde coğrafya öğretmenleri ve sosyal bilgiler öğrencileri üzerinde gerçekleştirdikleri araştırmada online öğrenmenin öğrencilerde disiplinin sağlanamaması ve motivasyon eksikliği gibi sorunlara yol açtığını tespit etmişlerdir. Araştırma neticesinde coğrafya öğretiminde gerçekleştirilen yöntemlerin öğretimin sağlanmasında yüksek düzeyde etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuç araştırmamızda coğrafya öğretiminde kullanılan metodların ve öğrenciler üzerinde etkisinin yetersiz kalması sonuçlarıyla ters düşmektedir.

Ortaöğretim coğrafya ders kitaplarında bulunan doğal sistemler, beşeri sistemler, küresel ortam: bölgeler ve ülkeler ile çevre ve toplum öğrenme alanları bünyesinde birçok kazanım barındırır. Bu kazanımların karşılanması coğrafya öğretim metodları aracılığıyla sağlanır. Araştırmaya katılan öğretmenler yüz yüze eğitimde coğrafya dersinde kullanılan metodların bu kazanımları karşılanma oranının online eğitime göre yüksek olduğu görüşünü savunmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenler bu durumun nedenini online eğitimde metod çeşitliliğinin sağlanamaması bu süreçte kullanabilecekleri metodlar ve WEB tabanlı uygulamalar hakkında yeterli bilgi ve deneyimlerinin olmamasıyla açıklamıştır. Bu bağlamda çalışmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu (K 1, K 3, K 7, K 8, K 9, K 10, K 11, K 12) yüz yüze eğitimde kullanılan metodların kazanımları karşılanma düzeyinin yüksek olduğunu savunurken online eğitim sürecinde bir öğretmen (K 1) kazanımların karşılandığı görüşünü savunmuştur. Arıkan vd., (2022) sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirdiği pandemi süreciyle ilgili çalışmasında kazanımlar hususunda aynı doğrultuda görüşler olduğunu söyleyebiliriz.

Öğrencilerin yüz yüze eğitimde coğrafya dersindeki etkileşim düzeyini incelediğimizde araştırmaya katılan bir katılımcı (K 2) etkileşimin düşük olduğunu ifade etmiştir. Araştırmaya katılanların yarısı orta düzeyde olduğunu (K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 11) geri kalanlar ise yüksek düzeyde olduğunu ifade etmiştir (K 1, K 3, K 9, K 10, K 12). Böylece yüz yüze eğitimde kazanımların genel olarak karşılandığı düşünülebilir. Online eğitimde ise öğretmenlerin çoğunluğu etkileşimin düşük olduğunu (K 2, K 4, K 5, K 6, K 7, K 9, K 10, K 11) savunmuş sadece bir öğretmen etkileşimin yüksek olduğunu ifade etmiştir (K 1). Sonuç olarak fiziki anlamda eğitim öğretim ortamında bulunmayan öğretmen ile göz teması kuramayan öğrencilerin etkileşim düzeylerinin düştüğü söylenebilir.

Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin online derslere katılım düzeylerinin ve kazanımların da değerlendirildiği bir araştırma, bu çalışmada elde ettiğimiz bulguları destekler durumdadır. Karademir ve Kılınç (2021) yayımladığı “*Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Pandemi Sürecinde Coğrafya Eğitimi*” adlı çalışmada yüz yüze eğitim ve online eğitim süreci kıyaslanmış elde edilen bulgular neticesinde öğrencilerin online derslere katılım oranlarının düşük olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca online eğitimde ders saatinin düşük olması ve teknolojik sorunlar nedeniyle kazanımların tam olarak sağlanamadığı bu nedenle bu sisteme uygun olarak kazanımların yapılandırılması gerektiği görüşü savunulmuştur. Bu durum yarı yapılandırılmış görüşme formu ile uygulanan araştırmamızda öğretmen görüşlerinin açıklanan durum ile aynı doğrultuda olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Çalışkan vd., (2020) tarafından hazırlanan ‘‘Küresel Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitimin Değerlendirilmesi: Ankara Örneği’’ adlı makalede öğrencilerin uzaktan eğitimde online derslere katılımları ölçülmüş ve araştırma sonucunda derslere aktif olarak orta düzeyde katıldıkları tespit edilmiştir. Araştırmamızın sonucunda elde ettiğimiz bulgular, öğrencilerin online derslerde etkileşim oranlarının düşmesindeki en önemli sebeplerden birinin derslere katılımın düşük düzeyde olması ve düzenli katılımın olmamasıdır. Bu çalışma sonuçlarının araştırmamızda elde ettiğimiz bulgularla çeliştiği görülmektedir.

Palmentieri (2022) ‘‘ Coğrafyada E-Öğrenme: Pandemi Sonrası Yeni Perspektifler’’ adlı araştırmasını İtalya’da coğrafya eğitimi alan üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirmiştir. Araştırmada Covid-19 pandemi sürecinde yüz yüze eğitim-öğretim süreci ile geleneksel eğitim süreçleri de kıyaslamıştır. Araştırmacının elde ettiği sonuçlar arasında öğrencilerin online derslere yüz yüze eğitime kıyasla devamlı olarak tam katılım göstermesi araştırmamızın sonuçları ile çelişirken derse katılan öğrencilerin kamera açmadıklarından dikkatlerini derse verip vermedikleri tespit edilememiş ve sorulan sorulara verilen yanıtlar neticesinde etkileşimin istenilen düzeyde olmadığı tespit edilmiştir. Bu durum araştırmamızda etkileşim düzeyi ile ilgili sonuçlarla paralel bir görüşte olduklarını gösterebilir.

Bagoly-Simó (2020) ve diğerlerinin gerçekleştirdiği çalışmada Almanya’da görev yapan toplamda 15 ortaokul öğretmeninin görüşleri doğrultusunda Covid-19 pandemi sürecinde karantina esnasında online coğrafya öğretiminde iletişim, eğitici medya kullanımı ve coğrafi bilgi edinmede yaşanan değişiklikler incelenmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin gerçekleştirdikleri uygulamalarla coğrafya öğretimini sağlamada yeterli oldukları fakat öğrencilerin derslere katılımlarının sağlanmasında sorun yaşandığı ve başarılarının ölçülmesinin zor olduğu gibi sonuçlara varmışlardır. Bu sonuçlar araştırmamızda online coğrafya öğretiminde öğrencilerin ders içi etkileşim düzeyinin istenilen oranda sağlanamaması ve başarı düzeyinin bu durumdan etkilenmesi sonuçlarıyla paralel bir nitelikte olduğu görülmüştür.

Başarı ortaya konulan kısa veya uzun vadeli hedeflere ulaşmak olarak nitelendirilen bir kavramdır. Çalışmamızda coğrafya dersinde öğrencilerin başarı düzeyleri değerlendirildiğinde yüz yüze eğitimde bu oranın genellikle orta seviyelerde olduğu online eğitim sürecinde ise düşük seviyelerde yoğunlaştığı görülmüştür. Yüz yüze eğitimde sadece bir öğretmen (K 2) öğrenci başarısını düşük seviyede bulurken online eğitim sürecinde öğretmenlerin yarıdan fazlası öğrenci başarısının düşük seviyede olduğu görüşünü

savunmuştur (K 2, K 4, K 5, K 6, K 7, K 8, K 11). Pandemi süreci 2020-2021 eğitim öğretim yılının ikinci döneminde başladığından online eğitimde orta öğretim kurumları bu süreçte herhangi bir sınav yapmadan birinci dönem notunu esas alarak öğrencilerin sınıf geçmesini sağlamıştır. Bu durumda öğrenci başarısı ölçülemediği daha sonraki yıl yapılan sınavlar neticesinde alınan sonuçlar öğretmenler tarafından değerlendirilerek başarının düştüğü kanaatine varılmıştır. Bunun nedeni eğitim öğretim sistemimizin kapsamının sürekli genişletilerek ilerlediği sarmal bir yapıda olmasından kaynaklanıyor olabilir. Yani öğrenci bir önceki sınıfta dersin konusu içinde yer alan kazanımları sağlayamazsa bir sonraki yıl daha soyut ve derin halde sunulan kazanımları karşılamada güçlük çekebilir.

Konuya ilişkin yapılan araştırmalardan pandemi sürecinde online eğitimde matematik dersinde öğrencilerin tutumunun araştırıldığı bir çalışma yaptığımız araştırmayı destekler niteliktedir. Bu çalışmada elde edilen sonuçlara baktığımızda araştırmacı öğrencilerin süreç karşısında önyargılı bir tutum sergilediklerini yoklama zorunluluğu olmayan canlı derslere kendi iradeleriyle katılmakta isteksiz olduklarını evde uygun çalışma ortamlarının bulunmadığını bu nedenle kazanımların yeterli oranda karşılanamadığını ve başarının düştüğünü ifade etmiştir (Yılmaz, 2021).

Baloch (2021) ve diğerlerinin Çin'de lise öğrencileri üzerinde uyguladıkları araştırmada online eğitimin etkileri ve öğrencilerin bu konudaki tutumları tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma neticesinde elde edilen bulgulara göre öğrencilerin bu süreçte yaşadıkları strese bağlı olarak online eğitimde bilgi edinmede sıkıntı yaşadıkları online eğitimden yeterli verimi alamadıkları ve bu durumun başarı oranlarını olumsuz yönde etkilediklerini vurgulamıştır. Özellikle üniversite sınavına hazırlanan lise son sınıf öğrencilerinin bu durumdan daha fazla etkilendiği belirlenmiştir. Bu çalışmanın araştırmamızda online eğitimde başarı düzeyi ile ilgili elde ettiğimiz bulgularla aynı doğrultuda sonuçlara ulaştığı görülmektedir.

Sonuç olarak araştırmamızda, pandemi sürecinde online eğitimin yüz yüze eğitime oranla yetersiz kaldığı görülmüştür. Bu durumun yaşanmasında daha önce böyle bir süreçle karşılaşmayan öğrencilerin motivasyon azlığı öğretimin genellikle yüz yüze yapılabileceği inancı, online eğitimlerde yoklama zorunluluğunun olmayışı, öğretim esnasında bazı metodların öğretmenler tarafından yeterince kullanılmamış olması gibi faktörlerin etkili olduğu düşünülmektedir. Özellikle metodların çeşitlendirilmediği online eğitim sürecinde öğretmenlerin görüşlerine göre öğrencilerin ders içi etkileşim düzeylerinin düştüğü, derste

işlenen konunun kazanımlarının yeterli oranda karşılanamadığı ve öğrencilerin başarılarında ciddi bir düşüş olduğu düşünülmektedir.

Uzaktan eğitim süreci ile ilgili yürütülen bir çalışmada öğrencilerin derslere yeterince katılmadıkları ve öğrenme düzeylerinin düştüğü belirtilmiş bu durumun yaşanmasında öğretmenlerin bilişim konusundaki yetersizlikleri vurgulanarak EBA VE EBA TV'nin geliştirilmesi gerektiği böylece online eğitimde öğretimin daha verimli olacağı savunulmuştur (Balaman ve Tiryaki, 2021). Araştırmamızda elde edilen bulgular incelendiğinde online eğitimde Microsoft Teams programını kullanan K 10 dışındaki öğretmenlerin, dersi genellikle EBA ve Zoom platformları aracılığıyla gerçekleştirdiği görülmüştür. Ayrıca öğretmenler, yüz yüze eğitimde daha az kullandıkları Google EARTH, Google MAPS ile WEB 2.0 araçları ve buna benzer programlarda yer alan Kahoot, Word Wall, Quizizz, Quiz Maker gibi uygulamalar sayesinde online eğitimde dersi belli bir ölçüde eğlenceli hale getirdiklerini, bu durumun öğrencilerin gelişimine olumlu yönde katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Bu sonuçlar gelişen teknolojiyi coğrafya öğretimine entegre etmenin ne kadar önemli olduğu görüşüne varmamızı sağlamıştır.

5.2. Öneriler

Coğrafya öğretim metodlarının 2020-2021 online eğitim sürecinde geçirdiği değişikliklerin öğretmen görüşlerine göre incelenerek değerlendirildiği araştırmamızda geliştirilen öneriler şu şekildedir;

- Coğrafya eğitiminde hem yüz yüze hem de online derslerde göz ardı edilen metodların öğretmenler tarafından neden kullanılmadığı bu alanda uzman kişiler tarafından araştırılabilir.
- Araştırma kapsamında verilmeyen coğrafya öğretiminde kullanılacak diğer metodlara ilişkin bir çalışma yapılabilir ve hangi konularda kullanılacağı belirlenebilir.
- Coğrafya öğretiminde kullanım alanı fazla olduğu halde az kullanılan metod var mı varsa bu metodların neler olduğu uzmanlar tarafından kapsamlı bir araştırmayla ortaya konabilir. Sonrasında öğretmenler tarafından bu metodların nasıl kullanılacağı belirlenebilir.
- Yapılan araştırmada online eğitim sürecine ilişkin bilgi yetersizliği araştırılmalı bu konuyla ilgili hem öğretmenlere hem de öğrencilere eğitim verilmelidir.

- Araştırma sonucunda online eğitimde öğrencilerin derslerdeki başarı ve etkileşim düzeylerinin neden dřtđđ araştırılabilir. Olası bir sürecin yaşanma ihtimaline karşın nlem alınabilir.

- Öğrencilerin derslere katılımlarının arttırılmasına yönelik öğretmenlere eğitim verilebilir.

- Coğrafya dersinde yüz yüze ve online eğitim kapsamında kullanılacak web tabanlı uygulamaların (Kahoot, Word Wall, Google EARTH, Google MAPS vb.) neler olduğu belirlenebilir. Bu kapsamda öğretmenlere eğitim verilerek bu tür uygulamaların derslerde kullanımını sağlanabilir.

- Online eğitimde kullanılan EBA TV ve EBA platformları geliştirilerek etkinliği arttırılabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, Ü. K. (2014). Aktif Öğrenme. İzmir: Biliş Yayınları.
- Akbulut, G. (2004). ‘‘Coğrafya ve Aktif Öğretim Yöntemleri’’. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (1), 65-77.
- Akgün, Ö. K., Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Demirel, F. ve Karadeniz, Ş. (2015). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Arıkan, İ., Çetin, G. ve Kırıkçı, A. C. (2022). Sosyal Bilgiler Dersine Giren Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 51 (234), 1683-1708.
- Atasoy, E. (2004). Coğrafya Bilimi ve Coğrafya Öğretimine Giriş. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- Aydın, F. ve Güngördü, E. (2016). Coğrafya Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Bagoly-Simó, P., Hartmann J. ve Reinke, V. (2020). ‘‘School Geography under Covid-19: Geographical Knowledge in the German Formal Education’’. *Tijdschrift Voor Economische En Sociale Geografie*, 111 (3). 224-238.
- Balaman, F. ve Tiryaki, S. H. (2021). ‘‘ Corona Virüs (Covid-19) Nedeniyle Mecburi Yürütülen Uzaktan Eğitim Hakkında Öğretmen Görüşleri’’. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, (10), 52-84.
- Baloch, Z., Idris, S., Ma, ZR., Ma, WH. ve Pan, QW. (2021). ‘‘COVID-19 İmpact on High School Student’s Education and Mental Health: A Cohort Survey in China’’. *World Journal of W J P Psychiatry*, 11(6). 232-241.
- Bayrakçeken, S., Doğan, A. ve Doymuş, K. (2015). İşbirlikli Öğrenme Modeli ve Uygulanması. Ankara: Pegem Akademi.
- Bulut, S. ve Kırmızı, F. S. (2021). ‘‘Covid-19 Salgını Sürecinde Uzaktan Eğitimde Türkçe Dersine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri’’. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmalı Dergisi*, 7 (4), 1-30.
- Creswell, J.W., Hanson, W.E., Clark Plano, V.L. ve Morales, A. (2007). Qualitative Research Designs: Selection and Implementation. *The Counseling Psychologist*, 35 (2), 236-264.
- Çalışkan, M., Gök, F., Göregen, F., Gören, S. Ç. ve Yalçın, M. (2020). Küresel Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitimin Değerlendirilmesi: Ankara Örneği. *Milli Eğitim Dergisi*, 69-94.
- Çallı, İ., İşman, A. ve Torkul, O. (2002). ‘‘Sakarya Üniversitesi'nde Uzaktan Eğitimin Dünü Bugünü ve Geleceği’’. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (3), 1-7.
- Çeliköz, N. (1995). ‘‘Bilgisayar Destekli Öğretimin Gerçekleşme Biçimleri’’. *Eğitim Yönetimi Dergisi*, (11), 573-580.

- Çoban, A. ve Macit, Ş. N. (2021). "Pandemi Döneminde 4.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Coğrafya Konularının Öğretilmesinde Karşılaşılan Sorunlar ve Öğretmen Görüşleri". *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 4 (2). 431-441.
- Çok, C. (2021). Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime İlişkin Özyeterlik Algısı ve Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitimde Karşılaştıkları Engeller. (Yüksek Lisans Tezi). *Van Yüzcüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Ana Bilim Dalı*, Van.
- Demirci, A. ve Özey, R. (Ed.) (2008). Coğrafya Öğretiminde Yöntem ve Yaklaşımlar. İstanbul: Aktif Yayınevi.
- Demirel, Ö. (2010). Öğretme Sanatı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Doğanay, H. (1993). Coğrafya'da Metodoloji (Genel Metodlar ve Özel Öğretim Metodları). İstanbul: M.E.B Basımevi.
- Doğanay, H. (2014). Coğrafya Öğretim Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Dursun, R., Keskin, S. C., Ömer, M. ve Şentürk, G. (2021). "Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlerin Yaşadığı Problemler: Sosyal Bilgiler Öğretmenleri Örneği". *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (11), 475-505.
- Efe, R. (2013). Coğrafyada Yeni Yaklaşımlar, Coğrafya Eğitiminde Çağdaş Metod ve Teknikler. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (1), 135-150.
- Engin, A. O., Kaya, M. D. ve Tösten, R. (2010). Bilgisayar Destekli Eğitim. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (5), 69-80.
- Ergün, M. ve Özdaş, A. (1997). Öğretim İlke ve Yöntemleri. İstanbul: Anı Yayıncılık.
- Genç, M ve Şahin, M. (2015). İşbirlikli Öğrenmenin Başarıya ve Tutuma Etkisi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 9, (1), 375-396.
- Gökçe, O. ve Türkdoğan, O. (2015). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemi (2. Baskı). Konya: Çizgi Kitabevi.
- Güngördü, E. (2002). Coğrafya'da Özel Öğretim Yöntemleri İlkeleri ve Uygulamaları. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Hayta, N. ve Tokdemir, M. A. (2014). Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih Derslerinde Tartışma Yönteminin Kullanılmasına İlişkin Görüş ve Uygulamaları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22 (3), 1243-1262.
- İnce, Z., Şahin, V. ve Yentür, M. M. (2021). "Coğrafya Öğretmenlerinin Covid-19 Sürecinde Uzaktan Eğitim Yöntemiyle Coğrafya Öğretimi Hakkındaki Görüşleri: İstanbul Örneği". *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 4 (8), 707-729.
- Kahya Nizam, Ö. ve Sallan Gül, S. (2021). "Sosyal Bilimlerde İçerik ve Söylem Analizi" *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 42 (1), 181-198.

- Karasar, N. (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (9. Baskı). Ankara: Nobel Yayınevi
- Küçükahmet, L. (1995). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kırık, A. M. (2014). “Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi ve Türkiye’deki Durumu”. *Marmara İletişim Dergisi*, (21), 73-94.
- Karademir, N. ve Kılınç, N. (2021). “Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Pandemi Sürecinde Coğrafya Eğitimi”. *Anadolu Türk Eğitim Dergisi*, 3 (1), 35-59.
- Merriam, S.B. (2009). *Qualitative Research: A Guide to Design and Implementation*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Öner, S. ve Öner, M. (2022). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Pandemi Döneminde Gerçekleşen Uzaktan Öğretmenlik Uygulamalarına Yönelik Görüşleri: Sorunlar, Öneriler ve Coğrafya Öğretiminde Materyal Kullanımı. *International Journal of Geography and Geography Education*, (45), 36-52.
- Öztürk, M. (2014). *Coğrafya Eğitiminde Araştırma* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Palmeteri, S. (2022). “E-Learning in Geography: New Perspectives in Post-Pandemic”. *AIMS Geosciences*, 8 (1), 52-67.
- Susanthi, Y. ve Nursa, M. (2022). “Evaluation of the Online Geography Learning Program During the Covid-19 Pandemic Era”. *Jurnal Pendidikan Dan Pengajaran*, 55 (1). 163-172.
- Tan, Ş. 2005, *Öğretimi Planlama ve Değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Taş, N. (2014). *Bilgisayar Destekli Öğretim Üzerine Sistemik Bir Derleme. (Yüksek Lisans Tezi) Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Erzurum.*
- Yanpar, T. (2006). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008), (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6. ve 10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, İ. (2021). *Matematik Derslerinde Online Eğitimin Uygulanabilirliği ve Pandemi Sürecinde Öğrencilerin Tutumu. (Yüksek Lisans Tezi) Kocaeli Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Matematik ve Fen Bilimleri Anabilim Dalı, Kocaeli.*
- Ünaldı, Ü. E. (Ed.). (2019). *Coğrafya Öğretimi-I*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ünlü, M. (2014). *Coğrafya Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Zan, N. (2021). “Kimya Öğretmenlerinin; Covid-19 Sürecinde Uzaktan Eğitim Uygulamaları Hakkında Görüşleri”. *Türkiye Kimya Derneği Dergisi*, 6 (2), 241-284.
- <https://uskudar.edu.tr/tr/online-egitim/> (18.11.2022).

EKLER

EK – 1: Araştırma İzni

EK – 2: Katılımcı Onam Formu

EK – 3: Coğrafiya Dersi Veri Toplama Aracı Yarı Yapılandırılmış Mülakat/Görüşme Soruları

T.C.
KONYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-83688308-605.99-46955061
Konu : Araştırma İzni (Halime DOĞAN)

01.04.2022

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

- İlgili : a) Millî Eğitim Bakanlığı'nın (Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü) 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı Genelgesi.
b) 25/03/2022 tarihli ve E-48178250-300-172857 sayılı yazınız.
c) 01/04/2022 tarihli Araştırma İzni Değerlendirme Komisyonu Tutanağı.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Coğrafya Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Halime DOĞAN'ın "Coğrafya Öğretim Metodlarının 2020-2021 Online Eğitim Sürecinde Geçirdiği Değişikliklerin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi" konulu araştırmasını uygulama talebi incelenmiştir.

Araştırmanın, Selçuklu ilçesinde bulunan ekli listede adı yazılı resmi ve özel ortaöğretim kurumlarında görevli coğrafya öğretmenlerine eğitim öğretilerini aksatmamak ve ilgili (a) Genelgede belirtilen açıklamalara uyulması kaydıyla gerçekleştirilmesi ilgili (c) komisyon tutanağı ile uygun görülmektedir. Müdürlüğümüze bağlı eğitim kurumlarındaki çalışmaların 2021-2022 eğitim öğretim yılı içerisinde tamamlanması zorunludur. Araştırma kapsamında yürütülecek çalışmaların 2021-2022 eğitim öğretim yılında tamamlanmaması durumunda Müdürlüğümüzden tekrar izin alınması gerekmektedir.

Araştırmada Müdürlüğümüz tarafından onaylanarak gönderilen veri toplama araçlarının kullanılması, elde edilecek kişisel verilerin gizliliği hususuna dikkat edilmesi ve araştırma sonucunun çalışmaya bitiminden itibaren 30 gün içerisinde elektronik ortamda istatistik42@meb.gov.tr e-posta adresine ve bir adet kitapçık olarak Müdürlüğümüze gönderilmesi gerekmektedir.

Arz ederim.

Mustafa KURT
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

Ek:

- 1-Genelge (3 Sayfa)
- 2-Katılımcı Onam Formu (1 Sayfa)
- 3-Mülakat/Görüşme Soruları (1 Sayfa)
- 4-Okul Listesi (1 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Akabe Mahallesi Demirsatan Sok.No:4 Karatay/Konya

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için: Ali Naci İZİK-1324

Telefon No : 0 (332) 353 30 50

Unvan : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni

E-Posta: istatistik42@meb.gov.tr

İnternet Adresi: <http://konya.meb.gov.tr>

Faks:3323515940

Keşif Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 1909-0446-36fe-b35a-e991 kodu ile teyit edilebilir.

Katılımcı Onam Formu

Sayın Katılımcımız;

Katılacağınız bu çalışma, "Coğrafya Öğretim Metodlarının 2020-2021 Online Eğitim Sürecinde Geçirdiği Değişikliklerin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi" adıyla, Halime DOĞAN tarafından 1/04/2022 - 1/06/2022 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Coğrafya Öğretim Metodlarının 2020-2021 Online Eğitim Sürecinde Geçirdiği Değişikliklerin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesidir. Bu kapsamda coğrafya dersinde yüz yüze eğitim süreci ve online eğitim süreci ele alınacak ve kullanılan metodlar arasındaki farklar ortaya konacaktır.

Araştırmanın Nedeni: Bilimsel araştırma Tez çalışması

Araştırmanın Yapılacağı Yer(ler): Erbil Kuru Anadolu Lisesi, Vali İhsan Dede Anadolu Lisesi, Ufuk Baysan Anadolu Lisesi, Özel Konya Lokman Hekim Sağlık Meslek Lisesi, Selçuklu Türk Telekom Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi, Fatih Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Sistem Koleji Fen Lisesi, Selçuklu Fen Lisesi, Nesibe Aydın Okulları, Başarı Koleji, Tedem Koleji.

Araştırma Uygulaması: Anket Görüşme
 Gözlem Diğer

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul/kurum yönetiminin izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çalışmada sizden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Veriler sadece araştırmada kullanılacak ve üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır.

Uygulamalar, kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakabilirsiniz.

Katılımı onaylamadan önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı : Halime DOĞAN

İletişim Bilgileri :

Yukarıda bilgileri bulunan araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcı Adı-Soyadı :

İmza:

Telefon Numarası :

**COĞRAFYA DERSİ VERİ TOPLAMA ARACI YARI YAPILANDIRILMIŞ
MÜLAKAT/GÖRÜŞME SORULARI**

Değerli Öğretmen;

Aşağıda yer alan sorular, sizin 2020-2021 eğitim-öğretim yılında, coğrafya dersi öğretim metodlarının yüz yüze ve online eğitim sürecinde geçirdiği değişiklikler ile ilgili görüşlerinizi öğrenmek için hazırlanmıştır. Söz konusu sorulardan hiçbirinin doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Verilen cevaplar kişiden kişiye değişebilir. Bu nedenle vereceğiniz cevaplar, sizin kendi görüşünüzü yansıtmalıdır. Cevap vermeden önce verilen her soru cümlesini dikkatle okuyarak/dinleyerek görüşünüzü belirtmeniz gerekmektedir. Mülakat sorularına vereceğiniz cevaplara göre yeni sorular sorulabilir. Katkılarınız için teşekkür ederiz.

SORULAR	
Yüz Yüze Eğitim Sürecinde Coğrafya Dersinde;	
1.	Kullandığınız metodlar nelerdir?
2.	Kullanmadığınız metodlar nelerdir?
3.	Bu metodların program kazanımlarını karşılama düzeyi nedir?
4.	Öğrencilerin derslerdeki etkileşim düzeyi nasıldır?
5.	Başarıya olan etkisini açıklayınız?
Pandemi Sürecinde Online Eğitimde Coğrafya Dersinde;	
1.	Kullandığınız metodlar nelerdir?
2.	Kullanmadığınız metodlar nelerdir?
3.	Bu metodların program kazanımlarını karşılama düzeyi nedir?
4.	Öğrencilerin derslerdeki etkileşim düzeyi nasıldır?
5.	Başarıya olan etkisini açıklayınız?